Utrecht University Library
Partner in Science
Universiteit Utrecht

Pedeir keinc y Mabinogi : Breuddwyd Maxen : Lludd a llevelys

https://hdl.handle.net/1874/375176

Pedeir Kainc

y Mabinogi

Breuddwyd Maxen

Lludd a Llevelys

SERIES OF WELSH TEXTS
EDITED BY PROF. RHYS M.A. & J. GWENOGVRYN EVANS

VAN HAMEL
424

E DONATIONE

A. G. van HAMEL

PROFESSORIS
ORDINARII IN
ACADEMIA
RHENO-TRAIECTINA
1923—1946

I'r Dr. A. G. Van Hamel,

Oddiwrth

T. H. Parry-Williams.

Mai 1920.

Van Hamel 424

Pedeir Kainc

y Mabinogi

Breuddwyd Maxen

Lludd a Llevelys

OXFORD
J. G. E., 7 CLARENDON VILLAS
1897

OXFORD
PRINTED AT THE CLARENDON PRESS
BY HORACE HART
PRINTER TO THE UNIVERSITY

UNIVERSITEITS BIBLIOTHEEK UTRECHT

Preface

THIS edition is simply a reduced reproduction of pages 1–99 of vol. i of the *Red Book of Hergest*, edited by Professor Rhŷs and the writer in 1887. It is issued in this form to meet the immediate requirements of the Welsh Classes in the University Colleges of Wales, though it is hoped that its circulation will not be circumscribed by the walls of the lecture-rooms. As all the earliest known manuscripts of the Mabinogion and Arthurian Romances have been copied, and a complete edition with a full glossary and notes is in preparation, the bare text only is now offered.

J. GWENOGVRYN EVANS.

Pwyll, Prince of Dyved.

Llyma dechreu mabinogi.

Pwyll penndeuic dyuet aoed yn arglwyd ar seith cantref dyuet. athreigylgweith ydoed yn arberth priflys idaw. adyuot yn yuryt ac yny vedwl uynet y hela. Sef kyfeir oe gyuoeth avynnei yhela glynn cuch. ac ef agychwynnwys y nos honno o arberth. ac adoeth hyt ympenn llwyn diarwya. ac yno y bu y nos honno. athrannoeth yn Ieuenctit ydyd kyuodi aoruc adyuot ylynn cuch y ellwng y gwn dan y coet. achanu y gorn adechreu dygyuor yr hela. acherdet yn ol y cwn ac ymgolli ae gedymdeithon. ac ual ybyd yn ymwarandaw allef yr erchwys. ef aglywei llef erchwys arall. ac nyt oedynt vn llef. a hynny yndyuot ynerbyn y erchwys ef. Ac ef awelei lannerch yny coet ouaes gwastat. ac ual ydoed y erchwys ef yn ymgael ac ystlys y llannerch. ef awelei carw ovlaen yr erchwys arall. a pharth apherued yllannerch llyma yr erchwys aoed yny ol yn ymordiwes ac ef. ac yny vwrw yr llawr. Ac yna edrych ohonaw ef ar liw yr erchwys heb hanbwyllaw edrych ar y carw. Ac or awelsei ef ohelgwn ybyt. ny welsei cwn un lliw ac wynt. Sef

llliw oed arnunt. Claerwynn llathreit. Ac eu clusteu yngochyon. Ac ual y llathrei wynnet y cŵn y llathrei cochet y clusteu. Ac ar hynny att y kŵn y doeth ef. A gyrru yr erchwys aladyssei y carŵ ymeith. a llithyaŵ y erchŵys ehunan ar y carŵ. Ac ual y byd yn llithyaŵ y cŵn. ef awelei varchaŵc yn dyuot yn ol yr erchwys y ar varch erchlas maŵr. * A chorn canu am y vynŵgyl. Agŵisc ovrethyn llŵyttei ymdanaŵ yn wisc hela. Ar hynny y marchaŵc adoeth attaŵ ef. Adywedut ual hynn ŵrthaŵ. A vnbenn heb ef mi aŵnn pŵy ŵyt ti. Ac nyfuarchaf i well ytti. Ie heb ef ac atuyd. y mae arnat oenryded ual nasdylyy. Dioer heb ef nyt teilygdaŵd vy anryded am hetteil y hynny. A vnbenn heb ynteu beth amgen. Y rofi aduŵ heb ynteu dy annwybot dyhun. ath ansyberwyt. Pa ansyberwyt unben aweleist ti arnafi. Ny weleis ansyberwyt vŵy ar ŵr heb ef. no gyrru yr erchwys aladyssei y karŵ ymeith. Allithyaŵ dy erchwys dyhun arnaŵ. hynny heb ef ansyberwyt oed. Achynnyt ymdialŵyf athi. y rofi aduŵ heb ef mi awnaf o agclot itt gŵerth can carŵ. Avnben heb ef or gŵneuthum gam mi abrynaf dy gerēnyd. Padelŵ heb ynteu yprynny di. ŵrth ual y bo dy enryded. ac ny ŵni pŵy ŵyt ti. Brenhin coronaŵc ŵyfi yny wlat yd henwyf o honei. Arglŵyd heb ynteu dyd da itt. a pha wlat yd henŵyt titheu o honei. O annŵuyn heb ynteu. Araŵn vrenhin annŵvyn ŵyfi. Arglŵyd heb ynteu paffuryf y kaffaf i dy gederennyd di. llyma yr wed ykeffy heb ynteu. Gŵr yssyd gyuerbyn y gyuoeth amkyuoeth ynneu yn ryuelu arnaf yn

wafſtat. Sef y6 h6nn6. Hafgan bꝛenhin o ann6uyn. Ac yꝛ g6aret goꝛmes h6nn6 y arnaf. A hynny a eỻy di ynha6d y keffy vygkerennyd. Minneu awnaf hynny heb ynteu ynỻawen. a manac ditheu y mi pa furyf y gaỻ6yf hynny. Managaf heb ynteu. ỻyna val y geỻy. Mi awnaf a thi gedymdeithas gadarn. Sef ual yg6naf. mi ath rodaf di ymỻe i yn ann6uyn. ac arodaf y wreic deckaf aweleiſt eiryoet y gyſcu y gyt a thi beunoeth. A'm pꝛyt ynheu amgoſked arnat ti. hyt na bo g6as yſtaueỻ naſ6ydya6c nadyn araỻ oc am kanlynnwys i eiryoet a wypo na bo miui vych di. a hynny heb ef hyt ympenn y vl6ydyn oꝛdyd auoꝛy. ac an kynnadyl yna yny ỻe honn. Ie heb ynteu kyt b6yfi yno hyt ympenn y vl6ydyn. pa gyfuar6yd a vyd ymi o ymgael ar g6ꝛ a dywedy di. Bl6ydyn heb ef y heno ymae oet y rof i ac ef ar y ryt. A byd di ym rith i yno heb ef. Ac un dyꝛna*6t a rodych di ida6 ef. ny byd by6 ef oh6nn6. A chyt archo ef ytti yꝛ eil. nadyꝛo yꝛ a ymbilio a thi. Yꝛ arod6n i ida6 ef hagen. kyſtal a chynt ydymladei a mi dꝛannoeth. Ie heb y p6yỻ beth a wnaf i ymkyuoeth. Mi awnaf heb yꝛ ara6n na bo yth gyuoeth na g6ꝛ nag6ꝛeic a wypo na bo tidi wyf i. a miui aaf yth le di. ynỻawen heb y p6yỻ a miui aaf ragof. Dileſteir uyd dy hynt ac ny ruſſya dim ragot yny delych ymkyuoeth i. A mi a uydaf hebꝛygyat arnat. ef a e hebꝛygya6d yny welas y ỻys ar kyfuanned. ỻyna heb ef y ỻys ar kyuoeth yth uedyant. a chyrch y ỻys nyt oes yndi neb nyth adnapo. Ac 6ꝛth ual y g6elych yg6aſſanaeth yndi yd adnabydy voes y

llys. Kyrchu y llys aoruc ynteu Ac ynyllys ef awelei hundyeu aneuadeu ac ystauelloed. ac adurn teckaf or awelsei neb o adeiladeu. Ac yrneuad y kyrchwys ydiarchenu. ef adoeth mackwyeit agweissyon ieueinc ydiarchenu. Aphawp ual ydelynt kyuarch gwell awneynt idaw. Deu uarchawc adoeth ydynnu y wisc hela y amdanaw. Ac y wiscaw eurwisc obali ymdanaw. Ar neuad agyweirywyt. llyna y gwelei ef teulu a niueroed. ar niuer hardaf a chyweiryaf or awelsei neb yndyuot ymywn. ar urenhines y gyt ac wynt yn deckaf gwreic or awelsei neb. Ac eurwisc ymdanei obali llathreit. Ac ar hynny y ymolchi yd aethant. achyrchu y byrdeu aorugant. Ac eisted awnaethant ual hynn. Y urenhines or neillparth idaw ef. Ar iarll debygyei ef orparth arall. adechreu ymdidan awnaeth ef ar vrenhines. Ac orawelsei eiryoet wrth ymdidan ahi. disemylaf gwreic a bonhedigeidaf y hannwyt ae hymdidan oed. Athreulaw awnaethant bwyt allynn a cherdeu Achyuedach. Or awelsei o holl lyssoed y dayar. llyna y llys diwallaf o vwyt allynn. ac eur lestri atheyrndlysseu. Amser adoeth udunt y uynet ygyscu. Ac y gysgu ydaethant ef ar urenhines. Ygyt ac ydaethant yr gwely ymchoelut y wyneb att yr erchwyn aoruc ef. Ae gevyn attei hitheu. o hynny hyt trannoeth. ny dywawt ef wrthi hi vngeir. Trannoeth tirionwch ac ymdidan hegar auu y ryngtunt. Peth bynnac ogarueidrwyd avei y ryngtunt ydyd. ny bu un nos hyt ympenn y vlwydyn amgen noc auu * y nos gyntaf. Treulaw y vlwydyn awnaeth drwy hela

acherdeu achyfedach acharueidrỽyd ac ymdidan achedymdeithon. hyt ynos ydoed oet y gyfranc. Ynoet y nos honno kyſtal y doei y gof yꝛ dyn eithaf ynyꝛ hollgyuoeth yꝛ oet. Ac yntev adoeth yꝛ oet agỽyꝛda y gyuoeth y gyt ac ef. Ac ygyt ac ydoeth yꝛ ryt. marchaỽc agyuodes y vynyd. Ac adywaỽt val hynn. A wyꝛda heb ef ymwrandeỽch ynda y rỽng y deu vꝛenhin ymae yꝛ oet hỽnn y ryngtunt. Ahynny rỽng eudeu goꝛf elldeu. Aphop un ohonunt yſſyd haỽlỽꝛ ar ygilyd ahynny amdir. adayar. Aſegur ydigaỽn pỽb o honaỽch vot eithyꝛ gadu y ryngtunt ỽy elldeu. Ac ar hynny y deu urenhin aneſſayſſant ygyt amperued y ryt. ac ymgyuaruot. Ac ar y goſſot kyntaf y gỽꝛ aoed ynlle araỽn aoſſodes ar hafgan ymperued bogel ydaryan yny hyllt yn deu hanner ac yny tyꝛr yꝛ arueu. Ac yny vyd hafgan hyt y vꝛeich ae paladyꝛ dꝛos pedꝛein y varch yꝛllaỽꝛ. Ac agheuaỽl dyꝛnaỽt yndaỽ ynteu. A unben heb yꝛ hafgan padylyet oed itti ar vy angeu i. nyt yttoedỽn i yn holi dim ytti. ny wydỽn achaỽs itt heuyt ym llad i. Ac yꝛ duỽ heb ef canys dechꝛeueiſt vyllad. goꝛffen. A vnbenn heb ynteu. ef aeill vot yn ediuar gennyf awneuthun itt. Keis ath ladho ny ladaf i di. Vyg gỽyꝛdakywir heb yꝛ Hafgan dygỽch vi odyma. neut teruynedic agheu y mi. nyt oes anfaỽd ymi ych kynnal chỽi bellach. Vyggỽyꝛda ynheu heb y gỽꝛ aoed ynlle araỽn kymerỽch ych kyuarỽyd agỽybydỽch pỽy a dylyy bot ynwyꝛ ymi. Arglỽyd heb y gỽyꝛda paỽb ae dylyy. kanyt oes vꝛenhin arholl annỽvyn namyn ti.

Ie heb ynteu adel ynwaredaỽc iaỽn yỽ y gymryt. Ac ar ny del ynvuud. kymheller o nerth cledyfeu. Ac ar hynny kymryt gỽꝛogaeth y gỽyꝛ adechꝛeu goꝛeſgyn ywlat. Ac erbynn hanner dyd dꝛannoeth ydoed yny vedyant y dỽy deyꝛnas. Ac ar hynny ef a gerdỽys parth ae gynnadyl. Ac adoeth y lyn cuch. Aphandoeth yno ydoed araỽn vꝛenhin annỽuyn yny erbyn. Llaỽen vu pob vn ỽꝛth y gilyd ohonunt. Ie heb yꝛ araỽn duỽ adalo itt dy gedymdeithaſ mi ae kigleu. Ie heb ynteu pandelych dy hun yth wlat. ti awely awneuthum yrot ti. a wnaethoſt * heb ef yrofi. duw aetalo itt. Yna yrodes araỽn y ffuryf aedꝛych ehun y pỽyll pendeuic dyuet. ac y kymerth ynteu y ffuryf ehun aedꝛych. Ac y kerdaỽd araỽn racdaỽ parth aelys y annỽvyn. ac y bu digryf gantaỽ ymwelet ae niuer ac ae teulu. kanys gỽelſei yꝛ yſtalym. Wynteu hagen ny wybuyſſynt y eiſſeu ef. ac ny bu newydach gantunt ydyuodyat nochynt. Y dyd hỽnnỽ a dꝛelwys trỽy digriſỽch allewenyd. ac eiſted ac ymdidan ae wreic ac aewyꝛda. aphan vu amſerach kymryt hun no chyuedach y gyſcu ydaethant. Y wely agyꝛchwys y bꝛenhin ae wreic aaeth attaỽ. Kyntaf y gỽnaeth ef ymdidan ae wreic. ac ymyrru ardigriſỽch ſerchaỽl acharyat arnei. ahynny nyſgoꝛdyfynaſſei hi yꝛ yſblỽydyn. ahynny avedylyỽys hi. Oi aduỽ heb hi paamgen vedwl yſſyd yndaỽ ef heno noc ary uu yſ blỽydyn y heno. amedylyaỽ awnaeth ynhir. agỽedy y medỽl hỽnnỽ dyhunaỽ aỽnaeth ef. apharabyl adywaỽt ef ỽꝛthi hi ar eil ar trydyd. ac

atteb nys kauas ef genthi hi yn hynny. Paachaỽs heb ynteu nadywedy di ỽꝛthyfi. Dywedaf ỽꝛthyt heb hi nadywedeis yſ blỽydyn y gymeint yny kyfryỽ le ahỽnn. Paham heb ef. ys glut abeth ydymdidanyſſam ni. Meuyl im heb hi yꝛ yſ blỽydyn y neithwyꝛ oꝛ pan elem yn yblic yndillat gỽely na digrifỽch nac ymdidan nac ymchoelyt ohonat dy wyneb attafi ynchwaethach auei vỽy nohynn oꝛ bu yrom ni. Ac yna y medylyỽys ef. Oia arglỽyd duỽ heb ef kadarn avngỽꝛ y gedymdeithas adiffleis a geueis i yngedymdeith. Ac yna y dywaỽt ef ỽꝛth y wreic. Arglỽydes heb ef na chabladi viui. Yrofi aduỽ heb ynteu ny chyſgeiſ ynneu ygyt athitheu yꝛ ys blỽydyn y neithwyꝛ. Ac ny oꝛwedeis. Ac yna menegi y holl gyſaranc awnaeth idi. Y duỽ ydygaſ vyngkyffes heb hitheu. gauael gadarn ageueiſt ar gedymdeith ynherỽyd ymlad aphꝛouedigaeth ygoꝛff achadỽ kywirdeb ỽꝛthyt titheu. Arglỽydes heb ef ſef ar ymedỽl hỽnnỽ ydoedỽn ynheu. tradeweis ỽꝛthyt ti. di ryued oed hynny heb hitheu. Ynteu pỽyll pendeuic dyuet adoeth y gyuoeth ac ywlat. adechꝛeu amouyn agỽyꝛda y wlat beth uuaſſei y arglỽydiaeth ef arnadunt hỽy y vlỽydyn honno. y ỽꝛth ryuuaſſei kynno hynny. Arglỽyd heb ỽy ny bu gyſtal * dy wybot. ny buoſt gyn hegaret gỽas ditheu. ny bu gynhaỽſſet gennyt titheu treulaỽ dy da. ny buwell dy doſparth eiryoet noꝛ ulỽydyn honn. y rofi aduỽ heb ynteu ys iaỽn abeth yỽ ychỽi diolỽch yꝛ gỽꝛ auu ygyt achỽi. Allyma ygyfranc ual y bu ae datkanu oll obỽyll udunt. Ie arglỽyd heb ỽy

diolỽch y duỽ kaffel ohonat y gedymdeithas honno. ar arglỽydiaeth agaỽſſam ninheu. y vlỽydyn honno nys attygy y gennym. ot gỽnn. nac attygaf y rofy aduỽ heb ynteu bỽyỻ. Ac o hynny aỻan dechꝛeu kadarnhau kedymdeithas y ryngtunt. ac anuon o bop un y gilyd meirch a milgỽn a hebogeu. a phob kyfryỽ dlỽs oꝛ a debygei bop vn digrifhau medỽl y gilyd ohonaỽ. Ac oachaỽs y dꝛigyant ef y vlỽydyn honno yn annỽuyn. A gỽledychu ohonaỽ yno moꝛ lỽydyannus a dỽyn y dỽy deyꝛnas yn vn dyd dꝛỽy y dewred ef ae vilỽꝛyaeth y diffygywys y enỽ ef ar pỽyỻ penndeuic dyuet. Ac y gelwit pỽyỻ penn annỽuyn o hynny aỻan. A thꝛeigylgỽeith y doed yn arberth pꝛif lys idaỽ a gỽled darparedic idaỽ ac y niueroed maỽꝛ owyꝛ ygyt ac ef. A gỽedy y bỽyta kyntaf kyuodi y oꝛymdeith a oꝛuc pỽyỻ. a chyꝛchu penn goꝛſed a oed uch laỽ y ỻys a elwit goꝛſed arberth. Arglỽyd heb un oꝛ ỻys kynnedyf yꝛ oꝛſed yỽ. pa dylyedaỽc bynnac a eiſtedo arnei nat a odyno heb vn oꝛ deupeth. ae kymriỽ ae archoỻeu. neu ynteu a welei ryuedaỽt. Nyt oes arnaf i ovyn kael kymriỽ neu archoỻeu ym plith hynn o niuer. Ryuedaỽt hagen da oed gennyf pei afgỽelỽn. Mi aaf yꝛ orſed y eiſted. Eiſted a wnaeth ar yꝛ oꝛſed. Ac ual y bydant yn eiſted ỽynt a welynt gỽꝛeic ar uarch canwelỽ maỽꝛ aruchel. a gỽiſc eureit lathꝛeit ymdanei yn dyuot Ar hyt y bꝛiffoꝛd a gerdei oꝛ oꝛſed. Kerdet araf gỽaſtat oed gan y march ar uryt y neb ae gỽelei. Ac yn dyuot yn ogyfuuch ar oꝛſed. Hawyꝛ heb y pỽyỻ a oes ohonaỽch chỽi a adnapo y uarchoges racco.

Nac oes arglỽyd heb ỽynt. Aet vn heb ynteu yny herbyn. y wybot pỽy vo. Vn agyuodes ynvud. aphandoeth yny herbyn yꝛffoꝛd. neut athoed hi heibaỽ. Y hymlit awnaeth ual y gaỻei gyntaf o pedeſtric. A phei vwyhaf vei y vꝛys ef. peỻaf vydei hitheu y * ỽꝛthaỽ ef. A phanwelas nathygyei idaỽ y hymlit. ymchoelut aoꝛuc att pwyỻ adywedut ỽꝛthaỽ. Arglỽyd heb ef ny thyckya y pedeſtyꝛ yny byt y hymlit hi. Je heb ynteu pỽyỻ dos dos yꝛ ỻys achymer y march kyntaf awelych a dos ragot yny hol. Y march agymerth ac racdaỽ ydaeth. Y maeſtir gỽaſtat agauas. Ac ef adangoſſes yꝛ yſparduneu yꝛ march. A phei vỽyhaf yỻadei ef y march. peỻaf vydei hitheu y ỽꝛthaỽ ef. Yꝛ vn gerdet adechꝛeuaſſei hitheu ydoed arnaỽ. Y varch ef a baỻwys. A phanwybuef ar y varch paỻu y pedeſtric. ymchoelut hyt y ỻe ydoed pỽyỻ awnaeth. Arglỽyd heb ef ny thyckya y neb ymlit yꝛ unbennes racko. Ny wydỽn i varch gynt yny kyuoeth no hỽnn. Ac ny thygyei ymi y hymlit hi. Je heb y pỽyỻ y mae yno ryỽ yſtyꝛ hut. Aỽn parth arỻys. Yꝛ ỻys y doethant. Athꝛeulaỽ y dyd hỽnnỽ awnaethant. A thꝛannoeth kyuodi y uynyd awnaethant athꝛeulaỽ hỽnnỽ ynyoed amſer mynet y vỽyta. A gỽedy y bỽyta kyntaf. Je heb ynteu bỽyỻ ni aỽn yꝛ vn niuer y buam doe y penn yꝛ oꝛſed. A thydi heb ef ỽꝛth vn oe uackỽyeit. dỽc gennyt y march kyntaf a wypych yny maes. A hynny awnaeth y mackỽy. Yꝛ oꝛſed agyꝛchaſſant ar march gantunt. Ac ual y bydynt yn eiſted wynt awelynt y wreic ar yꝛ un march. ar vn wiſc ymdanei

yndyuot yꝛ vnffoꝛd. Ỻyma heb y pỽyỻ y uarchoges doe. Byd baraỽt was heb ef y wybot pỽy yỽ hi. Arglỽyd heb ef mi awnaf hynny yn ỻawen. Ar hynny y uarchoges adoeth gyuerbyn ac ỽynt. Sef aoꝛuc ymackỽy yna yſgynnu ar y march. Achynn daruot idaỽ ymgyweiryaỽ yny gyfrỽy. neur ry adoed hi heibyaỽ. achynnỽỻ y ryngtunt. Amgen vꝛys gerdet nyt oed genthi hi noꝛ dyd gynt. Ynteu agymerth rygig y gan y uarch. Ac ef adebygei yꝛ arauet ykerdei y uarch. yꝛ ymoꝛdiwedei ahi. Ahynny nythygyei idaỽ. Eiỻỽng y uarch aoꝛuc ỽꝛth avỽyneu. nyt oed ef nes idi yna no chyn bei ar y gam. Aphei vỽyhaf y ỻadei ef y varch. peỻaf vydei hitheu y ỽꝛthaỽ ef. Y cherdet hitheu nyt oed uỽy no chynt. Kany welas ef tygyaỽ idaỽ y hymlit. * ymchoelut awnaeth hyt yỻe ydoed pỽyll. Arglỽyd heb ef nyt oes aỻu gan y march amgen noc aweleiſt ti. Mi aweleis heb ynteu ny thykya yneb y herlit hi. Ac yrof i aduỽ heb ef yd oed neges idi ỽꝛth rei oꝛ maes hỽnn. peigattei ỽꝛthpỽyỻ idi ydywedut. ani aỽnparth arỻys. Yꝛ ỻys ydoethant athꝛeulaỽ ynos honno awnaethant dꝛỽy gerdeu achyuedach ual ybu lonyd gantunt. A thꝛannoeth divyꝛru ydyd awnaethant yny oed amſer mynet y vỽyta. Aphandaruu udunt y bỽyt pỽyỻ adywaỽt. Mae yꝛ niuer y buam ni doe ac echdoe ym penn yꝛ oꝛſed. Ỻyma arglỽyd heb ỽynteu. Aỽn heb ef yꝛ oꝛſed y eiſted. athitheu heb ef ỽꝛth was y uarch. Kyfrỽya vy march ynda adabꝛe ac ef yꝛ ffoꝛd. Adỽc vy yſparduneu gennyt. Ygỽas awnaeth hynny. Dyuot yꝛ oꝛſed aoꝛugant

y eiſted. ny buant hayach o enkyt yno yny welynt y uarchoges yndyuot yꝛ vnffoꝛd. ac yn vn anſaỽd. ac yn vnvngerdet. Hawas heb y pỽyỻ mi awelaf y uarchoges yndyuot. moeſ vy march. Ac nyt kynt yd yſkynn ef ar y uarch noc yd a hitheu hebdaỽ ef. Troi yny hol aoꝛuc ef. agadel y uarch dꝛythyỻ ỻamſachus y gerdet. ac ef adebygei ar yꝛ eil cam neu ar y trydyd y goꝛdiwedei. nyt oed nes hagen idi no chynt. y uarch agymheỻaỽd oꝛ kerdet mỽyhaf aoed gantaỽ. Agỽelet awnaeth nathygyei idaỽ y hymlit. Yna y dywat pỽyỻ. a voꝛwyn heb ef yꝛ mỽyn y gỽꝛ mỽyhaf agery arho vi. arhoaf ynỻawen heb hi ac oed ỻeſſach yꝛ march pei aſſarchut yꝛ meittyn. Seuyỻ ac arhos aoꝛuc y uoꝛwyn. agỽaret y rann adylyei vot am y hỽyneb owiſc y phenn. ac attal y golỽc arnaỽ adechꝛeu ymdidan ac ef. Arglỽydes heb ef pandoy di aphagerdet yſſyd arnat. kerdet ỽꝛth vy negeſſeu heb hi ada yỽ gennyf dy welet ti. graſſaỽ ỽꝛthyt y gennyfi heb ef.. Ac yna medylyaỽ awnaeth bot yndiuỽyn ganthaỽ pꝛyt awelſei eiryoet o voꝛwyn a gỽꝛeic yỽꝛth yphꝛyt hi. arglỽydes heb ef adywedy di ymi dim oth negeſſeu. Dywedaf y rof aduỽ heb hi. Pennaf neges uu ymi keiſaỽ dy welet ti. ỻyna heb y pỽyỻ y neges oꝛeu gennyfi dydyuot ti idi. ac adywedy di ymi * pỽy ỽyt. Dywedaf arglỽyd heb hi. Riannon uerch heueyd hen ỽyf i amrodi y wr omhanvod ydydys. ac ny mynneis inheu un gỽꝛ. a hynny oth gaꝛyat ti. ac nys mynnaf ettwa. onyt ti am gỽꝛthyt. ac y wybot dy atteb di am hynny y deuthum i. Rof i aduỽ heb ynteu bỽyỻ.

llyna vy atteb i ytti. peicaffỽn dewis ar holl wraged amoꝛynyon ybyt. mae ti adewiſſỽn. Je heb hitheu. os hynny avynny kynn vy rodi y ỽꝛ arall gỽna oet ami. Goꝛeu yỽ gennyfi heb y pỽyll bo kyntaf. ac yny lle ymynnych di gỽna yꝛ oet. Gỽnaf arglỽyd heb hi. blỽydyn y heno yn llys heueyd mi abaraf bot gỽled darparedic yn baraỽt erbynd dydyuot. Ynllawen heb ynteu a minheu avydaf yn yꝛ oet hỽnnỽ. Arglỽyd heb hi tric yniach achoffa gywiraỽ dy edewit. Ac ymeith ydaf i. Agỽahanu awnaethant. achyꝛchu awnaeth ef parth aeteulu aeniuer. Pa amouyn bynnac avei ganthunt ỽy y ỽꝛth y uoꝛwyn y chỽedleu ereill ytroſſei ynteu. Odyna treulaỽ y vlỽydyn hyt yꝛ amſer awnaethant. Ac ymgỽeiraỽ ar yganuet marchaỽc. amynet yrygtaỽ a llys eueyd hen. Ac ef adoeth yꝛ llys allawen uuwyt ỽꝛthaỽ. Adygyuoꝛ allewenyd ac arlỽy maỽꝛ aoed yny erbyn. Aholl uaranned yllys ỽꝛth y gyghoꝛ ef y treulỽyt. Kyweiryaỽ yneuad awnaethpỽyt Ac yꝛboꝛdeu ydaethant. Sef ual ydeiſtedyſſant heueyd hen ar neilllaỽ pỽyll. Ariannon oꝛ parth arall idaỽ. Y am hynny paỽb ualybei yenryded. Bỽyta achyuedach ac ymdidan awnaethant. Ac ar dechꝛeu kyuedach gỽedy ybỽyt wynt awelynt yndyuot y myỽn. gwas gỽineu maỽꝛ teyꝛneyd. a gỽiſc o pali ymdanaỽ. Aphandoeth y gynted y neuad. kyuarch gỽell aoꝛuc ypỽyll ae gedymdeithon. Gꝛaſſaỽ duỽ ỽꝛthyt eneit heb y pỽyll ados y eiſted. Nac af heb ef eirchat ỽyf am neges awnaf. gỽna ynllawen heb y pỽyll. Arglỽyd heb ef ỽꝛthyt ti ymae vyneges i ac y erchi itt ydodỽyf.

Paarch bynnac aerchych di ymi hyt ygaỻ6yf y gaffel itti y byd. Och heb y riannon paham yrody di atteb ueỻy. neuſ rodes ueỻy argl6ydes ygg6yd g6yꝛda heb y mack6y. Eneit heb y p6yỻ beth y6 dy arch di. Y wreic v6yaf agaraf ydwyt ynkyſcu heno genthi. Ac y herchi hi ararl6y ar darmerth yſſyd yman y dodwyfi. Kynhewi aoꝛuc p6yỻ kanybu atteb a rodaſſei. Ta6 hyt y mynnych heb y riannon. ny * bu uuſcreỻach g6ꝛ ar y ſynnwyꝛ e hun noc ry uuoſt ti. argl6ydes heb ef ny wyd6n i p6y oed ef. ỻyna y g6ꝛ ymynnaſſit uy rodi i ida6 omhanuod heb hi. g6a6l uab clut g6ꝛ toꝛmynna6c kyuoetha6c. achanderw itt dywedut ygeir adywedeiſt dyꝛo vi ida6 rac aglot itt. argl6ydes heb ef ny 6n i pary6 atteb y6 h6nn6. ny aỻaf i arnaf adywedy di vyth. Dyꝛo di vi ida6 ef heb hi ami awnaf nachaffo ef viui vyth. Pa ffuryſ vyd hynny heb y p6yỻ. Mi arodaf yth la6 got vechan heb hi achad6 honno ynda. Ac ef aeirch ywled ar arl6y ar darmerth. ac nyt oes yth uedyant ti hynny. a miui arodaf y wled yꝛ niueroed ar teulu heb hi. a h6nn6 uyd dy atteb am hynny. amdanaf ynneu heb hi mi awnaf oet ac ef vl6ydyn y heno y gyſcu gennyf. ac ympenn y vl6ydyn heb hi byd ditheu ar got honn gennyt ar dy ganuet marcha6c yny berỻan uchot. aphan uo ef ar gana6l ydigrifv6ch ae gyfedach. dyꝛet titheu dy hun y my6n adiỻat reudus ymdanat ar got yth la6 heb hi. ac nac arch dim namyn ỻoneit y got o v6yt. a minneu abaraf heb hi pei dottit yſſyd yny ſeith cantref hynn o vwyt aỻynnyndi. na bo ỻa6nach no

chynt. Ag6edy byꝛyer ỻawer yndi. ef aovyn itt avyd ỻa6ndy got ti vyth. Dywet titheu na vyd ony chyvyt dylyeda6c trachyuoetha6c a g6aſcu ae deutroet y b6yt yny got. a dywedut diga6n adodet yman. a minneu abaraf ida6 ef vynet y ſeghi y b6yt yny got. Aphan el ef tro ditheu y got yny el ef dꝛos y penn yny got. ac yna ỻad gl6m ar garreyeu y got. a bit coꝛn canu da amdy vyn6gyl. aphan uo ef ynr6ymedic yny got. dot titheu lef ar dy goꝛn. abit hynny yn arwyd y rot athuarchogyon. Panglywhont ỻef dy goꝛn diſgynnent 6ynteu am benn y ỻys. Arglwyd heb y g6a6l mad6s oed ymi kaffel atteb am aercheis. Kymeint ac aercheiſt heb y p6yỻ oꝛ auo ym medyant i ti ae keffy. Eneit heb hitheu riannon am y wled ar dapar yſſyd yma. h6nn6 arodeis i ywyꝛ dyuet ar teulu ar niueroed yſſyd yma. h6nn6 nyt adawafi y rodi y neb. bl6ydyn y heno y byd g6led darparedic yny ỻys honn y titheu eneit y gyſcu gennyf ynheu. G6a6l agerda6d ryngtha6 ae gyuoeth. P6yỻ ynteu adoeth y dyuet. ar vl6ydyn honno adꝛeul6ys pa6b o honunt hyt oet y wled oed ynỻys eueyd *hen.* G6a6l uab clut adoeth parth ar wled aoed dar*paredic ida6. a chyꝛchu y ỻys awnaeth. a ỻawen uu6yt 6ꝛtha6. P6yỻ ynteu penn ann6uyn adoeth yꝛ berỻan ar y ganuet marcha6c ual y goꝛchymynnaffei riannon ida6. ar got ganta6. G6iſca6 bꝛatteu trymyon ymdana6 awnaeth p6yỻ aỻoppaneu ma6ꝛ am ytraet. Aphan wybu y bot ar dechꝛeu kyuedach wedy b6yta. dyuot racda6 yꝛ neuad. a g6edy y dyuot y gynted y neuad. kyf-

uarch g6ell awnaeth y wa6l uab clut. ae gedym-deithon owyꝛ ag6ꝛaged. du6 arodo da ytt heb y g6a6l agraeffa6 du6 6ꝛthyt. Argl6yd heb ynteu du6 adalo itt. negeffa6l 6yf 6ꝛthyt. Graeffa6 6ꝛth dy neges heb ef. Ac os arch gyfuartal aerchy ymi ynllawen ti ae keffy. Kyfuartal argl6yd heb ynteu nyt archaf onyt rac eiffeu. Sef arch aarchaf lloneit y got uechan awelydi ov6yt. Arch didꝛaha y6 honno heb ef athi ae keffy yn llawen. Dyg6ch v6yt ida6 heb ef. Riuedi ma6ꝛ o f6ydwyr agyuodaffant y uynyd. adechꝛeu llenwi y got. Ac yꝛ auyrit yndi ny bydei la6nach no chynt. Eneit heb y g6a6lavyd lla6n dy got ti vyth. Nauyd y rof a du6 heb ynteu yꝛ adotter yndi vyth. ony chyuyt dylyeda6c tir adayar a chyuoeth afenghi ae deu troet yb6yt yny got. Adywedut diga6n adodet yma. A geimat heb y riannon kyuot y uynyd ar vyꝛr 6ꝛth wa6l uab clut. Kyuodaf yn llawen heb ef. Achyuodi y uynyd aoꝛuc adodi y deutroet yny got. Athꝛoi o b6yll y got yny vyd g6a6l dꝛos y benn yny got. Ac yngyflym kaeu y got allad cl6m ar y carreyeu. Adodi llef ar y goꝛn. Ac ar hynny llyma y teulu ampenn yllys. Ac yna kymryt pa6p oꝛ niuer adoeth ygyt ag6a6l. aedodi yny garchar ehun. A b6ꝛ6 y bꝛatteu ar lloppaneu ar yfpeil didestyl y am dana6 aoꝛuc p6yll. Ac ual y delei bob un oe niuer ynteu y my6n y tra6ei dyꝛna6t ar y got. Ac y gouynnei beth yffyd yman. Bꝛoch medynt 6ynteu. Sef kyfry6 ch6are awneynt. tara6 awnaei bop vn dyrna6t ar y got. ae ae dꝛoet ae athꝛoffa6l. Ac uelly g6are ar got awnaethant. Pa6b

WB carchar

crowbar

ualy delei aovynnei pa chware awneỽch chỽi uelly. Gỽare bꝛoch ygcot medynt wynteu. ac yna gyntaf y gỽarywyt bꝛoch ygcot. Arglỽyd heb ygỽꝛ oꝛ got peigỽarandaỽut uiui nyt oed dihenyd arnaf vyllad ymyỽn cot. * arglỽyd heb eveyd hen *gỽiꝛ* adyweit. Iaỽn yỽ itt y warandaỽ. nyt dihenyd arnaỽ hynny. Ie heb y pỽyll mi awnaf dygyghoꝛ *di* amdanaỽ ef. llyma dy gyghoꝛ di heb y riannon yna. yd ỽyt ynylle y perthyn arnat llonydu eircheit a cherdoꝛyon. gat yno ef y rodi y baỽp dꝛoſſot heb hi. a chymer gedernit y ganthaỽ nabo amovyn nadial vyth amdanaỽ. adigaỽn yỽ hynny o goſp arnaỽ. Ef ageiff hynny yn llaỽen heb y gỽꝛ oꝛ got. a minneu ae kymeraf yn llawen heb y pỽyll gan gynghoꝛ eueyd ariannon. Kynghoꝛ yỽ hynny ygennym ni heb ỽynt. Y gymryt awnaf heb y pỽyll keiſ veichev dꝛoſſot. Mi avydỽn dꝛoſtaỽ heb eueyd. yny vo ryd ywyꝛ y vynet dꝛoſtaỽ. ac arhynny ygollygỽyt ef oꝛ got ac yrydhawyt yoꝛeugỽyꝛ. Gouyn weithon ywaỽl veicheu heb eueyd. ni aatwaenỽn yneb adylyer ykymryt ygantaỽ. Riuaỽ ymeicheu awnaeth eueyd. llunyady hun heb ygỽaỽl dy amot. Digaỽn yỽ gennyfi heb ypỽyll ual yllunyaỽd riannon. Y meicheu aaeth ar yr amot hỽnnỽ. Ie arglỽyd heb y gỽaỽl bꝛiỽedic ỽyfi achymriỽ maỽꝛ ageueis. ac enneint yſſyd reit ymi. ac ymeith ydaf gandy gennyat ti. ami aataỽaf wyꝛda dꝛoſſof yma y atteb y baỽp oꝛ ath ovỹno di. Ynllawen heb ypỽyll. agỽna ditheu hynny. Gỽaỽl aaeth parth ae gyuoeth. Y neuad ynteu agyweirỽyt y pỽyll ae niuer. ac y niuer y llys yam hynny. Ac

yꝛ boꝛdeu ydaethant y eiſted. Ac ual yd eiſtedyſ-
ſant vl6ydyn oꝛ nos honno. yd eiſtedwys pa6b ynos
honno. B6yta achyuedach awnaethant. Ac amſer
adoeth y vynet y gyſcu. Ac yꝛ yſtauell ydaeth p6yll
ariannon. Athꝛeula6 ynos honno dꝛ6y digrif6ch allon-
yd6ch a6naethant. A thꝛannoeth ynieuenctit ydyd.
Argl6yd heb y riannon kyuot y uynyd. adechꝛeu
lonydu y kerdoꝛyon. Ac na omed neb hedi6 oꝛ a
vynno da. Hynny awnaf i ynlla6en heb y p6yll
ahedi6 apheunyd tra barhao y wled honn. Ef agy-
uodes p6yll y vynyd a pheri dodi goſtec y erchi y
holl eircheit acherdoꝛyon dangos. amenegi udunt
y llonydit pa6b o honunt 6ꝛth y uod ae vymp6y.
A hynny a6naethp6yt. Y wled honno adꝛeul6yt. Ac
ny omed6yt neb trabarhaa6d. A phan daruu y wled.
argl6yd heb y p6yll 6ꝛth * eueyd mi agych6ynnaf gan
dy genyat parth adyuet auoꝛy. Je heb eueyd du6
ar6ydhao ragot. A g6na oet achyfnot ydel riannon
yth ol. Y rof i adu6 heb ynteu b6yll ygyt y kerd6n
o dyma. Ae uelly y mynny di argl6yd heb yꝛ eueyd.
velly y rof adu6 heb y p6yll. Wynt agerdaſſant
trannoeth parth adyuet. Allys arberth agyꝛchyſſant.
ag6led darparedic aoed yno udunt. Dygyuoꝛ y wlat
arkyuoeth adoeth attunt oꝛ g6yꝛ goꝛeu ar g6ꝛaged
goꝛeu. o hynny nyt etewis riannon neb heb rodi rod
enn6a6c ida6. Ae ogae. Ae ovodꝛ6y. Ae o vaen g6erth-
ua6ꝛ. G6ledychu y wlat awnaethant yn ll6ydyannus
y vl6ydyn honno. ar eil. Ac yny dꝛyded vl6ydyn y
dechꝛeuis g6yꝛ y wlat dala trymuryt yndunt owelet
g6ꝛ kymeint ageryt ae hargl6yd. ac eu bꝛa6tuaeth

yndiettiued. Ae dyuynnu attunt aỽnaethant. Sef lle y doethant y gyt. y bꝛeſſelev yn dyuet. Arglỽyd heb ỽynt ni aỽdam na bydy gyuoet ti arei owyꝛ y wlat honn. Ac ynnouyn ni yỽ na byd itt ettiued oꝛ wreic yſſyd gyt athi. Ac wrth hynny kymer wreic arall y bo ettiued itt ohonei. nyt byth heb ỽynt yperhey di. achyt kerychdi vot velly nys diodefỽn y gennyt. Ie heb y pỽyll nyt hir ettwa ydym y gyt. A llaỽer damỽein adigaỽn bot. Oetỽch ami hynn hyt ympenn y vlỽydyn. Y blỽydyn yꝛ amſer hỽnn ni awnaỽn yꝛ oet y dyuot y gyt. ac ỽꝛth ych kynghoꝛ ybydaf. Yꝛ oet awnaethant. Kynn penn cỽbyl oꝛ oet mab aanet idaỽ ef. Ac yn arberth y ganet. Ar nos y ganet y ducpỽyt gỽꝛaged y wylat y mab aeuam. Sef a wnaeth y gỽꝛaged kyſcu a mam y mab riannon. Sef riuedi o wraged aducpỽyt yꝛ yſtauell chwech wraged. Gỽylat awnaethant ỽynteu dalym oꝛ nos. Ac yn hyny eiſſoes kynn hanner nos kyſcu a ỽnaeth paỽp o honunt. A thu arpylgein deffroi. Aphan deffroaſſant edꝛych aoꝛugant y lle ydodyſſynt y mab. Ac nyt oed dim ohonaỽ yno. Och heb yꝛ un oꝛ gỽꝛaged neur golles y mab. Ie heb arall bychan adial oed anlloſki ni. neu andihenydyaỽ am y mab. Aoes heb vn oꝛ gỽꝛaged kyghoꝛ oꝛbyt am hynn. Oes heb arall mi aỽn gyghoꝛ da. Beth yỽ hynny heb ỽy. Gellaſt yſſyd yman heb hi achynaỽon genthi. Lladỽn rei oꝛ kynaỽon ac irỽn y hỽyneb hitheu riannon argỽaet. ae dỽylaỽ. A byꝛỽn yꝛ eſgyꝛn ger y bꝛonn. Athaerỽn * arnei ehun diuetha y mab. Ac ny byd antaered ni an whech ỽꝛthi hi ehunan. Ac ar y

kyghor hwnnw y trigyassant. Parth ar dyd riannon adeffroes ac adywawt. awraged heb hi mae ymab. Arglwydes heb wy na ouyndi yni ymab. nyt oes ohonam ni namyn cleisseu adyrnodeu yn ymdaraw athi adiamheu yw gennym na welsam eiryoet vilwr-yaeth yn vn wreic kymeint ac ynot ti. ac ny thygyawd yni ymdaraw athi. neur diffetheeist dy hun dy uab. ac na hawl ef ynni. A druein heb y riannon yr yr arglwyd duw awyr pobpeth. na yrrwch geu arnasi. Duw awyr pob peth awyr bot yneu hynny. Ac os ovynn yssyd arnawch chwi. ymkyffess y duw mi achdi-fferaf. Dioer heb wy ny adwn ni drwc arnam ny hunein yr dyn yny byt. a druein heb hitheu ny cheffwch un drwc yr dywedut y wirioned. Yr adywettei hi yndec ac yndruan ny chaffei namyn yr un atteb gan y gwraged. Pwyll penn annwuyn ar hynny agy-uodes ar teulu ar niueroed. a chelu y damwein hwnnw ny allwyt. Yr wlat ydaeth y chwedyl aphawb or gwyrda ae kigleu. Ar gwyrda adoethant y gyt y wneuthur kennadeu att bwyll. y erchi idaw ysgar ae wreic am gyflasan mor anwedus ac awnathoed. Sef atteb arodes pwyll. nyt oed achaws gantunt hwy y erchi ymi yscar am gwreic. namyn am nabydei blant idi. Plant awn i y uot idi hi. ac nyt yscaraf a hi. Or gwnaeth hitheu gam kymeret y phenyt amdanaw. Hitheu riannon adyuynnwys attei athraw-on adoethon. a gwedy bot yndegach genthi kymryt yphenyt noc ymdaeru ar gwraged. y phenyt agy-merth. Sef penyt adodet arnei bot yny llys honno yn arberth hyt ympenn y seith mlyned. ac ysgynuaen

aoed odieithyr yporth. eisted ohonei geyr llaw hwnnw beunyd. a dywedut y bawp or adelei or adebyckei naf *gwypei* y gyfranc honno oll. ac or a attei idi y dwyn. Kynnic y westei. aphell*ennic y dwyn ar* y cheuyn yr llys. Adamwein y gadei yr vn y dwyn. Ac uelly treulaw talym or vlwydyn awnaeth. Ac yn yr amser hwnnw yd oed yn arglwyd ar went is coet teirnyon twryf vliant. ar gwr goreu * yny byt oed. Ac yny ty yd oed caffec. Ac nyt oed yny teyrnas na march. na chaffec degach no hi. A phob nos calan mei y moei. Ac ny wybydei neb ungeir y wrth yhebawl. Sef awnaeth teirnon ymdidan nosweith ae wreic. Ha wreic heb ef llibin yd ym bop blwydyn yn cadw eppil yn kaffec heb gaffel yr vn o honunt. Beth aellir wrth hynny heb hi. Dial duw arnaf heb ef nos galanmei yw heno ony wybydaf i pa dileith yssyd yn dwyn yr ebolyon. Peri dodi y gaffec y mywn ty awnaeth. A gwiscaw arueu ymdanaw aoruc ynteu. a dechreu gwylat y nos. Ac ual ybyd dechreu nos. moi y gaffec ar ebawl mawr teledíw. Ac yn seuyll yny lle. Sef awnaeth teirnō kyuodi ac edrych ar praffter yr ebawl. Ac ual ybyd uelly. ef aglywei twryf mawr. Ac yn ol ytwryf llyma grauanc trwy ffenestyr aryty. Ac yn ymauael ar ebawl geir y wng. Sef awnaeth ynteu teirnon tynnu cledyf. A tharaw y vreich o not yr elin ymeith. Ac yny vyd hynny or ureich ar ebawl gantaw ef y mywn. Ac ar hynny twryf a disgyr agigleu ygyt. Agori y drws aoruc ef adwyn ruthur ynol y twryf. ny welei ef y twryf rac tywyllet y nos. ruthur aduc yny ol ae ymlit. A dyuot

cof idaỽ adaỽ ydꝛỽs ynagoꝛet. ac ymchoelut a wnaeth. ac ỽꝛth y dꝛỽs llyma vab bychan yny goꝛn gỽedy troi llenn opali yny gylch. Kymryt y mab awnaeth attaỽ allyma y mab yngryf ynyꝛ oet oed arnaỽ. Dodi caeat ar y dꝛỽs awnaeth a chyꝛchu yꝛ yſtauell yd oed ywreic yndi. Arglỽydes heb ef ae kyſcu ydỽyt ti. Nac ef arglỽyd heb hi. mi agyſceis aphan doethoſt ti y myỽn mi a deffroeis. Y mae yma vab itt heb ef os mynny yꝛ hỽnn ny bu itt eiryoet. arglỽyd heb hi pagyfranc uu hynny. llyma oll heb y teirnon amenegi y dadyl oll. Je arglỽyd heb hi paryỽ wiſc yſſyd am ymab. llenn obali heb ynteu. mab ydynyon mỽyn yỽ heb hi. arglỽyd heb hi digrifỽch adidanỽch oed gennyſi bei mynnvt ti. mi adygỽn wraged yn vn ami. ac adywedỽn vymot ynveichaỽc. Miui aduunaf athi yn llawen heb ef amhynny. ac uelly y gỽnaethpỽyt. Peri awnaethant bedydyaỽ y mab oꝛ bedyd awneit yna. Sef enỽ adodet arnaỽ gỽꝛi * wallt euryn. Yꝛ hynn aoed ar y benn owallt kynuelynet oed ar eur. Meithꝛyn y mab awnaethpỽyt yny llys yny oed vlỽyd. achynn y vlỽyd yd oed ynkerdet yn gryf. A bꝛeiſcach oed no mab teirblỽyd avei vaỽꝛ y dỽf ae ueint. ar eil vlỽydyn y magỽyt ymab. achynureiſget oed amab chweblỽyd. achyn penn y pedwyꝛed vlỽydyn yd oed ynymopꝛau agỽeiſſon y meirch am y adu oe dỽyn yꝛ dỽfyꝛ. arglỽyd heb y wreic ỽꝛth teirnon mae yꝛ ebaỽl a differeiſt di ynos ykeueiſt ymab. Mi ae goꝛchymmynneis y weiſſon y meirch heb ef. ac aerch-eis ſynnyaỽ ỽꝛthaỽ. Ponyt oed da itti arglỽyd heb

hi peri y hywedu ae rodi yꝛ mab. kanys ynos y keueiſt y mab y ganet yꝛ eba6l ac y differeiſt. Pyt af i ynerbyn hynny heb y teirnon. mi aadaf itti y rodi ida6. Argl6yd heb hi du6 adalho it minneu ae rodaf ida6. Yna y rodet y march yꝛ mab. ac ydeuth hi att y g6aſtrodyon ac att weiſſon ymeirch y oꝛchymun ſynnyeit ar y march. ae uot yn hywed erbyn pan elei ymab y uarchogaeth achwedyl 6ꝛtha6. Ymyſc hynny 6ynt agly6ſont ch6edyldyaeth y 6ꝛth riannō ac am y phoen. Sef awnaeth teirnon t6ꝛyf uliant oacha6s ydouot agawſſei ymwranda6 am y chwedyl ac ymouyn ynlut amdana6. yny gigleu gan la6er o luoſſogr6yd oꝛ adelei yꝛ llys mynychu k6yna6 truanet damwein riannon aephoen. Sef a6naeth teirnon ynteu medylya6 am hynny. Ac edꝛych ar ymab yn graff. A chael yn y ued6l ynher6yd g6eledigaeth na rywelſei eiryoet mab athat kyndebycket armab yp6yll penn ann6n. Anſa6d p6yll hyſpys oed ganta6. Kanys g6ꝛ uuaſſei ida6 kyn no hynny. Ac ynol hynny goueileint adelis ynda6. o gamhet ida6 attal ymab ganta6 ac ef yng6ybot y vot yn vab y 6ꝛ arall. Aphan gauaf gyntaf o yſgaual6ch ar ywreic. ef a uenegis idi hi nat oed ia6n udunt h6y attal ymab gantunt agadu poen kymeint ac aoed ar wreicda kyſtal ariannon oꝛ acha6s h6nn6. ar mab yn vab y p6yll pennann6n. A hitheu wreic teirnon agytſynny6ys ar anuon ymab y p6yll. A thꝛi pheth argl6yd heb hi agaff6n ni o hynny. Diol6ch ac alw*iſſen o ell6ng riannon oꝛ poen y mae ynda6. A diol6ch gan p6yll am ueithꝛyn ymab ae eturyt ida6. Ar trydyd

peth os gỽꝛ mỽynvyd ymab. mab maeth ynni vyd agoꝛeu aallo vyth awna ynni. Ac ar y kynghoꝛ hỽnnỽ y trigyaſſant. Ac ny bu hỽy gantunt no thꝛannoeth ymgyỽeiryaỽ aoꝛuc teirnon ar y dꝛydyd marchaỽc. ar mab yn pedwyꝛyd gyt ac ỽynt ar y march arodaſſei deirnon idaỽ. Acherdet parth ac arberth awnaethant. Ac nybu hir y buant yny doethant y arberth. Pan doethant parth ar llys ỽynt awelynt riannon yn eiſted yn ymyl yꝛ yſgynuaen. Pan doethant ar ogyfuch a hi. A vnbenn heb hi nac eỽch bellach hynny mi adygaf bop un o honaỽch hyt y llys. Ahynny yỽ vym penyt amlad ohonaf vy hun vy mab. ae diuetha. A wreicda heb y teirnon ny thebygafi y vn ohynn vynet ar dy geuyndi. Aet ae mynno heb y mab nyt afi. Dioer eneit heb y teirnon nyt aỽn ninheu. Y llys agyꝛchaſſant. a diruaỽꝛ leỽenyd a uu yn y herbyn. Ac yn dechꝛeu treulaỽ gỽled yd oedit yn y llys. ynteu pỽyll oed yn dyuot o gylchaỽ dyuet. yꝛ neuad y daethant ac y ymolchi. A llaỽen vu pỽyll ỽꝛth teirnon. Ac y eiſted yd aethant. Sef ual yd eiſtedyſſant. Teirnon y rỽng pỽyll a riannon. A deu gedymdeith teirnon uch laỽ pỽyll ar mab y ryngtunt. Gỽedy daruot bỽyta ar dechꝛeu kyuedach ymdidan aỽnaethant. Sef ymdidan uu gan teirnon. menegi y holl gyfranc am y gaſſec ac am y mab. Ac megys y buaſſei y mab ar y hardelỽ hỽy teirnon ae wreic ac y magyſſynt. Ac wel dy yna dy uab arglỽydes heb y teirnon. A phỽybynnac a dywat geu arnat cam awnaeth. A minneu pan gigleu y gouut a oed arnat. trỽm uu gennyf a doluryaỽ

aҁneuthum. Ac ny thebygaf oꝛ niuer hҁnn oll neb nyt adnappo vot ymab yn uab y pҁyll heb y teirnon. Nyt oes neb heb y paҁb ny bo diheu gantaҁ hynny. Y rofi aduҁ heb y riannon oed efcoꝛ vym pꝛyder ymi pei gҁir hynny. Arglҁydes heb y pendaran dyuet da ydennҁeiſt dy uab. Pꝛyderi. Agoꝛeu y gҁeda arnaҁ pꝛyderi uab pҁyll penn annҁn. Edꝛychҁch heb yriannon nabo goꝛeu y gҁedo arnaҁ y enҁ ehun. Mae yꝛ enҁ heb y penndaran dyuet. gҁꝛi wallt euryn adodyſſom ni arnaҁ ef. Pꝛyderi heb y penndaran uyd y enҁ ef. Yaҁnhaf yҁ hҁnnҁ * heb y pҁyll. Kymryt enҁ ymab y ҁꝛth y geir adywaҁt yuam pan gauas llaҁen chwedyl y ҁꝛthaҁ. Ac ar hynny y trigywyt. Teirnon heb ypҁyll duҁ adalo it ueithryn y mab hҁnn hyt yꝛ aҁꝛ honn. Aiaҁn yҁ idaҁ ynteu oꝛ byd gҁꝛ mҁyn y dalu itti. Arglҁyd heb y teirnon y wreic ae magҁys ef nyt oes yny byt dyn vҁy y galar no hi yny ol. Iaҁn yҁ idaҁ coffau ymi ac yꝛ wreic honno awnaethom yꝛdaҁ. Y rof i aduҁ heb ypҁyll tra barhawyfi mi ath gynhalyaf athi ath gyuoeth. tra allҁyf kynnal y meu vy hun. Os ynteu avyd iaҁnach yҁ idaҁ dy gynnal noc ymi. Ac os kyghoꝛ gennyt ti hynny a chan hynn owyꝛda. canys megeiſt ti evo hyt yꝛ aҁꝛ honn. ni ae rodҁn aruaeth att benndarā dyuet ohynn allan. Abydҁch gedymdeithon chwitheu athatmaetheu idaҁ. Kyngoꝛ iaҁn heb y paҁb yҁ hҁnnҁ. Ac yna y rodet y mab y penndaran dyuet ac ydymyrrҁys gҁyꝛda y wlat ygyt ac ef. Ac y kychwynnҁy teirnon toꝛyf vliant ae gedymdeithon y ryngtaҁ ae wlat ac ae gyuoeth gan garyat allew-

edynyd. Ac nyt aeth heb gynnic idaỽ y tlysseu teccaf ar meirch goreu ar cỽn hoffaf. ac ny mynnwys ef dim. Yno y trigyassant ỽynteu ar eu kyuoeth. ac y magỽyt pryderi uab pỽyll penn annỽn yn amgeledus ual ydoed dylyet yny oed delediwaf gỽas atheckaf achỽplaf o bop camp da oc aoed yny deyrnas. Velly y treulassant blỽydyn ablỽydyned yny doeth teruyn ar hoedyl pỽyll penn annỽn ac y bu uarỽ. Ac y gỽledychỽys ynteu pryderi seith cantref *dyuet* yn llỽydyannus garedic gan y gyuoeth *a chan pa*ỽb yny gylch. Ac ynol hynny y kȳnydỽ*ys trichan*tref ystrat tywi. Aphedwar cantref kered*igya*ỽn. Ac y gelỽir y rei hynny seith gantref seissyllỽch. Ac ar y kynnyd hỽnnỽ y bu ef pryderi uab pỽyll penn annỽn yny doeth yny vryt wreicka. Sef gỽreic a vynnaỽd kicua verch wynn gohoyỽ uab gloyỽ wallt lydan. uab casnar w/edic odylyedogyon yr ynys honn. Ac uelly y teruyna y geing honn or mabynnogyon.

Branwen, daughter of Llyr.

Llyma yꝛ eil geinc oꝛ mabinogi.

Bendigeitvran vab llyꝛ a oed vꝛenhin coꝛonaỽc ar yꝛ ynys honn. ac arderchaỽc *ogoꝛ*on lun*de*in. A phꝛynhaỽngỽeith yd oed yn hardlech yn ardudỽy yn llys idaỽ. ac yn eisted yd*oedynt ar garrec hardlech uch penn y weilgi. a manaỽydan uab llyꝛ y vꝛaỽt ygyt ac ef. a deu vꝛoder un uam ac ef. nissyen ac efnissyen. a gỽyꝛda yam hynny ual y gỽedei ygkylch bꝛenhin. Y deu uroder vn uam ac ef meibon oedynt y eurosſỽyd oe uam ynteu penardim uerch ueli uab mynogan. Ar neill oꝛ gỽeisson hynny gỽas da oed. ef a barei dangneued y rỽng y deulu pan vydynt lidyaỽckaf. sef oed hỽnnỽ nissyen. Y llall a barei ymlad rỽng y deu uroder pan uei uỽyhaf ydymgerynt. Ac ual yd oedynt yn eisted uelly ỽynt a welynt teir llong ar dec yn dyuot o deheu iwerdon. ac yn kyꝛchu parth ac attunt. a cherdet rugyl ebꝛỽyd gantunt. Y gỽynt yn eu hol ac yn eu nessau yn ebꝛỽyd attunt. Mi a welaf longeu racco heb y bꝛenhin ac yn dyuot yn ebꝛỽyd parth ar tir. Ac erchỽch y wyꝛ y llys wiscaỽ ymdanunt. a mynet y edꝛych pa uedỽl yỽ yꝛ eidunt. Y gỽyꝛ

a wiſcỽys ymdanunt. ac aneſſayſſant attunt y waeret. gỽedy gỽelet y llongeu o agos diheu oed gantunt na welſynt llongeu gyweiryach y hanſaỽd noc ỽynt. Arwydon tec gỽedus o bali a oed arnunt. Ac ar hynny nachaf un oꝛ llongeu yn raculaenu rac y rei ereill. Ac y gỽelynt dyꝛchauael taryan yn vch no bỽꝛd y llong. Aſỽch y daryan y uynyd yn arỽyd tangneued. Ac y neſſawys y gỽyꝛ attunt ual yd ymglywynt ymdidan. Bỽꝛỽ badeu allan a wnaethant ỽynteu aneſſav parth ar tir. a chyfarch gỽell yꝛ bꝛenhin. Y bꝛenhin ae clywei wynteu oꝛ lle yd oed ar garrec uchel uch eu penn. Duỽ a rodho da yỽch heb ef a graeſſaỽ ỽꝛthyỽch. Pieu y niuer llongeu hynn. a phỽy yſſyd bennaf arnunt ỽy. Arglỽyd heb ỽynt y mae yma matholỽch bꝛenhin Iwerdon. ac ef bieu y llongeu. Beth heb y bꝛenhin a uynnei ef. A vynn ef. dyuot yꝛ tir. Na vynn arglỽyd heb ỽynt negeſſaỽl yỽ ỽꝛthyt ti onyt y neges a geiff. Py ryỽ neges yỽ yꝛ eidaỽ ef heb y bꝛenhin. Mynnu ymgyfathꝛachu a thydi arglỽyd heb ỽynt. y erchi bꝛanwen uerch lyꝛ y doeth ef. Ac os da gennyt ti ef a uynn ymrỽymaỽ ynys y kedyꝛn ac iwerdon y gyt ual y bydynt gadarnach. Ie heb ynteu doet yꝛ tir. a chynghoꝛ a gymerỽn ninheu am hynny. Yꝛ atteb hỽnnỽ a aeth attaỽ ef. Minneu a af yn * llawen heb ef. Ef a doeth yꝛ tir. a llawen uuỽyt ỽꝛthaỽ. A dygyuoꝛ maỽꝛ a vu yn y llys y nos hōno y rỽng y niueroed ef a niueroed y llys. Yn y lle dꝛannoeth kymryt kyngoꝛ. Sef a gahat yn y kynghoꝛ hỽnnỽ rodi bꝛanwen y uatholỽch. a honno oed dꝛyded pꝛif rieni yn yꝛ ynys hoñ. teckaf

moꝛỽyn yny byt oed. Agỽneuthur oet yn aberffraỽ ygyſcu genthi. Ac odyno ygychỽynnu. Ac ykychỽynnaſſant yniueroed hynny parth ac ac aberffraỽ. Matholỽch ae niueroed yny ỻongeu. Bendigeituran ae niueroed ynteu ar tir yny doethant hyt yn aberffraỽ. Yn aberffraỽ dechꝛeu y wled ac eiſted. Sef ual ydeiſtedaſſant. bꝛenhin ynys y kedyꝛn. a manaỽydan uab ỻyꝛ oꝛ neiỻparth. a matholỽch oꝛparth araỻ. a bꝛannwen uerch lyꝛ gyt ac ynteu. Nyt ymyỽn ty ydoedynt namyn ymyỽn paỻeu. nyt eyngaſſei vendigeituran eiryoet myỽn ty. Ar gyuedach adechꝛeuaſſant. Dilit ygyuedach aỽnaethant. ac ymdidan. A phan welſſant bot yn weỻ udunt kymrut hun no dilit kyuedach ygyſcu ydaethant. Ar nos honno y kyſcỽys matholỽch abꝛannỽen ygyt. Athꝛannoeth kyuodi aoꝛugant paỽb oniuer yỻys. Arſỽydwyꝛ adechꝛeuaſſant ymaruar am rannyat y meirch ar gỽeiſſon. Ac eu rannu aỽnaethant ympob kyueir hyt ymoꝛ. Ac ar hynny dydgỽeith nachaf efnyſſyn gỽꝛ anhagneuedus adywedaſſam ni uchot yndywannu y letty meirch matholỽch. A gofyn a ỽnaeth pioed y meirch. Meirch matholỽch bꝛenhin iwerdō yỽ yrei hynn heb ỽy. Beth awnant hỽy yma heb ef. Yma ymae bꝛenhin iwerdon. Ac yꝛ gyſcỽys gan vꝛannwen dy whaer. ae ueirch yỽ y rei hynn. Ae ueỻy y gỽnaethant ỽy am voꝛỽyn kyſtal a honno. ac ynchỽaer y minneu. y rodi heb vygkennyat i. ny eỻynt ỽy tremic vỽy arnaf i no hỽnnỽ heb ef. Ac yn hynny gỽan y dan ymeirch. athoꝛri y gỽefleu ỽꝛth y danned udunt ar cluſteu ỽꝛth ypen-

neu. Ar ra6n 6ꝛth y keuyn. ar ny chaei graf ar yꝛ amranneu. y lladei 6ꝛth yꝛ afc6ꝛn. A g6neuthur anfuryf ar y meirch uelly. Hyt nat oed rym a ellit ar meirch. Y ch6edyl a doeth att uathol6ch. Sef ual y doeth. dywedut anffurua6 y veirch ac eullygru hyt nat oed un m6ynant * a ellit o honunt. Je argl6yd heb yꝛ vn dywaratwyda6 a 6naethp6yt. A hynny a uynnir y wneuthur ytti. Dioer eres y6 gennyf os vygg6aradwyda6 a vynnynt. rodi moꝛ6yn gyftal kyuurd kyn ann6ylet gan y chenedyl ac a rodyffant ym. Argl6yd heb un arall ti a wely dangos mae ef. Ac nyt oes itt a wnelych namyn kyꝛchu dy longeu. Ac ar hynny arouun ylongeu a wnaeth ef. Y ch6edyl a doeth at vendigeituran bot mathol6ch yn ada6 yllys heb ovyn kenyat. A chennadeu a aeth y ouyn ida6 paham oed hynny. Sef kennadeu a aeth. Jdic uab anara6c. Ac eueyd hir y g6yꝛ hynny ae goꝛdiweda6d ac a ovynnaffant ida6 pa darpar oed yꝛ eida6. A pha acha6s yd oed yn mynet ymeith. Dioer heb ynteu pei yfg6yp6n ny do6n yma. G6byl warat6yd a geueis. Ac nyd*uc* neb kyꝛch waeth noc a dugum i yma. Aryueda6t rygynnery6 a mi. Beth y6 hynny heb 6ynt. Rodi bꝛannwen uerch lyꝛ ym yn tryded pꝛif rieni yꝛ ynys honn. Ac yn uerch y vꝛenhin ynys y kedyꝛn a chyfcu genthi. A g6edy hynny vygg6arad6ydaw. Aryued oed gennyf nat kynn rodi moꝛ6yn gyftal a honno ym y g6neit y g6aratwyd a 6nelit ym. Dioer argl6yd nyt ouod y neb a vedei yllys heb 6ynt na neb oe gyghoꝛ yg6naethp6yt y g6aratwyd h6nn6 ytti. A chyt bo g6aratwyd gennyt ti hynny. m6y y6 gan

uendigeit uran. no chennyt ti y tremic hwnnw ar gware. Je heb ef mi atebygaf. ac eissoes ny eill ef vy niwaratwydaw i ohynny. Y gwyr hynny aymchoelassant ar atteb hwnnw parth ar lle yd oed vendigeituran. amenegi idaw yr atteb arodassei uatholwch. Je heb ynteu nyt oes ymwaret oe vynet ef ynanygneuedus ac nys gadwn. Je arglwyd heb wy anuon ettwa gennadeu ynyol. anuonaf heb ef. kyuodwch vanawydan uab llyr. ac eueyd hir. ac unic glew yscwyd. ac ewch yny ol heb ef amenegwch idaw. ef ageiff march iach am bop un or alygrwyt. Ac ygyt ahynny ef ageiff ynwynabwarth idaw llatheu aryant auo kyvref achyhyt ac ef ehun. a chlawr eur kyflet ae wyneb. A menegwch idaw py ryw wr awnaeth hyny. aphanyw om anuod inneu y gwnaethpwyt hynny. ac ymae brawt un uam ami awnaeth hynny.* Ac nat hawd gennyf ynheu nae lad ef nae diuetha. adoet yymwelet ami heb ef. ami awnaf y dangneued arylun y mynno ehun. Y kennadeu aaethant ar ol matholwch. ac auanagassant idaw yr ymadrawd hwnnw yngaredic. ac ef ae gwarandewis. awyr heb ef ni agymerwn gynghor. Af aaeth ynygynghor. sef kynghor auedylyassant. Os gwrthot hynny awnelynt bot yndebygach gantunt kael kewilid auei wvy. no chael iawn avei gymeint. adiskynnu awnaeth ar gymryt hynny. ac yr llys ydoethant yndangneuedus. Achweiryaw y pebylleu arpalleu awnaethant udunt. ar ureint kyweirdeb neuad amynet y wvyta. ac ual y dechreuassynt eisted ardechreu y wled yd eistedassant yna. adechreu ymdidan awnaeth matholwch

abendigeituran. ac nachaf yn ardiaỽc gan vendigeit uran yn ymdidan ac yndꝛiſt. amyỽarth agaei gan vatholỽch ae lewenyd yn waſtat kynno hynny. Amedylyaỽ aoꝛuc bot ynathꝛiſt gan yꝛ unben vychanet agaỽſſei o ıaỽn am ygam. a ỽꝛ heb y bendigeituran nyt ỽyt gyſtal ymdidanỽꝛ heno ac un nos. ac os yꝛ bych*ene*t gennyt ti dyiaỽn. ti agey ychwanegu *it ỽꝛth* dyvynnu dyhun. ac auoꝛy talu dy ueirch itt. arglỽyd heb ef duỽ adalo itt. Mi adelediwaf dy iaỽn heuyt it heb y bendigeiturā. Mi arodaf it peir. achynnedyf ypeir yỽ. ygỽꝛ alader hediỽ it. y vỽꝛỽ yny peir. ac erbyn auoꝛy y vot yngyſtal ac y bu oꝛeu. eithyꝛ nabyd llyueryd gantaỽ. adiolỽch a wnaeth ynteu hynny. a diruaỽꝛ lewenyd agymerth yndaỽ oꝛachaỽs hỽnnỽ. Athꝛannoeth ytalỽyt y ueirch idaỽ tra barhaaỽd meirch dof. ac odyna y kyꝛchỽyt ac ef kymỽt arall ac y talỽyt ebolyon idaỽ. yny uu gỽbyl idaỽ ydal. ac ỽꝛth hynny ydodet ar y kymmỽt hỽnnỽ ohynny allan tal ebolyon. ar eil nos eiſted ygyt aỽnaethant. arglỽyd heb ymatholỽch pandoeth ytti ypeir arodeiſt ymi. Ef adoeth ym heb ef ygan ỽꝛ auu yth wlat ti. ac ny ỽnn nabo yno ykaffo. Pỽy oed hỽnnỽ heb ef. llaſſar llaeſgyfneỽit heb ef. a hỽnnỽ adoeth yma o Iwerdon achymideu kymeinuoll y wreic ygyt ac ef. ac adiangyſſant oꝛty haearn yn iwerdon. pan wnaethpỽyt yn wynnyas yn eu kylch. ac ydihangyſſant odyno. ac eres yỽ gennyf i ony wdoſt ti dim y ỽꝛth hynny. Gỽn arglỽyd heb ef. * achymeint ac aỽnn mi aemanagaf yti. Ynhela yd oedỽn yn iwerdon dydgỽeith ar

beñ goꝛſed aoed uch pen llynn yn Iwerdon. A llynn y peir ygelwit. Ami awelỽn gỽꝛ melyngoch maỽꝛ yndyuot oꝛ llyñ apheir ar y geſyn. Agỽꝛ athꝛugar maỽꝛ adꝛycweith auoꝛles arnaỽ oed. Agỽꝛeic yny ol. Ac ot oed vaỽꝛ ef mỽy dỽyweith oed y wreic noc ef. Achyꝛchu attaf awnaethant achyfuarch gỽell im. Ie heb ymi pagerdet yſſyd arnaỽch chỽi. llyna y ryỽ gerdet arglỽyd yſſyd arnam ni heb ef. Y wreic honn ympenn pythewnos amis y byd beichogi idi. Ar mab aaner yna oꝛ toꝛllỽyth hỽnỽ. ar benn y pytheỽnos ar mis y byd gỽꝛ ymlad. llaỽn aruaỽc. Y kymereis ynneu arnaf y goſſymdeithaỽ ỽyntỽy. Ac y buant vlỽydyn ygyt ami. Yny vlỽydyn y keueis yndiwarauun ỽynt. Ohyny allan y gỽarauunỽyt im. Achyn penn y pedwyꝛyd mis ỽynt ehun ynperi eu hatgaſſau ac aghynnỽys yny wlat yngỽneuthur ſarhaedeu. Ac yneighaỽ ac yn gouutyaỽ gỽyꝛda a gỽꝛaged da. O hynny allan ydygyuoꝛes vygkyuoeth am vympen y erchi im ymvadeu ac ỽynt. Arodi deỽis im ae vyngkyuoeth aeỽynt. Y dodeis ynneu ar gynghoꝛ vyggwlat beth awnelit amdanunt. Nyt eynt hỽy oebod nyt oed reit udunt ỽynteu oehanuod herwyd ymlad vynet. Ac yna yny kyuyng gynghoꝛ ykaỽſſant gỽneuthur yſtauell haearn oll. Agỽedy bot yn baraỽt yꝛ yſtauell. Dyuynnu aoed oof yn Iwerdon yno. oꝛ aoed oberchen geueyl a myꝛthỽl. Apheri goſſot kyuuch achꝛib yꝛ yſtauell olo. Apheri gỽaſſanaethu yndiwall o vwyt allyn arnunt arywreic ae gỽꝛ ae phlant. Aphanwybuỽyt eu medỽi ỽynteu ydechꝛeuit kymyſcu ytan ar glo am benn yꝛ yſtauell.

N.V. ZEEUWSCHE HYPOTHEEKBANK- MIDDELBURG

1. Llanst. 1 en Pen. 23.
[Pen. 23 representeert Pen. 21, dus 1e helft 14e e.]
Staan zij dicht bij elkaar?
Hoe de verschillen te verklaren, d. w. z.:
is Pen. 21 copie v. Llanst. 1, of
hebben zij dezelfde bron?
Dit laatste moet het geval zijn, als Pen. 21 in
sommige opzichten beter is dan Llanst. 1.
[Bij het opmerken van verschillen zich afvragen, of
die bij een copiïst als wijzigingen en verbeteringen
verklaarbaar zijn of niet].

---

2. Pen. 265 en Llanst. 1.
De verhouding van deze twee moet nu vastgesteld:
gaat de tekst v. Pen. 265 regelrecht op die van Llanst. 1
terug, of heeft hij in sommige opzichten betere lezingen,
zoodat een gemeensch. bron aangenomen moet worden?
[Bij onzekerheid over enkele plaatsen kan hierbij
de vergelijking met de Mab.-versie al goede diensten doen].

---

3. Als bij 1. gebleken is, dat Pen. 23 (= Pen. 21)
niet van Llanst. 1 afhankelijk is, wordt nu
onderzocht, of tusschen Pen. 23 en Pen. 265
een nadere betrekking bestaat, vooral
tegenover Llanst. 1.

---

4. Nu staat de verhouding der 3 hss. vast: kunnen
wij ze alle 3, of 2 of 1 ervan voor den tekst van

den archetypus der „Brut-Versie" gebruiken?
Kan Llanst. 1 een archetypus zijn, of komen hier al fouten voor?

---

5. Nu gaan wij de Mab.-versie vergelijken.
[natuurlijk W.B.-tekst].
Hier zijn de verschillen iets belangrijker.
Mogelijkheden:
a/ Brut ontleend aan Mab.
b/ Mab. " aan Brut.
c/ geen ontleening, doch zelfde bron.
[Bij dit onderzoek is het vooral van belang, of Brut in sommige gevallen beter tekst heeft dan Mab.]

---

6. Indien in 5 gebleken is, dat Brut en Mab. niet van elkaar afhangen, doch zelfde bron hebben: wat is omtrent die bron te zeggen?
M.a.w.:
Kan het Mab. bestaan hebben zonder kennis van het kader van de Brut, of veronderstelt het Mab. kennis van de Brut?
Zoo ja, beteekent dit noodzakelijk, dat de historie van Ll. en Ll. oorspr. een deel van de Brut was, of kan zij toch wel afzonderlijk hebben bestaan?
Is uit aanhef en slot van het verhaal ook af te leiden, of zulk een afzonderlijk bestaan waarschijnlijk (of zelfs zeker te bewijzen) is?

---

7. Hoe moet men zich dus het ontstaan van den aanhef (vgl.: Manyhaf oe vrodyr y karei Lud y Llevelys) denken? Thans ook den Lat. Geoffrey vergelijken!

---

8. Ten slotte kan nog de Tysilio-versie (bekend uit Myf. Arch. en uit de Eng. vertaling van een ouder ms. bij Griscom) vergeleken worden.
Staat deze dichter bij Mab. of bij Brut-versie?
Is zij soms een verkorte bewerking v/d Brut-versie?

achỽythu ymegineu. yny vyd yty ynburwenn am eupenn. Ac yna y bu ykynghoꝛ gantunt ymperued ỻaỽꝛ yꝛ yſtaueỻ. ac yd arhoes ef yny vyd y pleit hayarn yn wenn. Ac rac diruaỽꝛ wres ykyꝛchỽys y pleit ae yſcỽyd ae tharaỽ gantaỽ aỻan. ac yn yol ynteu ywreic. Aneb nydihengis odyno namyn ef ae wreic. Ac yna omtebygu i arglỽyd heb y matholỽch ỽꝛth vendigeituran ydoeth ef dꝛỽod attat ti. Yna dioer heb ynteu ydoeth yma ac yrodes y peir y minheu. Padelỽ arglỽyd yd erbynneiſt ti ỽyntỽy. Eu rannu * ympob ỻe yny kyuoeth. ac ymaent yn ỻuoſſaỽc ac yndyꝛchauel ympob ỻe. Ac yn kadarnhau yny uann y bont owyꝛ ac arueu goꝛeu awelas neb. Dilit ymdidan awnaethant ynos honno tra uuda gantunt acherd achyuedach. aphan welſant vot yn ỻeſſach udunt uynet y gyſcu noc eiſted auei hỽy ygyſcu ydaethant. ac ueỻy ytreulaſſant ywled honno trỽy digrifỽch Ac ynniwed hynny y kychwynnỽys matholỽch abꝛannwengyt ac ef parth ac iwerdon. ahynny oaber menei ykychwynnaſſant teir ỻong ardec acydoethant hyt yn iwerdon. Yniwerdō diruaỽꝛ lewenyd auu ỽꝛthunt. Nydoei ỽꝛ maỽꝛ na gỽꝛeicda yn iwerdon yymwelet abꝛannwen ny rodei hi ae cae ae modꝛỽy ae teyꝛndlỽs cadwedic idaỽ auei arbennic y welet ynmynet ymeith. ac ymyſc hynny y vlỽydyn honno aduc hi ynglotuaỽꝛ. Ahỽyl delediỽ aduc hi o glot achedymdeithon. a beichogi adamweinỽys idi ygael yn hynny. A gỽedy treulaỽ yꝛ amſeroed dylyeduſ mab aanet idi. Sef enỽ adodet arnaỽ gỽern uab matholỽch. Rodi ymab ar uaeth

a wnaethpỽyt yꝛ unỻe goꝛeu y wyꝛ yn Iwerdon. A hynny yn yꝛ eil ulỽydyn ỻyma ymodỽꝛd yn iwerdon am ygỽaratwyd a gaỽſſei vatholỽch ygkymry. ar ſom a ỽnathoedit idaỽ am y veirch. A hynny y urodyꝛ maeth ar rei neſſaf gantaỽ yn ỻiwaỽ idaỽ hynny heb ygelu. Ac nachaf y dygyuoꝛ yn iwerdō hyt nat oed lonyd idaỽ ony chaei dial yſarhaet. Sef dial a wnaethant gyꝛru bꝛannỽen o vn yſtaueỻ ac ef. ae chymeỻ y bobi yn y ỻys. A pheri yꝛ kigyd gỽedy y bei yn dꝛyỻyaỽ kic dyuot idi a tharaỽ bonclust arnei beunyd. Ac ueỻy y gỽnaethpỽyt y phoen. Je arglỽyd heb y wyꝛ ỽꝛth uatholỽch. par weithon wahard y ỻongeu ar yſgraffeu ar coꝛygeu ual nat el neb y gymry. Ac a del yma o gymry carchara ỽynt hyt nat elont dꝛacheuyn rac gỽybot hynn. Ac ar hynny y diſgynnyſſant blỽynyded nyt ỻei no their y buant ueỻy. Ac yn hynny meithꝛyn ederyn dꝛytwen a ỽnaeth hitheu ar dal y noe gyt ahi a dyſcu ieith idi. A menegi yꝛ ederyn y ryỽ ỽꝛ oed ybꝛaỽt. A dỽyn ỻythyꝛ y poeneu * ar amarch a oed arnei hitheu. Ar *ỻythyr* a rỽymỽyt am von eſgyỻ yꝛ edeꝛyn. ae anuon parth a chymry. Ar ederyn a doeth yꝛ ynys honn. Sef ỻe y kauas uendigeituran ygkaer ſeint yn aruon yn dadleu idaỽ dydgỽeith. A diſgynnu ar y yſcỽyd a garỽhau y phluf yny arganuuwyt y ỻythyꝛ. ac adnabot meithꝛyn yꝛ ederyn ygkyuanned. Ac yna kymryt y ỻythyꝛ ae edꝛych. A phan darỻewyt y ỻythyꝛ doluryaỽ a ỽnaeth bendigeituran o glybot y poen a oed ar vꝛanwen A dechꝛeu oꝛ ỻe hỽnnỽ anuon kenadeu y dygyfoꝛyaỽ yr ynys honn ygyt. Ac yna y peris ef dyuot ỻỽyꝛwys pedeirgỽlat a ſeith ugeint

hyt attaỽ. Ac ehun kỽynaỽ ỽꝛth hynny bot y poen aoed ar y chwaer. Ac yna kymryt kynghoꝛ. Sef kynghoꝛ agahat kyꝛchu iwerdon ac adaỽ seithwyꝛ yn tywyſſogyon yma. A chꝛadaỽc uab bꝛan yn bennaf. ac eu ſeith marchaỽc. yn edeirnon yd edewit y gỽyꝛ hynny. Ac oachaỽs hynny y dodet ſeith marchaỽc ar y dꝛef. Sef ſeithwyꝛ oedynt. Cradaỽc uab bꝛan. Ac eueyd hir. Ac vnic gleỽ yſcỽyd. Ac idic uab anaraỽc wallt grỽn. A ffodoꝛ uab eruyƚƚ. Ac ỽlch minaſcỽꝛn. A ƚƚaſhar uab ƚƚaeſar ƚƚaeſgygỽyd. A phen-*daran* dyuet yn was ieuanc gyt ac ỽy. Y ſeith hynny a dꝛicywys yn ſeith kynỽeiſſat y ſynnyaỽ ar yꝛ ynys honn. A chꝛadaỽc uab bꝛan yn bennaf kynnweiſſ-yat arnunt. Bendigeituran ar niuer adywedaſſam ni a hwylyaſſant parth ac iwerdon. Ac nyt oed uaỽꝛ y weilgi yna y ueiſ y daeth ef. Hyt oed namyn dỽy auon. ƚƚi ac archan y gelwit. A gỽedy hynny yd amyl-haỽys y weilgi y teyꝛnaſſoed. Ac yna y kerdỽys ef ac aoed o gerd arweſt ar y geuyn ehun a chyꝛchu tir iwerdon. A meicheit matholỽch oed ar lan y weilgi. ỽynt adoethant att vatholỽch. Arglỽyd heb ỽy hen-pych gỽeƚƚ. Duỽ arodo da yỽch heb ef. a chỽedleu y gennwch. Arglỽyd heb ỽy. mae gennyn ni chỽedleu enryued. coet rywelſom ar y weilgi. yn y ƚƚe ny welſam eiryoet vn pꝛenn. ƚƚyna beth eres heb ef. A wel(eỽ)*ch* chỽi dim namyn hynny. Gỽelem arglỽyd heb ỽy mynyd maỽꝛ geir ƚƚaỽ *y* coet. A hỽnnỽ ar *gerdet*. Ac eſgeir aruchel ar y mynyd. A ƚƚyn *o pob parth oꝛ* eſgeir. Ar coet ar mynyd a phoppeth o hynny oƚƚ *ar* gerdet. Je heb ynteu nyt oes neb yma a wypo (dim)

yỽꝛth hynny o nys gỽyꝛ bꝛanwen go(uynnỽch idi)* kennadeu aaeth att uranwen. Arglỽydes heb ỽy beth debygy di yỽ hynny. Gỽyꝛ ynys ykedyꝛn yndyuot dꝛỽad o glybot vympoen i amhamarch Beth yỽ y coet awelat ar y moꝛ heb ỽy. Gỽerneneu llogeu ahỽylbꝛenni heb hi. Och heb ỽy beth oed y mynyd awelit gan yſtlys y llongeu. Bendigeituran vymra t i heb hi oed hỽnnỽ yndyuot y ueis. nyt oed log y kyghanei ef yndi. Beth oed yꝛ eſgeir aruchel. ar llynn obop parth yꝛ eſgeir. Eſ heb hi ynedꝛych ar yꝛ ynyſ honn llidiaỽc yỽ. Y deu lygat ef opobparth ydꝛỽyn yỽ y dỽy lynn o bopparth yꝛ eſceir. Ac yna dygyuoꝛ holl wyꝛ ymlad iwerdon awnaethpỽyt ygyt. ar holl uoꝛbennyd awnaethpỽyt yn gyflym. Achyngoꝛ a gymerỽyt. Arglỽyd heb y wyrda ỽꝛth vatholỽch nyt oes gynghoꝛ namyn kiliaỽ dꝛỽy linon auon aoed yn iwerdon. Agadu llinon y rot ac ef. Athoꝛri y bont yſ-ſyd ar yꝛ avon. Ameinſugyn yſſyd yggỽaelaỽt yꝛ auon. ny eill nallong na lleſtyꝛ arnei. Wynt agilyaſ-ſant dꝛỽy yꝛ auon ac a toꝛraſſant y pont.

Bendigeituran adoeth yꝛ tir allyghes ygyt ac ef parth aglann yꝛ auon. Arglỽyd heb y wyꝛda ti aỽdoſt kynnedyf yꝛ auon. ny eill neb vynet dꝛỽydi. nyt oeſ bont arnei hitheu. mae dy gynghoꝛ am bont heb ỽy. Nyt oes heb ynteu. namyn a vo penn bit bont. Miui auydaf bont heb ef. Ac yna gyntaf y dywetpỽyt y geir hỽnỽ ac ydiaerebir ettwa ohonaỽ. Ac yna gỽedy goꝛwed ohonaỽ ef ar traỽs yꝛ auon. y byꝛywyt clỽyteu arnaỽ ef. Ac ydaeth yluoed ef arydꝛaỽs dꝛỽod. Ar hynny gyt ac ykuodes ef. llyma gennadeu matholỽch

yndyuot attaỽ. ac ynkyuarch gỽell idaỽ. ac yny annerch ygan uatholỽch ygyuathꝛachỽꝛ. ac yn menegi oe vodef na haedei arnaỽ namyn da. Ac ymae matholỽch yn rodi bꝛenhinyaeth iwerdon y wern uab matholỽch dynei ditheu uab dychwaer. ac yny eſtynnu yth wyd di. ynlle ycam arcodyant awnaethpỽyt y vꝛannwen. ac yny lle ymynnych ditheu. ae yma ae ynynys ykedyꝛn goſſymdeitha uatholỽch. Ie heb ynteu vendigeit uran ony allafi vy hun cael y vꝛenhinyaeth. ac atuyd yſkymeraf gyghoꝛ am ych kennadỽꝛi chỽi. O hynn hyt pandel amgenn ny cheffỽch y gennyfi atteb. Ie heb ỽynteu. yꝛ atteb goꝛeu agaffom ninneu attat ti ni adoỽn ac ef. ac aro di- *theu yn kennadỽꝛi ninheu. arhoaf heb ef a doỽch yn ebꝛỽyd. Ykennadeu agyꝛchaſſant racdu ac att vatholỽch ydoethant~~hant~~. Arglỽyd heb ỽy kyweira atteb auo gwell att vendigeituran. nywarandaỽei dim oꝛ atteb aaeth ygennym ni attaỽ. Hawyꝛ heb ymatholỽch mae ychkynghoꝛ chỽi. Arglỽyd heb ỽy nyt oes itt gyghoꝛ namyn vn. nyt eigỽys ef y myỽn ty eiryoet heb ỽy. Gỽna ty heb ỽynt y geingho ef agỽyꝛ ynys y kedyꝛn yny neillparth yꝛty. athitheu athlu yny parth arall. adyꝛo dy urenhinyaeth yny ewyllys agỽꝛha idaỽ. Ac oenryded gỽneuthur y ty heb ỽynt. peth nys kauas eiryoet ty y geinghei yndaỽ. ef a tangneuedha athi. Arkennadeu aaethant ar gennadỽꝛi honno gantunt att uendigeit uran. Ac ynteu agymerth kynghoꝛ. Sef agauas yny gynghoꝛ kymryt hynny. a thꝛỽy gȳghoꝛ bꝛanwen uu hynny oll. ac rac llygru ywlat oed genti hitheu hynny. Ydang-

neued honno agyỽeirỽyt ar ty aateilỽyt yn uaỽꝛ ac ynbꝛaff. ac yſtryỽ awnaeth ygỽydyl. ſef yſtryỽ a wnaethant dodi gỽanas obop parth ~~ybopparth~~ y bop colouyn o cant colofyn aoed yny ty. adodi boly croen ar bop gỽanas. agỽꝛ aruaỽc ympob un ohonunt. Sef aỽnaeth efnyſſyen dyuot ymblaen llu ynys y kedyꝛn ymyỽn ac edꝛych golygon oꝛwyllt antrugaraỽc ar hyt yty. ac arganuot y bolyeu crỽyn a wnaeth arhyt ypyſt. Beth yſſyd yny boly hỽnn heb ef ỽꝛth un oꝛgỽydyl. blaỽt eneit heb ef. Sef awnaeth ynteu y deimlaỽ hyt pangauaf y benn. agỽaſcu y benn yny glyỽ y vyſſed yn ymanodi yny vꝛeithell dꝛỽy yꝛ aſcỽꝛn. ac adaỽ hỽnnỽ. adodi y laỽ ar vn arall agouyn beth yſſyd yma. blaỽt medei y gỽydyl. Sef awnaey ynteu yꝛ un gỽare aphaỽb ohonunt hyt nat edewis ef ỽꝛ byỽ oꝛholl wyꝛ oꝛdeucan ỽꝛ eithyꝛ un. adyuot at hỽnnỽ agouyn beth yſſyd yma. blaỽt eneit heb y gỽydyl. Sef awnaeth ynteu y deimlaỽ ef. yny gauas y benn. ac ual y gỽaſcaſſei benneu yrei ereill gỽaſcu pennhỽnnỽ. ſef yclyỽei arueu am benn hỽnnỽ. nytymedewis ef ahỽnnỽ yny lladaỽd. Ac yna canu eglyn. Yſſit yny boly hỽnn amryỽ vlaỽt. keimeit kynniuyeit diſgynneit yn trin rac kytwyꝛ cat baraỽt. Ac ar hynny ydothyỽ yniueroed yꝛty. ac y* doeth gỽyꝛ o ynys Iwerdon yꝛty oꝛ neillparth. a gỽyꝛ o ynys y kedyꝛn oꝛ parth arall. ac yngyn ebꝛỽydet ac yd eiſtedaffant y bu duundeb y ryngtunt. Ac yd eſtynnỽyt y urenhinyaeth yꝛ mab. Ac yna gỽedy daruot y dangued galỽ o vendigeituran y mab attaỽ. ygan vendigeituran y kyꝛchaỽd ymab att uanyỽ-

ydan. Aphaỽb oꝛ ae gỽelei yny garu. ygan uanaỽydan
y gelwis nyſſyen uab euroſſwyd y mab attaỽ. Y mab
aaeth attaỽ yndiryon. Paham heb yꝛ efnyſſyn. na
daỽ uy nei uab vychwaer attafi. kynny bei urenhin
ar iwerdon da oed gennyfi ymdirioni ar mab. Aet
ynllaỽen heb y bendigeituran. Y mab aaeth attaỽ
ynllaỽen. Y duỽ ydygaf vyngkyffes heb ynteu yny
uedỽl. ys anhebic a gyflauan gan y tylỽyth y gỽneuth-
ur aỽnafi yꝛ aỽꝛhoñ. Achyuodi y uynyd achymryt
y mab herỽyd ydꝛaet. Ac heb ohir kynn kael odyn
yny ty gauael arnaỽ yny want y mab ynwyſc y benn
yny gynneu tan. Aphanwelas bꝛanwenn y mab yn
boeth yny tan. Hi agyngytywys bỽꝛỽ neit yny tan
oꝛlle ydoed yn eiſted rỽng ydeu uroder. A chael o
uendigeituran hi yny neilllaỽ. ac taryan yny llaỽ
arall. Ac yna ymgyuoc o baỽp ar hyt y ty. Allyna
y godỽꝛd mỽyhaf auu gan niuer unty. paỽb ynky-
mryt y arueu. Ac yna y dywaỽt Moꝛdỽyd tyllyon.
Gwern gỽngỽch uiỽch uoꝛdwyt tyllyon. ac yny aeth
paỽp ympenn y arueu. y kynhellis bendigeituran
vꝛanwen y rỽng y daryan aeyſcỽyd. Ac yna y de-
chꝛeuis ygỽydyl kynneu tan dan ypeir dateni. Ac yna
ybyꝛyỽt y kalaned ynypeir. yny uei ynllaỽn. Ac yky-
uodynt dꝛannoeth yn wyꝛ ymlad yn gyſtal achynt
eithyꝛ na ellynt dywedut. Ac yna pan welas efnyſſyn
y kalaned heb eni yn vn lle owyꝛ ynys y kedyꝛn
ydywaỽt yny uedỽl. Oi aduỽ heb ef gỽae vi vymot
yn achaỽs yꝛ wydwic honn o wyꝛ ynys ykedyꝛn.
Ameuyl ym heb ef onycheiſſafi waret rac hynn. Ac
ymedyꝛyaỽ ymplith calaned y gỽydyl. Adyuot deu

wydel uonllỽm idaỽ ae vỽꝛỽ yny peir ynrith gỽydel. Ymeſtynnu idaỽ ynteu ynypeir yny tyꝛr ypeir yn pedwardꝛyll. ac yny tyꝛr y * gallon ynteu. Ac o hynny ybu y meint goꝛuot auu y wyꝛ ynys ykedyꝛn. Ny bu oꝛuot ohẏny eithyꝛ dianc ſeithwyꝛ abꝛathu bendigeituran yny troet agỽenỽynwaeỽ. Sef ſeith wyꝛ a dihengis. Pꝛyderi. Manaỽydan. Gliuieri. Eil taran. Taliessin. Ac ynaỽc grudyeu uab muryel. Heilyn uab gỽynn hen. Ac yna yperis bendigeituran llad ybenn. Achymerỽch chỽi ypenn heb ef adygỽch hyt y gỽynurynn yn llundein. a chledỽch yno ef ae wyneb ar ſreinc. achỽi avydỽch ar yffoꝛd ynhir. yn hardlech y bydỽch ſeith mlyned arginyaỽ. ac adar riannon yncanu yỽch. Arpenn auyd kyſtal gennỽch y gedymdeithas ac ybu oꝛeu gennỽch pan uu arnaf i eiryoet. Ac yggỽaleſ ympenuro ybydỽch pedwarugeint mlyned. Ac yny agoꝛoch y dꝛỽs parth ac aber henueleu y tu acherny̆ỽ y gellỽch uot yno. ar penn yndilỽgyꝛ gennỽch. Ac oꝛpann agoꝛoch y dꝛỽs hỽnnỽ ny ellỽch uot yno. Kyꝛchỽch lundein y gladu y penn. achyꝛchỽch chỽi ragoch dꝛỽod. Ac yna y llas ybenn ef. Ac ykychỽynnaſſant ar penn gantunt dꝛỽod y ſeithwyꝛ hynny. Abꝛanwen ynỽythuet. Ac y aber alaỽ yntal ebolyon y doethant yꝛ tir. Ac yno eiſted awnaethant agoꝛffowys. Edꝛych oheni hitheu ar iwerdon. ac ar ynys ykedyꝛn awelei ohonunt. Oi auab duỽ heb hi gỽae ui omganedigaeth. yſda dỽy ynys adiffeithỽyt omachaỽs i. Adodi ucheneit uaỽꝛ athoꝛri y challon ar hynny. agỽneuthur bed pedꝛyual idi ae chladu yno ygglan alaỽ. Ac arhynny kerdet aỽnaeth y ſeithwyꝛ

parth a hardlech ar penn gantunt. Val y bydant
yn kerdet. llyma gyweithyd yn kyuaruot ac ỽynt o wyꝛ
a gỽꝛaged. Aoes genn ỽch chỽi chỽedleu heb y manaỽ-
ydan. Nac oes heb ỽynt onyt goꝛeſgyn o gaſſwallaỽn
uab beli ynys y kedyꝛn. Ae vot yn vꝛenhin coꝛonaỽc
yn llundein. Pa daruu heb ỽynteu y garadaỽc vab
bꝛan. ar ſeith wyꝛ a edeỽit y gyt ac ef yn yꝛ ynys honn.
Dyuot Kaſſwallaỽn am eu penn a llad y chwegỽyꝛ.
A thoꝛri o honaỽ ynteu gradaỽc y gallon o Annyuyget.
Am welet y cledyf yn llad y wyꝛ. Ac na wydyat pỽy
a elladei. Kaſſwallaỽn ar daroed idaỽ wiſcaỽ llen hut
ymdanaỽ. * Ac ny welei neb ef yn llad y gỽyꝛ. namyn
y cledyf. Ny mynnei gaſſwallaỽn y lad ynteu y nei
uab y geuynderỽ oed. A hỽnnỽ uu y trydyd dyn a
toꝛres y gallon o niuyget. Penndarar dyuet a oed
yn was ieuanc gyt ar ſeith wyꝛ a dihengis yꝛ coet heb
ỽynt. Ac yna y kyꝛchaſſant ỽynteu hardlech ac y
dechꝛeuaſſant eiſted. Ac y dechꝛeuỽyt ymdiỽallu o vỽyt
a llynn. Ac y dechꝛeuaſſant ỽynteu vỽytta ac yuet. Dy-
uot tri ederyn a dechꝛeu canu udunt ryỽ gerd. Ac oc
a glyỽſſynt o gerd. diuỽyn oed pob un y ỽꝛthi hi.
A phell dꝛemynt oed udunt eu gỽelet uch penn y
weilgi allan. A chyn amlycket oed udunt ỽy a chyn
bydynt gyt ac ỽy. Ac ar hynny o ginyaỽ y buant ſeith
mlyned. Ac ym penn y ſeithuet ulỽydyn y kychỽyn-
naſſant parth a gỽalas ym penuro. Ac yno ydoed udunt
lle tec bꝛenhineid uch benn y weilgi. Ac y neuad uaỽꝛ
a oed yno udunt. ac yꝛ neuad y kyꝛchyſſant. Ae deu-
dꝛỽs a oed yn agoꝛet. ar trydyd dꝛỽs yn gayat yꝛ hỽn
tu a chernyỽ. weldi racco heb y manaỽydan y dꝛỽſ

nydylyỽn ni y agoꝛi. Ar nos honno y buant yno yndiwall. ac yndigrif gantunt. Ac yꝛ awelſynt o vỽyt yny gỽyd. ac yꝛ aglywyſ ehun. ny doey ygof udunt hỽydim. nac o hynny *nac* o alar yny byt. Ac yno ytreulyſſant ypedwar ugeint mlyned hyt na wybuant hỽy eiryoet. dỽyn yſpeit digrifach nahyfrydach no honno. Hyt oed anneſmỽythach nac adnabot ovn ar y gilyd yuot yn hynny o amſer no phan doethant yno. Hyt oed anneſſmỽythach gantunt ỽynteu gytuot ypenn yna. no phan uuaſſei vendigeit uran ynvyỽ gyt ac ỽynt. Ac oachaỽs y pedwar ugeint mlyned hynny ygelỽit. Yſpydaỽt urdaỽl benn yſpydaỽt vꝛannỽen a matholỽch oed yꝛ honn yd aethpỽyt y iwerdon. Sef aỽnaeth heilyn uab gwynn dydgỽeith. Meuyl ar uymarafi heb ef onyt agoꝛaf ydꝛỽs. y wybot aegỽir adywedir am hynny. Agoꝛi ydꝛỽs aỽnaeth. ac edꝛych ar gernyỽ. ac ar aber henuelen. A phan edꝛychỽys yd oed yngynhyſpyſſet gantunt y geniuer collet agollaſſynt eiryoet. Ar geniuer car a chedymdeith agollaſſynt. Ar geniuer dꝛỽc adathoed udunt achyt bei *yna y kyuarffei ac ỽynt. Ac yn bennaf ameu harglỽyd. Ac oꝛ gyuaỽꝛ honno ny allyſſant ỽy oꝛfowys. namyn kychỽynnu arpenn parth allundein. Pa hyt bynnac y bydynt ar yffoꝛd ỽynt a doethant hyt yn llundein. Ac agladaſſant ypenn yny gwynurynn. A hỽnnỽ uu y trydyd matcud pancudywyt. Ar trydyd anuat datcud pandatcudywyt. Kany doey oꝛmes byth dꝛỽy voꝛ yꝛ ynys honn trauei y penn yny cud hỽnnỽ. A hynny adyweit y kyfarwydyt eukyfranc hỽy. y gỽyꝛ agychwynnỽys o iwerdon yỽ

h6nn6. Yn iwerdon nyt ede6it dyn by6 namyn pump g6ꝛaged beicha6c y my6n gogof yn diffeith6ch iwerdon. ar pump g6ꝛaged hynny ynyꝛ un kyſnot aanet udunt pumpmeib. Ar pumpmeib hynny auagaſſant hyt panuuant weiſſon ma6ꝛ. ac yny uedylyaſſant amwraged. Ac yny uu damunet gantunt eukaffael. Ac yna kyſcu pob un la6 heb la6 gan uam y gilyd. A g6ledychu y wlat ae chyuannhedu. ae rannu y ryngtunt ell pump. Ac o acha6s y rannyat h6nn6 y gel6ir ettwa pump rann Iwerdon. ac edꝛych y wlat a wnaethant foꝛd y buaſſei yꝛ aeruaeu. achael eur ac aryant yny yttoedynt yn gyuoetha6c. allyna ual y teruyna ygeinc honn oꝛ mabinogi. o acha6s palua6t bꝛan6en. yꝛ honn a vu tryded anuat palua6t ynyꝛ ynys honn. Ac o achas yſpada6t bꝛan panaeth niuer deg wlat a ſeith ugeint y iwerdon y dial palua6t bꝛan6en. Ac am yginya6 ynhardlech ſeith mlyned. Ac am ganyat adar riannon. Ac ar yſpyda6t benn pedwar ugeint mlyned.

Manawyddan, son of Llyr.

Nyma y dꝛyded geinc oꝛ mabinogi

Gwedy daruot yꝛ ſeith wyꝛ a dywedaſſam ni uchot cladu penn bendigeituran yny gỽynvꝛyn yn llundein. ae wyneb ar freinc. edꝛych a ỽnaeth manaỽydan ar y dref yn llundein ac ar y gedymdeithon a dodi ucheneit uaỽꝛ. A chymryt diruaỽꝛ alar a hiraeth yndaỽ. Oi a duỽ holl gyuoethawc gỽaeui heb ef. nyt oes neb heb le idaỽ heno namyn mi. Arglỽyd heb y pꝛyderi. na uit gyn dꝛymhet genhyt a hynny. dy geuynderỽ yſſyd urenhin yn ynys y kedyꝛn. A chyn gỽnel gameu it heb ef. ny buoſt ti haỽlỽꝛ tir a dayar eiryoet. try*dyd lledyf unbenn ỽyt. Je heb ef kyt boet keuynderỽ y mi y gỽꝛ hỽnnỽ. goathꝛiſt yỽ gennyf gỽelet neb yn lle bendigeituran vy mraỽt. Ac ny allaf uot yn llaỽen yn un ty ac ef. Awney ditheu gynghoꝛ arall heb y pꝛyderi. Reit oed im ỽꝛth gynghoꝛ heb ef. a pha gynghoꝛ yỽ hỽnnỽ. Seith gantref ry edeỽit ymi heb y pꝛyderi A riannon uy mam yſſyd yno. mi a rodaf itti honno a medyant y ſeith gantref genthi. A chyn ny bei itti o gyuoeth namyn y ſeith cantref hynny. nyt oes seith cantref well noc ỽy. Kicua uerch wynn gloyỽ yỽ vyggỽꝛeic ynneu heb ef. A chynn enỽ-

edigaeth y kyuoeth y mi. bit y mỽynant y ti a riannon. a phei mynnvt gyuoeth eiryoet atuyd y kaffut ti hỽnnỽ. Na uynnaf unbennheb ef. duỽ a dalo it dy gedymdeithas. Y gedymdeithas oꝛeu a allỽyf i ytti y byd os mynny. Mynnaf eneit heb ef duỽ a dalo itt. a mi a af gyt a thi y edꝛych riannon. ac y edꝛych y kyuoeth. Iaỽn a wney heb ynteu. Mi a tebygaf na werendeweist eiryot ar ymdidanwreic well no hi. Y ꝛ amser y bu hitheu yn y dewred ny bu wreic delediwach no hi. ac ettwa ny bydy anuodlaỽn y phꝛyt. wynt a gerdassant racdunt. a pha hyt bynnac y bydynt ar y ffoꝛd wynt a doethant y dyuet. Gỽled darparedic oed udunt erbyn eu dyuot yn arberth. a riannon a chicua wedy y harlỽyaỽ. Ac yna dechꝛeu kyt eisted ac ymdidan o uanaỽydan a riannon. ac oꝛ ymdidan tirioni a wnaeth y vꝛyt ae uedỽl ỽꝛthi. a hoffi yn y uedỽl na welsei eiryoet gỽꝛeic digonach y thecket ae thelediỽet no hi. Pꝛyderi heb ef mi a vydaf ỽꝛth a dywedeisti. Pa dywedỽydat oed hỽnnỽ heb y riannon. arglỽydes heb ef bꝛyderi. mi ath roessum yn wreic y uanaỽydan uab llyꝛ. a minheu a vydaf ỽꝛth hynny yn llaỽen heb y riannon. llaỽen yỽ gennyf inneu heb y manaỽydan. a duỽ a dalo yꝛ gỽꝛ yssyd yn rodi y minneu y gedymdeithas moꝛ diſleis a hynny. Kynn daruot y wled honno y kyscỽyt genthi. ar ny deryỽ oꝛ wled heb y pꝛyderi treulỽch chỽi. a minneu a af y hebꝛỽng vyg gỽꝛogaeth y gasswallaỽn uab beli hyt yn lloegyꝛ. arglỽyd heb y riannon yg kent * y mae kasswallaỽn. a thi a elly treulaỽ y wled honn. ae aros ynteu a uo nes. Minheu ae harhoỽn heb ef. ar wled

honno adꝛeulaſſant. Y dechꝛeu a6naethant kylcha6 dyuot ae hela. achymryt eudigrif6ch. Ac 6ꝛth rodya6 y wlat ny welſynt eiryoet wlat gyuanhedach no hi. naheldir weỻ. nac amylach ymel ae phyſca6t no hi. Ac yn hynny tyuu kedymdeithas y rygtunt yỻ pedwar hyt na mynnei yꝛ vn vot heb y gilyd na dyd na nos. Ac ym myſc hynny ef a aeth at gaff6aỻa6n hyt yn ryt ychen y hebr6ng y 6ꝛogaeth ida6. A dirua6ꝛ auu yny erbyn yno. Adiol6ch ida6 hebꝛ6ng y 6ꝛogaeth ida6. A g6edy y ymchoelut kymryt eu g6ledeu ae heſm6ythter a oꝛugant pꝛyderi a mana6ydan. A dechꝛeu g6led a oꝛugant yn arberth kanys pꝛiflys oed. Ac o honei y dechꝛeuit pob enryded. A g6edy y b6yta kyntaf y nos honno *trauei* y g6aſſanaeth wyꝛ yn b6yta. Kyuodi aỻan a oꝛugant a chyꝛchu goꝛſed arberth a wnaethant yỻ pedwar ac eu niuer gyt ac 6ynt. Ac ual y bydant yn eiſted ueỻy. ỻyma d6ꝛyf. A chan ueint y t6ꝛyf ỻyma ga6at o ny6l yn dyuot hyt na chanhoed yꝛ un o honunt h6y y gilyd. Ac yn ol y ny6l ỻyma yn goleuhau pob ỻe. A phan edꝛychyſſant y foꝛd y g6elynt y pꝛeideu ar anreitheu ar kyuanhed kyn no hynny. ny welynt neb ry6 dim. na thy. nac aniueil. na m6c. na than. na dyn. na chyuanned eithyꝛ tei yỻys yn wac diffeith angkyfanned heb dyn heb *vil* yndunt. Ac eu kedymdeithon ehun wedy eu coỻi heb wybot dim y 6ꝛthunt. onyt h6y yỻ pedwar. Oi ar argl6yd du6 heb y mana6ydan. mae niuer yỻys an niuer ninheu eithyꝛ hynn. A6n y edrych. dyuot yꝛ neuad a6naethant nyt oed neb. kyꝛchu y kaſteỻ ar hundy[.ny] welynt neb. Ym medgeỻ. nac ygk[egin] nyt oed

namyn diffeithwch. D[echreu] a wnaethant yll pedwar treul[aw y wled] a hela a wnaethant. a chymr[yt eu digriu]wch. A dechreu a wnaeth pob [un o honunt] rodyaw y wlat ar kyuoeth y[edrych a welynt] ae ty. ae kyuanhed. a neb ryw [dim ny wel]ynt eithyr gwydlydnot. A gwed[y treulaw]* eu gwled ac eu darmerth o honunt. dechreu a wnaethant ymborth ar gic hela a physcawt a bydafeu. Ac uelly bwydyn ar eil a treulyssant yn digrif gantunt. Ac yn y diwed diffygyaw a wnaethant. Dioer heb y manawydan ny bydwn ual hynn. Kyrchwn loegyr a cheisswn grefft y kaffon yn hymborth. kyrchu lloegyr a orugant. A dyuot hyt yn henfford. A chymrut arnunt gwneuthur kyfrwyeu. A dechreu a wnaeth ef uanawydan llunyaw corfeu ac eu lliwaw ar y wed y gwelsei gan lasar llaesgygwyd a chalch llasar. A gwneuthur calch lasar racdaw ual y gwnathoed y gwr arall. Ac wrth hynny y gelwir ettwa calch lasar. am y wneuthur o lasar llaesgygwyd. Ac or gweith hwnnw tra geffit gan uanawydan. ny phrynit gan gyfrwyyd dros wyneb hennfford na chorof na chyfrwy. Ac yny adnabu bop un or kyfrwyydyon y uot yn kolli oe hennill llawer. ac ny phrynit dim gantunt onyt gwedy na cheffit gan uanawydan. Ac yn hynny ymgynnullaw y gyt ohonunt. a duunaw am y lad ef ae gedymdeith. Ac yn hynny rybud a gawssont wynteu. A chymryt kynghor am adaw y dref. Y rof i a duw heb y pryderi ny chynghorafi adaw y dref. namyn llad y taeogyon racco. Nac ef heb y manawydan bei ymladem ni ac wyntwy clot drwc a vydei arnam ac an carcharu a wneit. Ysgwell ynn heb ef kyrchu tref arall y ymosmeithaw

beehive [illegible]
saddle
W.B. ymossymdeithaw
to support oneself

yndi. Ac yna kyꝛchu dinas arall awnaethant ell pedwar. Pa geluydyt heb y pꝛyderi agymerỽn ni arnam. Gỽnaỽn taryaneu heb y manaỽydan. A ỽdom ninneu dim y ỽꝛth hynny heb y pꝛyderi. Ni ae pꝛo[ſỽn] heb ynteu. Dechꝛeu gỽneuthur [taryan]eu a oꝛugant. ac eullunyaỽ ar [ỽeith ta]ryaneu da awelſynt. A dodi y [llið adody]ſſynt ar y kyfrỽyeu arnunt. [Ar gỽeith h]ỽnnỽ alỽydỽys racdunt hyt [na phꝛynit] taryan yny ꝛholl dꝛef. onyt [gỽedy na ch]effit gantunt hỽy. Kyflym [oed eu gỽei]th ỽynteu a diueſſur a ỽne[ynt ac ue]lly y buant yny dygỽydaỽd * yỽ kytdꝛefwyꝛ racdunt. Ac yny duunaſſant argeiſſaỽ eu llad. Rybud a doeth udunt ỽynteu. achlybot bot y gwyꝛ ae bꝛyt ar eu dihenydyaỽ. Pꝛyderi heb y manaỽydan y mae y gỽyꝛ hynn yn mynnu an diuetha. Na chymerỽn ninheu y gan y taeogeu hynny. aỽn y danunt a lladỽn ỽynt. Nac ef heb ynteu. kaſſwallaỽn aglywei hynny ae wyꝛ. Areỽin vydem. Kyꝛchu tref arall awnaỽn. wynt a doethant y dꝛef arall. Pa geluydyt yd aỽn ni ỽꝛthi heb y manaỽydan. Yꝛ honn y mynnych oꝛ a wdam ni heb y pꝛyderi. Nac ef heb ynteu gỽnaỽn grydyaeth. ny byd o gallon gan grydyon nac ymlad a ni nac ymwaravun. Ny ỽn i dim y ỽꝛth honno heb y pꝛyderi. Mi ae gỽnn heb y manawydan a mi a dyſcaf itti wniaỽ. Ac nyt ymyꝛrỽn ar gyweiryaỽ lledyꝛ namyn y pꝛynu yn paraỽt a gỽneuthur yn gỽeith ohonaỽ. Ac yna dechꝛeu pꝛynu y coꝛdwal teckaf a gafas yn y dꝛef. Ac amgen ledyꝛ no hỽnnỽ ny phꝛynei ef eithyꝛ lledyꝛ gỽadneu. A dechꝛeu a wnaeth ymgedymdeithaſſu ar eurych goꝛeu yn y dꝛef. A pheri

gϐaegeu yꝛ esgidyeu ac euraϐ y gϐaegeu a synnyaϐ ehun ar hynny yny gϐybu. Ac oꝛ achaϐs hϐnnϐ y gelwit ef yndꝛydyd eurgryd. Tꝛa geffit gantaϐ ef nac esgit na hossan ny phꝛynit dim gan gryd ynyꝛ holl dꝛef. Sef awnaeth y crydyon adnabot bot eu hennill yn pallu udunt. kanys ual y llunyei vanaϐdan y gϐeith y gϐniei pꝛyderi. Dyuot y crydyon a chymryt kyghoꝛ. sef agaϐssant yn eu kynghoꝛ duunaϐ ar eu llad. Pꝛyderi heb y manaϐydan y mae y gϐyꝛ hynn yn mynnu an llad. Paham y kymerϐn ninneu hy̅ny y gan y taeogeu lladꝛon heb y pꝛyderi. namyn eu llad hϐy oll. Nac ef heb y maϐydan nyt ymladϐn ac ϐynt. ac ny bydϐn yn lloegyꝛ bellach. kyꝛchϐn parth a dyuet. ac aϐn y hedꝛych. Pahyt bynnac y buant ar y ffoꝛd ϐynt a doethant y dyuet. ac arberth a gyꝛchassant. a llad tan a wnaethant. a dechꝛeu ymboꝛth a hela a thꝛeulaϐ mis uelly. a chynnull eu kϐn attunt. a bot uelly yno vlϐydyn. a boꝛegϐeith kyuodi pꝛyderi a manaϐydan y hela. a chyweiryaϐ eu kϐn a mynet odieithyꝛ y llys. Sef aw*naeth rei oꝛ cϐn. kerdet oe blaen a mynet y berth vechan a oed geyꝛ eu llaw. ac y gyt ac yd aant yꝛ berth kiliaϐ yn gyflym a cheginwrych maϐꝛ gantunt ac ymchoelut at y gϐyꝛ. Nessaϐn heb y pꝛyderi parth ar berth y edꝛych beth yssyd yndi. nessau parth ar berth a wnaethant. pan nessayssant. llyma uaed coet claerwyn yn kyuodi oꝛ berth. Sef aoꝛuc y cϐn o hyder y gϐyꝛ ruthꝛaw idaϐ. Sef a wnaeth ynteu adaϐ y berth a chilyaϐ dalym y ϐꝛth y gϐyꝛ. ac yny uei agos y gϐyꝛ idaϐ Kyuarth arodei yꝛ kϐn heb gilyaϐ yrdunt. A phan yghei y

buckle

bush

erected hairs (cegin = meerkol)

to prep

gỽyꝛ ykiliei eilweith ac ytoꝛrei gyuarth. Acynol ybaed ykerddaſſant yny welynt gaer uaỽꝛ aruchel. agỽeith newyd arnei yny lle nywelſynt namaen na gỽeith eiryoet. Ar baed ynkyꝛchu yꝛ gaer yn vuan ar kỽn yny ol. A gỽedy mynet y baed ar kỽn yꝛ gaer. ryuedu awnaethant welet y gaer yny lle ny welſynt eiryoet weith kynno hynny. Ac obenn yꝛ oꝛſed edꝛych awnaethant ac ymwarandaỽ aꝛ kỽn. Pa hyt bynnac y bydynt uelly nychlywynt un oꝛ kỽn na dim y ỽꝛthunt. Arglỽyd heb y pꝛyderi mi aaf yꝛ gaer ygeiſſaỽ chỽedleu y ỽꝛth y cỽn. Dioer heb ynteu nyt da dy gyghoꝛ uynet yꝛ gaer honn nys gỽeleiſt eiryoet. Ac o gỽney vygkyngoꝛ i nyt ey idi. Arneb adodes hut ar y wlat aberis bot y gaer ymma. Dioer heb ypꝛyderi nymadeuaf i vyg cỽn. Pagyghoꝛ bynnac agaffei ef ygan uanaỽydan y gaer agyꝛchaỽd ef. Pandoeth yꝛ gaer nadyn. na mil. nar baed. narcỽn. na thy. nac a-nhed.. nyſgỽelei yny gaer. Ef awelei ual amgymher-ued llaỽr y gaer ffynnaỽn agỽeith o vaen marmoꝛ yny chylch. Ac arlan y fynnaỽn. kaỽc eur uch benn llech o vaen marmoꝛ. achadỽyneu ynkyꝛchu yꝛ awyꝛ. a diben nyſgỽelei arnunt. Goꝛawenu aỽnaeth ynteu ỽꝛth decket yꝛ eur. Adahet gỽeith y kaỽc. Adyuot awnaeth ynyd oed ykaỽc ac ymauael ac ef. Ac ual ydymauaelaỽd ar kaỽc glynu y dỽylaỽ ỽꝛth y kaỽc. ae dꝛaet ỽꝛth y llech yd oed y kaỽc yn ſeuyll arnei. Adỽyn y lewenyd y gantaỽ hyt na allei dywedut vn* geir. A ſeuyll awnaeth uelly. Ae aros ynteu aỽnaeth manaỽydan hyt parth adiwed ydyd. A phꝛynhaỽn byꝛr gỽedy bot yndiheu gantaỽ nachaei chwedleu yỽꝛth

pryderi nac ywrth y cwn. dyuot aoruc parth arllys. pan daw y mywn. sef awnaeth riannon edrych arnaw. Mae heb hi dygedymdeith ti ath gwn. llyma heb ynteu vyng kyfranc aedatkanu oll. Dioer heb y riannon ysdrwc agedymdeith uuost di. Ac ysda agedymdeith agolleist di. A chan y geir hwnnw mynet allan. Ac yr artal y managassei ef uot y gwr argaer kyrchu yno awnaeth hitheu. Porth y gaer awelas yn agoret ny bu argel arnei. Ac ymywn y doeth. Ac ual ydoeth arganuot pryderi ynymauael arcawc adyuot attaw. Och arglwyd heb hi beth awney di yma. Ac ymauael ar kawc gyt ac ef. Ac ygyt ac ydymeveil glynu y dwylaw hitheu wrth y kawc. ae deutroet wrth y llech hyt na allei hitheu dywedut un geir. Ac ar hynny gyt ac ybu nos llyma dwryf arnunt achawat onywl. Achan hynny difflannu y gaer. ac ymeith ac wynteu. Pan welas kicua verch gwyn gloew nat oed yny llys namyn hi a manawydan. drycyruerth awnaeth hyt nat oed well genti ybyw noemarw. ffef awnaeth manawydan edrych ar hynny. Dioer heb ef cam ydwyt arnaw. os rac vy ovyn i y drycyruerthy di. mi arodaf duw yn vach itt naweleisti gedymdeith gywirach noc y keffy di vi. tra vynno duw itt uot uelly. Yrof aduw pei yt uewn i yndechreu vy ieuenctit. mi agadwwn gywirdeb wrth pryderi. Ac yrot titheu mi ae cadwwn. ac na vit un ovyn arnat. heb ef. Ac yrof aduw heb ef. ti ageffy y gedymdeithas auynnych ygennyfi herwyd vyggallu i trawelo duw ynbot yny dihirwch hwnn ar goual. Duw adalo itt heb hi ahynny adebygwn i. Ac yna kymryt llewenyd ac ehouyndra or uorwyn o

achaỽs hynny. Je eneit heb ymanaỽydan. nytkyſle ynni trigyaỽ yma. yn kỽn a gollaſſam. ac ymboꝛth nys gallỽn. kyꝛchỽn loeger. haỽſſaf yỽ yni ymboꝛth yno. Ynllaỽen arglỽyd heb hi ni a wnaỽn hynny. Y gyt y kerdaſſant hyt ynlloegyꝛ. Arglỽyd heb hi pa greft agymery di arnat. kymer vn lannweith * Nychymeraf i heb ef namyn crydyaeth. ual ygỽneuthum gynt. Arglỽyd heb hi nyt hoff honno y glanet yỽꝛ kygynnilet kyuurd athydi. wrth honno ydafi heb ef. dechꝛeu ygeluydyt awnaeth achyweiryaỽ y weith oꝛ coꝛdwal teckaf agauas ynydꝛef. Ac ual y dechꝛeuyſſynt ynlle arall dechꝛeu gỽaegu yꝛ yſkidyeu owaegeu eureit ynyoed ouer amanweith holl grydyon ydꝛef yỽꝛth yꝛ eidaỽ ef ehun. athꝛageffit ygantaỽ nac eſkit nahoſſan. ny phꝛynit ygan ereill dim. A blỽydyn uelly atreulỽys ef yno ynyoed y crydyon yndala kynuigen achyghoꝛuynt ỽꝛthaỽ. Ac ynydoeth rybudyeu idaỽ. amenegi uot ycrydyon wedy duunaỽ ar ylad. Arglỽyd heb y kicua pam ydiodefir hynn ygan y taeogeu. Nac ef heb ynteu ni aem eiſſoes y dyuet. dyuet agyꝛchyſſant. Sef aoꝛuc manaỽydan pangychỽynnwys parth adyuet. dỽyn beich owenith gantaỽ. achyꝛchu arbeth. achyuanhedu yno. Ac nyt oed dim digriuach gantaỽ no gỽelet arberth ar tirogaeth ybuaſſei ynhela ef aphꝛyderi ariannon gyt ac ỽynt. Dechreu awnaeth kynneuinaỽ ahela pyſcaỽt a llydnot areugỽal yno. Ac yn ol hynny dechꝛeu ryuoꝛyaỽ. Ac ynol hynny heu grofft. areil. ardꝛyded. Ac nachaf y gỽenith ynkyuot ynoꝛeu yny byt. ae deir grofft ynllwydyaỽ ynvndỽf. hyt nawelſei dyn

wenith degach noc ef. Gꝛeulaỽ amſeroed y vlỽydyn
aỽnaeth. na<u>tchaf</u> y kynnhaeaf yndyuot. Ac y edꝛych
un oeroffteu ydaeth. nachaf honno yn aeduet. Mi
auynnaf vedi honn auoꝛy heb <u>ef</u>. Dyuot dꝛaegeuyn
ynos honno hyt yn arberth. y boꝛe glaſ dꝛannoeth
dyuot yuynnv medi yrofft. pan daỽ nyt oed namyn
y kalaf ynllỽm wedy daruot toꝛri pobun yny doi yny
dywyſſen oꝛkeleuyn. A mynet ymeith ar tywys yn
hollaỽl. ac adaỽ y calaf yno yn llỽm. Ryuedu hynny
yn uaỽꝛ aỽnaeth adyuot y edꝛych grofft arall. nachaf
honno yn aeduet. Dioer heb ef mi auynnaf uedi
honn auoꝛy. A thꝛannoeth dyuot ar uedwl medi hon-
no. Aphandaỽ nyt oed dim namyn y kalaf llỽm. Oi
aarglỽyd duỽ heb ef pỽy yſſyd yngoꝛffen vyn diua
* i. a mi ae gỽnn. yneb adechꝛeuis vyndiua yſſyd
ynyoꝛfen. Ac adiuawys y wlat gyt ami. Dyuot y
edꝛych y dꝛyded rofft. pandoeth ny welſei neb wenith
degach. ahỽnnỽ ynaeduet. Meuyl ymi heb ef ony
wylaf i heno. Ar neb aduc yꝛ yt arall adaỽ ydỽyn
hỽnn. ami a wybydaf beth yỽ. Achymryt y arueu
awnaeth adechꝛeu gỽylat y grofft. A menegi awnaeth
ykicua hynny oll. Je hebhi beth yſſyd yth vꝛyt ti.
Mi awylaf y grofft heno heb ef. Y wylat y grofft
yd aeth. Ac ual y byd am hanner nos uelly nachaf
tỽꝛyf mỽyhaf yny byt. Sef awnaeth ynteu edꝛych.
Ar hynny llyma eliỽlu y byt olygot. a chyfrif na meſſur
ny ellit ar hynny. Ac ny wydyat yny uyd y llygot
yn gỽan adan y groft. Aphob un yndꝛigyaỽ arhyt y
keleuyn. Ac yny eſtỽng genti. ac yntoꝛri y tywyſſen.
Ac yn gỽan ardywyſſen ymeith. ac ynadaỽ y kalaf

yno. Ac ny wydyat ef uot un keleuyn yno. ny bei lygodet ambobun. ac agymerynt euhynt racdunt artywys gantunt. Acyna rỽng dicher allit taraỽ ym plith yllygot awnaeth. amỽy noc ar y gỽydbet neu yꝛ adar yn yꝛ aỽyꝛ ny chytdꝛemei ef ar yꝛ un o honunt eithyꝛ un awelei ynamdꝛom ual ytebygei naallei un pedeſtric. vn ol honno y kerdỽys ef aedala awnaeth aedodi yny uanec. ac allinin rỽymaỽ geneu y vanet. ae chadỽ gantaỽ. achyꝛchu yllys. Dyuot yꝛ yſtauell ynylle ydoed kicua. Agoleuhau ytan. Ac ỽꝛth yllinin dodi y uanec ar y wanas a oꝛuc. Beth yſſyd yna arglỽyd heb y kicua. lleidyꝛ heb ynteu ageueis yn lletratta arnaf. Pa ryỽ leidyꝛ arglỽyd aallut ti ydodi yth uanecheb hi. llyma oll heb ynteu amenegi ual yꝛ lygryſſit ac y diuỽyniſſit y groffteu idaỽ. Ac ual y doethant yllygot idaỽ yꝛ grofft diwethaf yny wyd. Ac vn ohonunt oedamdꝛom ac adelleis inheu ac yſſyd yn vy manec. ac a grogaf inheu avoꝛy. Acymkyffeſ y duỽ bei aſkaffỽnoll mi ae crogỽn. Arglỽyd heb hi diryued oed hynny. Ac eiſſoes anhỽymp yỽ gỽelet gỽꝛ kyfurd kymoned athidi yn crogi y ryỽ bꝛyf hỽnnỽ. Aphei gỽnelut iaỽn nyt ymyꝛrut yny pꝛyf. namyn y ellỽng ym*eith. Meuyl ymi heb ef pei aſ caffỽn i oll ỽynt onyſcrogrỽn. ac ageueis mi ae crogaf. Je arglỽyd heb hi nyt oes achaỽs ymi y uot ynboꝛth yꝛpꝛyf hỽnnỽ. namyn goglyt anſyberỽyt yti. agwna ditheu dy ewyllys arglỽyd. Beigỽypỽn ninheu defnyd yny byt y dylyut titheu bot ynboꝛth idaỽ ef. mi avydỽn ỽꝛth dy gynghoꝛ am danaỽ heb y manaỽydan. Achanys nys gỽnn arglỽydeſ. medỽl yỽ gennyf y

diuetha. a g6na ditheu yn llawen heb hi. Ac yna y kyꝛch6ys ef oꝛſed arberth ar llygoden ganta6. a ſengi d6y ffoꝛch yny lle uchaf yn yꝛ oꝛſed. ac ual y byd uelly llyma y g6elei yſcolheic yn dyuot atta6. a hen dillat hydꝛeul tla6t ymdana6. Ac neut oed ſeith mlyned kynno hynny yꝛ pan welſei ef na dyn na mil eithyꝛ y pedwar dyn y buaſſynt ygyt yny golles y deu. Argl6yd heb yꝛ yſcolheic dyd da itt. Du6 a rodho da itt a greſſa6 6ꝛthyt heb ef. Pan doy di yꝛ yſcolheic heb ef. Pan doaf argl6yd o loygyꝛ o ganu. A phaham y gouynny di argl6yd heb ef. Am na weleis heb ef yꝛ ys ſeith mlyned un dyn onyt pedwar dyn ditholedic a thitheu yꝛ a6ꝛ honn. Je argl6yd heb ef mynet tr6y y wlat honn yd wyf inheu yꝛ a6ꝛ honn parth a mg6lat vyhvn. a pha ry6 weith yd *wyd* ynda6 argl6yd. Grogi lleidyꝛ a geueis yn lletratta arnaf heb ef. Pa ry6 leidyꝛ argl6yd heb yꝛ yſcolheic. pꝛyf a welaf yth la6 di ual llygoden. a dꝛ6c yg6eda y 6ꝛ kyfurd a thydi teimla6 pꝛyf kyfry6 a h6nn6. gell6ng ymeith ef. Na ellyngaf y rof a du6 heb ynteu. yn lletratta arnaf y keueis i ef. a chyfreith lleidyꝛ a wnaf inheu ac ef. y grogi. Argl6yd heb ynteu rac g6elet g6ꝛ kyfurd a thidi yny g6eith h6nn6. punt a geueis i o gardotta mi ae rodaf itti a gell6ng y pꝛyf h6nn6 ymeith. Na ellyngaf y rof a du6 ac nys g6erthaf. G6na di argl6yd heb ef ony bei rac g6elet g6ꝛ kyfurd a thidi yn teimla6 y ry6 bꝛyf h6nn6. nym toꝛey i. Ac ymeith yd aeth yꝛ yſcolheic. Val y byd ynteu ~~ynteu~~ yn dodi y dulath yny ffyꝛch. nachaf offeirat yn dyuot atta6 ar uarch yn gyweir. Argl6yd dyd da itt heb ef. Du6 a rodho

da itt heb y manaỽydan. athuendith. Bendyth duỽ* itt. apharyỽ arglỽyd ydỽyt ynywneuthur. Grogi ỻeidyꝛ ageueis yn ỻetratta arnaf heb ef. Paryỽ leidyꝛ yỽ hỽnnỽ arglỽyd heb ef. Pꝛyf heb ynteu ar anfaỽd ỻygoden. aỻetratta awnaeth arnaf. adihenyd ỻeidyꝛ awnaf ynneu arnaỽ ef. arglỽyd heb ynteu. rac dy welet ynteimlaỽ ypꝛyf hỽnnỽ mi ae pꝛynaf eỻwng ef. Y duỽ y dygaf vygkyffes nae werthu nae eỻỽng naf gỽnafi. Gỽir yỽ arglỽyd nyt gỽerth arnaỽ ef dim. Eithyꝛ rac dywelet ti yn ymhalogi ỽꝛth y pꝛyf hỽnnỽ. mi arodaf itt teirpunt agoỻỽng ef ymeith. Na vynnaf yrofi aduỽ heb ynteu vn gỽerth yꝛdaỽ. namyn yꝛhỽnn a dyly y grogi. ynỻaỽen arglỽyd gỽna dy vympỽy. Ymeith ydaet yꝛ offeirat. Sef awnaeth ynteu maglu yỻinin am vynỽgyl yỻygoden. ac ual yd oed yn y dyꝛchauel. ỻyma rỽtter efcob awelei ae fỽmereu ae niueroed. ar efgob e hun yn kyꝛchu parth ac attaỽ. Sef aỽnaeth ynteu gohir ar y weith. arglỽyd efgob heb ef dy uendyth. Duw a rodho y uendith itt heb ef. Paryỽ weith yd ỽyt ti yndaỽ. Grogi ỻeidyꝛ ageueis ynỻetratta arnaf heb ef. Ponyt ỻygoden heb ynteu awelafi ythlaỽ di. Je heb ynteu. aỻeidyꝛ uu hi arnafi. Je heb ynteu kan deuthum i ar diuetha y pꝛyf hỽnnỽ mi aepꝛynaf ygennyt. mi arodaf feithpunt itt yꝛdaỽ. ac rac gỽelet gỽꝛ kyfurd athi yndiuetha pꝛyf moꝛ dielỽ ahỽnnỽ goỻỽng ef arda ageffy aitheu. Naeỻynghaf y rof aduỽ heb ynteu. Kan nys goỻynghy yꝛ hynny mi arodaf it pedeirpunt arhugeint o aryant paraỽt ageỻỽng ef. Naeỻyngaf dygaf yduỽ vyngkyffes yꝛ y gymeint araỻ heb ef. Kan nys

gellyngy *yr hynny heb ef* mi arodaf itt a wely o veirch yny maes hwnn. a seith swmer yssyd yma. arseith meirch y maent arnunt. Na vynnaf yrof aduw *heb ynteu. Kany mynny hy*nny *gwna yr* gwerth a vy*nych.* Gwnaf heb ynt*eu. ryd*hau *riannon a phryderi.* *Ti agey hynny* Na vynnaf y*r*of *aduw.* Beth a*uynny di*theu. Gwa*ret* yr h*ud ar* llet*rith yar seith* cantre*f dyuet.* Ti a *geffy hynny heuyt a* gellwng y ll*ygoden.* *Na ellyngaf yrof aduw heb* ef. Gw*ybot auynnaf pwy ef y llygoden.* * Vyggwreic i yw hi a phany bei hynny nys dillynghwn. Paffuryf ydoeth hi attafi. Y herwa heb ynteu. Miui yw llwyt uab kil coet. a mi adodeis yr hut arseith cantref dyuet. ac ydial gwawl uab clut ogedymdeithas ac ef ydodeis i yr hut. ac ar pryderi y dieleis i gware broch ygcot agwawl uab clut pan y gwnnaeth pwyll penn annwn. a hynny ynllys eueyd hen y gwnaeth o aghyghor. A gwedy gwybot dy uot titheu ynkyuanhedu y wlat. y doeth vynteulu attaf ynheu ac erchi euritha w yn llygot y diua dy yt ti. Ac y doethant y nos gyntaf vynteulu ehunein. ar eil nos y doethant heuyt ac y diuayssant y dwy groffd. ar tryded nos y doeth uyng gwreic a gwraged y llys attaf yerchi im eu rithaw. ac yritheis ynheu. a beichawc oed hi. a phany bei ueichawc hi nysgordiwedut ti. a chanys hynny vu ae dalahi. mi arodaf pryderi ariannon itt. ac awaredaf yr hut arlletrith y ar dyuet. Minneu a uenegeis itti pwy oed hi. a gellwng hi weithon. Na ellygaf y rofi aduw heb ef. Beth a uynny ditheu heb ef. llyma heb ynteu a uynnaf. na bo hut vyth arseith cantref dyuet ac na dotter. Ti ageffy hynny

heb ef a gellwng hi. Na ellynghaf myn uyngcret heb ynteu. Beth avynny ditheu bellach heb ef. llyma itt heb ef avynnaf. nabo ymdiala arpryderi ariannon nac arnaf inheu byth amhynn. Hynny oll ageffy. adioer da ymedreift heb ef. ef adoei amdy benn gwbyl orgouut. Je heb ynteu rac hynny y nodeis ynneu. Rydhaa weithon vyggwreic im. Na rydhaaf yrof aduw heb ef. yny welwyf pryderi a riannon ynryd gyt ami. weldy yma wyntwy yn dyuot heb ef. arhynny llyma pryderi ariannon. Kyuodi aoruc ynteu yn euherbyn aegreffawv. ac eifted ygyt. a wrda rydha vyg gwreic im weithon heb yrefcob. ac neurygeueift gwbyl or annodeift. Gellyngaf ynllawen heb ef. ac yna y gellyngawd ef hi. ac y trewis ynteu hi ahutlath. ac ydatrithwys hi ynwreic ieuanc deccaf awelfei neb. Edrych yth gylch arywlat heb ef. athi awely yrholl anhedeu arkyuanhed ual ybuant oreu.* Yna kyuodi aoruc ynteu ac edrych. A phan edrychawd ef awelei yrholl wlat yngyuanned. ac yngyweir oe holl alauoed aehannedeu. Pa ryw waffanaeth ybu pryderi ariannon yndaw heb ef. Pryderi auydei ac yrd porth uy llys i amyuynwgyl. ariannon auydei a mweireu yr effyn wedy bydynt ynkywein gweir am y mynwgyl hitheu. ac uelly y bu eucarchar. ac oachaws ykarchar hwnnw ygelwit y kyfarwydyt hwnnw mabinogi. mynnweir a mynord. Ac uelly y teruyna y geinc honn yma or mabinogi....

hammer "palets" l. mynweireu

Math, son of Mathonwy.

honn yỽ y bedỽared geinc oꝛ mabinogi

Math uab mathonỽy oed arglỽyd ar wyned. Aphꝛyderi uab pỽyll oed arglỽyd ar vn cantref arhugeint yny deheu. Sef oed y rei hynny. ſeith cantref dyuet. a seith cantref moꝛganhỽc. Pedwar cantref keredigyaỽn. A thꝛi yſtrat tywi. Ac yn yꝛ amſer hỽnnỽ math uab mathonỽy ny bydei vyỽ. namyn trauei y deutroet ymlyc croth moꝛỽyn. onyt kynnỽꝛyf ryuel ae lleſteirei. Sef yd oed yn uoꝛỽyn ygyt ac ef. Goeỽin uerch pebin o dol pebin yn aruon. a honno teckaf moꝛỽyn oed yn y hoes. oꝛ awydit yno. Ac ynteu yg kaer dathyl yn aruon yd oed y waſtatrỽyd. Ac ny allei gylchu y wlat namyn giluaethỽy uab don. Ac eueyd uab don y nyeint ueibon y chỽaer. ar teulu gyt ac ỽy ygylchu y wlat dꝛoſdaỽ. Ar uoꝛỽyn oed gyt a math yn waſtat Ac ynteu giluaethỽy uab don a dodes y vꝛyt ar y uoꝛỽyn. ae charu hyt na wydyat beth a wnaei amdanei. Ac yn hynny nachaf y liỽ ae wed ae anſaỽd yn atueilaỽ oe charyat hyt nat oed haỽd y adnabot. Sef a wnaeth gỽydyon y uraỽt ſynyeit dydgỽeith arnaỽ yn graf. Hawas heb ef paderyỽ itti.

Paham hebynteu beth awely di arnafi. Gwelaf arnat heb ef colli ohonat dy bꝛyt ath liỽ. aphaderyỽ itti. Arglỽyd vꝛaỽt heb ef yꝛ hynn aderyỽ ymi ny ffrỽytha im yadef yneb. Beth yỽ hynny eneit heb ef. Ti aỽdost heb ynteu kynnedyf math uab mathonỽy. bahustyng bynnac yꝛ yuychanet auo yrỽng dynyon oꝛ ykyfarffo * ygỽynt ac ef. ef aegỽybyd. Je heb ygỽydyon taỽ di bellach. MI aỽnn dy uedỽl di. caru goewin ydỽyt ti. Sef awnaeth ynteu yna pan wybu ef adnabot oeuraỽt yuedỽl. dodi ucheneit dꝛomhaf yny byt. Taỽ eneit ath ucheneidaỽ hebef. nyt o hynny ygoꝛuydir. Minheuabaraf heb ef kany ellir heb hynny dygyuoꝛi gỽyned aphowys adeheubarth ygeissaỽ yuoꝛỽyn. abyd laỽen di ami ae paraf itt. Ac arhynny att uath uab mathonỽy ydaethant ỽy. Arglỽyd heb ygỽydyon mi agigleu dyuot yꝛ deheu yryỽ pꝛyuet ny doeth yꝛ ynys honneiryoet. Pỽy y henỽ hỽy heb ef. Hobeu arglỽyd. Paryỽ aniueileit yỽ yrei hynny. Aniueileit bychein gỽell eukic nochic eidon. bychein ynt ỽynteu. Ac ymaent ynsymudaỽ enỽeu. Moch ygelwir weithon. Pỽy bieỽynthỽy. Pꝛyderi uabpỽyll ydanuonet idaỽ o annỽn. ygan araỽn vꝛenhin annỽn. Ac ettỽa yd ys yn kadỽ oꝛ enỽ.. hỽnnỽ. hanner hỽch. hanner hob. Je heb ynteu ba ffuryf ykeffir ỽy yganta. Mi af ar vyn deudecuet ynrith beird arglỽyd yerchi ymoch. Jf aryeill ychneckau heb ynteu. Nyt dꝛỽc vyntraỽsgỽyd iarglỽyd heb ef. ny deuaf i hebymoch. Ynllaỽen heb ynteu kerda ragot. Jf aaeth agiluaethỽy a degwyꝛ gyt ac ỽynt. hyt ygkeredigyawn ynylle

aelwir rudlan. teiui yꝛaỽꝛhonn. ynylle ydoed llys ypꝛyderi. Ac ynrith beird ydoethant ymyỽn. A llaỽen uuỽyvt ỽꝛthunt. Ar neillaỽ pꝛyderi ygoſſodet gỽydyon ynos honno. Je heb y pꝛyderi da oed gennym ni kael kyvarỽydyt gan rei oꝛ gỽyꝛeeinc racko. Moes yỽ gennym ni arglỽyd heb ygỽydyon ynos gyntaf ydelher att ỽꝛ maỽꝛ dywedut oꝛ pennkerd. Mi adywedaf gyuarỽydyt yn llaỽen. Ynteu wydyon goꝛeu kyuarỽyd yny byt oed. Ar nos honno didanu yllys awnaeth ar ymdidaneu digrif a chyvarỽydyt. ynyoed hoff gan baỽp oꝛllys. Ac yndidan gan pꝛyderi ymdidan ac ef. Ac ardiỽed hynny. arglỽyd heb ef ae gỽell ygỽna neb uy neges i * ỽꝛthyt ti no miui uy hun. Hawell heb ynteu tauaỽt llaỽnda yỽ y teu di. llyma vy neges inheu arglỽyd heb ef. ymadolỽyn athidi amyꝛ aniueileit aanuonet itt oannỽvyn. Je heb ynteu haỽſſaf yny byt oed hynny. pany bei ãmot y rof am gỽlat amdanunt. Sef yỽ hynny. nat elhont ygennyf yny hilyont eudeukymeint ynywlat. Arglỽyd heb ynteu minneu aallaf dy rydhau ditheu oꝛ geireu hynny. Sef ual ygallaf. Nadyꝛo ym ymoch heno. ac na naccaa ui ohonunt. Auoꝛy minneu a dangoſſaf gyfnewit am danunt ỽy. Arnos honno yd aethant ef ae gedymdeithon y letty ar y kynghoꝛ. Awyꝛ heb ef nichaỽn ni ymoch oc eu herchi. Je heb ỽynteu. padꝛaỽſgỽyd ykeir ỽynteu. Mi abaraf eu kael heb ygỽydyon. Ac yna yd aeth ef yny geluydodeu. ac ydechꝛeuawd dangos yhut. ac ydhudỽys deudec emyſ. adeudec milgi bꝛonnwyn du bobun ohonunt. a deudec toꝛch. Adeudec kynllyuan arnunt.

a neb oꝛ ae g6elei ny wydyat nabeynt eur. adeudec kyfr6y ar ymeirch. ac ambob lle oc y dylyei hayarn uot arnunt ybydei eur o g6byl. Ar ffr6yneu yn un weith a hynny. ar meirch ac ar k6n ydoeth ef att pꝛyderi. Ryd da itt argl6yd heb ef. Du6 arodho da itt heb ynteu a graeffa6 6ꝛthyt. Argl6yd heb ef llyma rydit ytti am y geir adywedeift neith6yꝛ am y moch nas rodut ac nafg6erthut. titheu aelly gyfnewitya6 yꝛ auo g6ell. Minneu arodaf y deudeg meirch hynn ualymaent yn gyweir. ac eu kyfr6yeu ac eu ffr6yneu. ar deu dec milgi ac eu toꝛcheu. ac eu kynllyuaneu ual yg6ely. ar deu dec taryan eureit awely di racko. Y rei hynny a rythaffei ef oꝛ madalch. Ie heb ynteu ni agymer6n gynghoꝛ. Sef y ka6ffant yn y kynghoꝛ rodi y moch y wydyon. achymryt ymeirch ar k6n ar taryaneu y ganta6 ynteu. Ac yna ykymeraffant h6y genhat ac y dechꝛeuaffant gerdet ar moch. Ageimeit heb y g6ydyon reit y6 in gerdet yn bꝛyffur. ny phara yꝛ hut namyn oꝛ pꝛyt y gilyd. Ar nos honno y kerdaffant hyt ygg6arthaf keredigya6n. Y lle aelwir ettwa oꝛ acha6s h6nn6 mochdꝛef. A thꝛannoeth y kymeraffant eu hynt dꝛos elenit y doethant. * ar nos honno ybuant y r6ng keri ac ar6yftli. yn y dꝛef aelwir heuyt oꝛ acha6s h6nn6 mochtref. Ac odyna ykerdaffant racdunt. Ar nos honno y doethant hyt ygkym6t ympowys aelwir oꝛ yftyꝛ h6nn6 heuyt mochnant. ac yno y buant y nos honno. Ac odyna ykerdaffant hyt ygcantref ros. Ac yno y buant y nos honno my6n y dꝛef a elwir ettwa mochtref. Ha wyꝛ heb yg6ydyon ni agyꝛch6n kedernit g6yned ar

annieuileit hynn. yd ys ynlluydaw yn an hol. Sef ykyꝛchaſſant y dꝛef uchaf o arllechwed. Ac yno gỽneuthur creu yꝛ moch. Ac oꝛ achaỽs hỽnnỽ y dodet creuwyꝛyon ar y dꝛef. Ac yna gỽedy gỽneuthur creu yꝛ moch. y kyꝛchaſſant at uath uab mathonỽy hyt ygkaer dathyl. A phan doethant yno ydoedit yn dygyuoꝛi y wlat Pa chỽedleu yſſyd yma heb y gỽydyon. Dygyuoꝛ heb ỽy y mae pꝛyderi yn ychol chỽi un cantref ar hugeint. Ryued uu hỽyꝛet y kerdyſſaỽch chỽi. MAE yꝛ anniueileit yd aethaỽch yn eu hỽyſc heb y math. Y maent gỽedy gỽneuthur creu udunt yny cantref arall iſſot heb y gỽydyon. Ar hynny llyma y clywynt yꝛ utkyꝛn ar dygyuoꝛ yny wlat. Ar hynny gỽiſcaỽ a wnaethant ỽynteu a cherdet yny vydant ym pennard yn aruon. Ar nos honno ydymchoeles gỽydyon uab don a chiluaethỽy y uraỽt hyt ygkaer dathyl. ac ygỽelei uath uab mathonỽ dodi giluaethỽy a goewin y gyt gyſcu. a chymell y moꝛynyon ereill allan yn amharchus. a chyſcu genti oe hanuod y nos honno. Pan welſant y dyd dꝛannoeth kyꝛchu a wnaethant *y lle yd* oed math uab mathonỽy ae lu. Pan doethant yd oed y gỽyꝛ hynny yn my*net* y gymryt kyngoꝛ pa du ydarhoynt *pꝛyderi* a gỽyꝛ y deheu. Ac ar y kyngoꝛ y doethant ỽynteu. Sef agaỽſſant yn eu kygoꝛ *aros* yg kedernit gỽyned yn aruon. Ac yg *kymperued* ydỽy uaenaỽꝛ ydarhoet. maen*aỽr pennard*. a maenaỽꝛ coet alun. A phꝛy(deri) *ae kyrchỽy*s yno ỽynt. Ac yno y bu *y gyfranc ac y llas* lladua uaỽꝛ o bop parth *ac y bu reit y wyꝛ y deheu enkil.* Sef lle yd en*kilyaſſant hyt y lle a elwir ettwa nant call a hyt

yno yd ymlitywyt. Ac yna y bu yr aerua diueffur ymeint. Yna y kiliaffa hyt y lle a elwir dol penn maen. Ac yna clymu a wnaethant. a cheiffa6 tangneuedu. a g6yftla6 a wnaeth pryderi ar y dangneued.
Sef y g6yftl6ys g6rgi g6aftra ar y bedwyryd ar hugeint o veibon g6yrda. A g6edy hynny kerdet o honunt yn eu tangneued hyt y traeth ma6r. ac ual y gyt ac y doethant hyt y uelenryt. y pedyt ny ellit eu reoli o ymfaethu. G6yrru kennadeu o pryderi y erchi g6ahard y deulu. Ac erchi gadu y rygta6 ef a g6ydyon uab don. kanys ef a baryffei hynny. Att uath uab mathon6y y doeth y gennat. Je heb y math. y rof i a du6 os da gan wydyon uab don mi ae gadaf. Yn lla6en. ny chymellaf ynneu ar neb vynet y ymlad dros wneuthur o honam ninneu an gallu. Dioer heb y kennadeu. tec med pryderi oed yr g6r a wnaeth hynn o gam ida6. dodi y gorff yn erbyn y gorff ynteu. a gadu y deulu yn fegur. Dygaf y du6 vy gkyffes nat archaf i y wyr g6yned ymlad droffof i. a minneu vy hun yn kael ymlad a phryderi. Miui a dodaf vy gkorff yn erbyn y eida6 yn lla6en. A hynny a anuonet at pryderi. Je heb y pryderi nyt archaf inheu y neb gouyn vy ia6n namyn my hun. Y g6yr hynny a neilltuwyt. ac a dechreuwyt g6ifca6 ymdanunt. ac ymlad a6naethant. Ac o nerth grym ac angerd a hut a lletrith g6ydyon. a phryderi a las. Ac y maen tyuya6c uch y uelenryt y cladwyt. Ac yno y mae y ued. G6yr y deheu a gerdaffant ac argan truan gantunt parth ae g6lat. Ac nyt edryued. eu hargl6yd a gollyffynt. a lla6er oc eu goreugwyr. ac eu meirch ac eu harueu gan m6yaf.

G6yꝛ g6yned a ymchoeles dꝛacheuyn ynllaven oꝛa6enus. Argl6yd heb y g6ydyon 6ꝛth vath. ponyt oed ia6n ynni ell6ng eu dylyeda6c y wyꝛ y deheu a wystlyssant inni ar tangneued. Ac ny dyly6n y garcharu * Rydhaer ynteu heb y math. Ar g6as h6nn6 ar g6ystlon a oed gyt ac ef a ellyng6yt yn ol g6yꝛ y deheu. Ynteu math a gyꝛch6ys kaer dathyl. Gilaeth6y uab don ar teulu a uuassynt gyt ac ef a gyꝛchassant y gylcha6 g6yned mal y gnotayssynt. a heb gyꝛchu y llys. Ynteu vath a gyꝛch6ys y ystauell. ac a beris kyweira6 lle ida6 y benelinya6. ual y kaffei dodi y dꝛaet ym plyc croth y uoꝛ6yn. Argl6yd heb y goewyn keis uoꝛ6yn a uo is dy dꝛaet weithon. g6ꝛeic 6yf i. Pa ystyꝛ y6 ~~hynny~~ hynny heb ef. Kyꝛch argl6yd a doeth am vym penn a hynny yn dirgel. ac ny bum dista6 inheu. ny bu yn y llys neb nys g6ypei. Sef kyꝛch a doeth dy nyeint ueibon dy ch6aer argl6yd. g6ydyon uab don. a giluaeth6y uab don. a thꝛeis arnaf a oꝛugant a che6ilyd y titheu. a chyscu a wnaethp6yt genhyf. a hynny yth ystauell ac yth wely di. Ie heb ynteu yꝛ hynn a allaf mi ae g6naf mi a baraf itt gael ia6n yn gyntaf. Ac yn ol vy ia6n y byda(f) inheu. a thitheu heb ef mi ath gymeraf yn wreic im. Ac a rodaf uedyant vyg kyuoeth yth la6 ditheu. Ac yn hynny ny doethant 6y yg kyuyl y llys. namyn trigya6 y gylcha6 y wlat a wnaethant. yny aeth g6ahard udunt ar y b6yt ae llyn. yn gyntaf ny doethant h6y yn y gyuyl ef. Yna y doethant 6y atta6 ef. Argl6yd heb 6ynt. dyd da it. Ie heb ynteu ae wneuthur ia6n y mi y doetha6ch ch6i. Argl6yd yth

ewyỻys yd ydym. Bei vy e6yỻys ny choỻ6n o wyꝛ ac arueu a goỻeis. vyg kewilid ny eỻ6ch ch6i y dalu y mi heb agheu pꝛyderi. Achan doetha6ch ch6itheu ym ewyỻys ynheu. mi a dechꝛeuaf boen arna6ch. Ac yna y kymerth y hutlath ac y tre6is giluaeth6y yny uyd yn daran ewic. Ac achub y ỻaỻ a wnaeth yn gyflym kyt mynnei dianc nys gaỻei. ae dara6 ar vn hutlath yny uyd yn gar6. Kanys y6ch yn r6yme*dig*aeth mi a wnaf y6ch *ger*det y gyt. A(ch bot yn) gymaredic. ac yn vn anyan a(r g6yduilot) yd y6ch yn eu rith. Ac yn yꝛ am(ser y) bo etiued. * udunt h6y. y uot y chwitheu. A bl6ydyn y hedi6 dowch yma attaf i. Ym penn yꝛ ul6ydyn oꝛ vndyd ỻyma y klywei odoꝛun a dan paret yꝛ yſtaueỻ. a chyfuarthua c6n y ỻys am benn y godoꝛun. Edꝛych heb ynteu beth yſſyd aỻan. Argl6yd heb yꝛ vn mi ae hedꝛycheis y mae yno car6 ac ewic ac elein gyt ac 6ynt. Ac ar hynny kyuodi a oꝛuc ynteu a dyuot aỻan. a phan doeth. ſef y g6elei y tri ỻydyn. Sef tri ỻydyn oedynt car6 ac ewic ac elein kryf. Sef a wnaeth ef dyꝛchauel y hut. Yꝛ h6nn a uu o hon a6ch yn e6ic yr ỻyned. bit uaed coet eleni. Ar h6nn a vu gar6 yꝛ ỻened. bit garnen eleni. Ac ar hynny eu tara6 ar hutlath. Y mab hagen a gymeraf i ac a baraf y ueithꝛyn. ae uedydya6. Sef en6 a dodet arna6 hyd6n. E6ch ch6itheu a byd6ch y ỻeiỻ yn uaed coet ar ỻaỻ yn garnen coet. Ar anyan a uo yꝛ moch coet. bit y ch6itheu. A bl6ydyn y hedi6 byd6ch yma y dan y paret. Ac ych etiued gyt a ch6i. Ym penn y ul6ydyn ỻyma y clywynt gyuarthua c6n dan paret yꝛ yſtaueỻ.

a dygyuoꝛ y llys y am hynny am eu penn. Ar hynny kyuodi a oꝛuc ynteu a mynet allan. A phan da6 allan. tri llydyn a welei. Sef kyfry6 lydnot a welei. baed coet. a charnen coet a chꝛyn ll6dyn da gyt ac 6ynt. A bꝛeiſc oed yn yꝛ oet oed arna6. Ie heb ef h6n a gymeraf i attaf ac a baraf y uedydya6. Ae dara6 ar hut lath yny uyd yn uab bꝛaſwineu teledi6. Sef en6 a dodet ar h6nn6 hycht6n. A ch6itheu yꝛ un a uu uaed coet o honaỏch yꝛ llyned. bit vleid aſt eleni. ar h6nn a uu garnen yꝛ llyned. bit vleid eleni. Ac ar hynny eu tara6 ar hutlath yny uydant bleid a bleidaſt. Ac anyan yꝛ aniueileit yd y6ch yn eu rith bit y ch6itheu. A byd6ch yma vl6ydyn yꝛ dyd hedi6 y dan y paret h6nn. Yꝛ undyd ym penn y vl6ydyn llyma y cly6ei dygyuoꝛ a chyuarthua c6n y dan baret yꝛ yſtauell. Ynteu a gyſuodes allan. a phan da6 llyma y g6elei bleid a bleidaſt a chꝛubothon cryf y gyt ac 6ynt. H6nn a gymeraf i heb ef ac a baraf * y uedydya6. Ac y mae y en6 yn bara6t. Sef y6 h6nn6 bleid6n. Y tri meib yſſyd y ch6i ar tri hynny ynt. Tꝛi meib giluaeth6y enn6ir. tri chenryſſedat kywir. bleid6n. hyd6n. hychd6n hir. Ac ar hynny eu tara6 6ynteu ell deu ar hutlath yny uydant yn eu cna6t e hun. Ha wyꝛ heb ef oꝛ g6naetha6ch gam y mi diga6n y bua6ch ymhoen. a che6ilyd ma6ꝛ a ga6ſſa6ch. bot plant y bop un o hona6ch oe gilyd. Per6ch enneint yꝛ g6yꝛ a golchi eu penneu ac eu kyweirya6. a hynny a berit udunt. A g6edy ymgyweirya6 o honunt atta6 ef y kyꝛchyſſant. Ha wyꝛ heb ef tangneued a ga6ſſa6ch a cherennyd a geff6ch. a rod6ch ym gy-

nghoꝛ pa uoꝛỽyn a geiſſỽyf. Arglỽyd heb y gỽydyon uab don haỽd yỽ dy gyghoꝛi. Aranrot uerch don. dy nith uerch dy chỽaer. honno a gyꝛchỽyt attaỽ. Y uoꝛỽyn a doeth y myỽn. A voꝛỽyn heb ef a wyt uoꝛỽn di. Ny ỽnn i arglỽyd amgen nom bot. yna y kymerth ynteu yꝛ hutlath ae chamu. camma di dꝛos honn heb ef. ac ot ỽyt uoꝛỽyn mi a adnabydaf. yna y camaỽd hitheu dꝛos yꝛ huthlath. Ac ar y cam hỽnnỽ adaỽ mab bꝛaſuelyn maỽꝛ aoꝛuc. Yn ol diaſpat y mab kyꝛchu y dꝛỽs a oꝛuc hi. Ac ar hynny adaỽ y ryỽ bethan o honei. A chyn kael o neb *gỽe*let yꝛ eil olỽc arnei. gỽydyon ae kymerth. Ac a dꝛoes ỻenn o bali yn y gylch ac ae cudyaỽd. Sef ỻe y cudyaỽd y myỽn ỻaỽꝛ kiſt is traet y wely. Ie heb y math mab mathonỽy mi a baraf uedydyaỽ hỽnn ỽꝛth y mab bꝛaſuelyn. Sef enỽ a baraf arnaỽ. dylan. Bedydyaỽ a wnaethpỽyt y mab. Ac ual y bedydywyt y moꝛ a gyꝛchỽys. Ac yn y ỻe y gyt ac y doeth yꝛ moꝛ. anyan y moꝛ a gauas. a chyſtal y nouyei ar pyſc goꝛeu yn y moꝛ. Ac o achaỽs hynny y gelwit ef. dylan eil ton. ny thoꝛres tonn y danaỽ eiryoet. Ar ergyt y doeth y agheu o honaỽ a uyꝛyaỽd gouannon y ewythyꝛ. a hỽnnỽ a uu dꝛydyd anuat ergyt. Val yd oed wydyon diwarnaỽt yn y wely ac yn deffroi. ef a glywei diaſpat yn y giſt is y dꝛaet. kyn ny bei uchel hi. Kyfuch oed ac y * kigleu ef. Sef a oꝛuc ynteu kyuodi yn gyflym ac agoꝛi y giſt. ac ual y hegyꝛ ef a welei uab bychan yn rỽyuaỽ y ureicheu. o blyc y ỻenn ac yn y gỽaſgaru. Ac ef a gymerth y mab y rỽng y dỽylaỽ. Ac a gyꝛchỽys y dꝛef ac ef ỻe y gỽydyat bot gỽꝛeic a

bꝛonneu genti. ac ymobꝛyn aỽnaeth arwreic ueithꝛyn
y mab. Y mab a uagỽyt y vlỽydyn honno. Ac yn oet
y vlỽydyn hoff oed gantunt y vꝛeiſket bei dỽyulỽyd.
ar eil vlỽydynn mab maỽꝛ oed ac yn gaỻu e hun
kyꝛchu y ỻys. Ynteu e hun wydyon wedy y dyuot
yꝛ ỻyſ a ſynnyỽys arnaỽ. ar mab a ymgeneuinaỽd ac
ef. ac ae caraỽd yñ vỽy noc undyn. Yna y magỽyt
y mab yn y ỻys yny uu pedeir blwyd. a hoff oed
~~y veint~~ y uab wyth mlỽyd uot yn gỹ ureiſcet ac ef.
a diwarnaỽt ef a gerdaỽd yn ol gỽydyon y oꝛymdeith
aỻan. Sef a wnaeth kyꝛchu kaer aranrot ar mab gyt
ac ef. Gỽedy y dyuot yꝛ ỻys kyuodi a oꝛuc aranrot
yn y erbyn ae raeſſaỽu a chyfuarch gỽeỻ idaỽ. Duỽ
a rodo da itt heb ef. Pa uab yſſyd yth ol di heb
hi. Y mab hỽnn mab itti yỽ ~~ef~~ heb ef. Oia ỽꝛ pa
doi arnat ti vyg kewilydyaỽ i. a dilyt vyg kewilyd
ae gadỽ yn gyhyt a hynn. Ony byd arnat ti geỽilyd
uỽy no meithꝛyn o honaf i uab kyſtal a hỽnn. Yſ
bychan a beth vyd dy gewilyd. Pỽy enỽ dy uab
di heb hi. Dioer heb ef nyt oes arnaỽ un enỽ ettwa.
Je heb hi mi a tynghaf dynghet idaỽ na chaffo ef
enỽ yny kaffo gennyf i. Dygaf y duỽ uyg kyffes heb
ef direit wreic ỽyt. ar mab a geiff enỽ kyt boet dꝛỽc
gennyt ti. a thitheu heb ef yꝛ hỽnn yd ỽyt ti ac ae
uar arnat am nath elwir yn uoꝛỽyn. nyth elỽir beỻach
byth yn uoꝛỽyn. Ac ar hynny kerdet ymeith dꝛỽy y lit
a wnaeth. a chyꝛchu kaer dathyl. Ac yno y bu y nos
honno. A thꝛannoeth kyuodi a oꝛuc a chymryt y uab
gyt ac ef. a mynet y oꝛymdeith gan lan y weilgi. rỽng
hynny ac aber menei. Ac yn y ỻe y gỽelas delyſc a

moꝛỽyal hudaỽ long aỽnaeth. ac oꝛ gỽynnon ardelyſc* hudaỽ coꝛdỽal a wnaeth. a hynny llawer. ac eu bꝛithaỽ a oꝛuc hyt na welſei neb lledyꝛ degach noc ef. Ac ar hynny kyweiryaỽ hỽyl ar y long a wnaeth. a dyuot y dꝛỽs poꝛth kaer aranrot ef ar mab yn y llong. Ac yna dechꝛeu llunyaỽ eſgidyeu ac eu gỽniaỽ. ac yna y harganuot oꝛ gaer. Pan wybu ynteu eu harganuot oꝛ gaer. dỽyn eu heilyỽ e hun a oꝛuc a dodi eilyỽ arall arnunt ual nat adnepit. Pa dynyon yſſyd yn y llong heb yꝛ aranrot. Crydyon heb ỽy. Eỽch y edꝛych pa ryỽ ledyꝛ yſſyd gantunt. a pha ryỽ weith a wnaant. Yna y deuthpỽyt attunt. A phan doethpỽyt yd oed ef yn bꝛithaỽ coꝛdwal a hynny yn eureit. Yna y doeth y kennadeu a menegi idi hi hynny. Je heb hitheu. dygỽch ueſſur uyn troet. ac erchỽch yꝛ cryd wneuthur eſgidyeu ym. Ynteu a lunywys yꝛ eſgidyeu. ac nyt ỽꝛth y meſſur. namyn yn vỽy. Dyuot ar eſgidyeu idi. nachaf yꝛ eſgidyeu yn oꝛmod. Ry oꝛmod yỽ y rei hynn heb hi. ef a geiff werth y rei hynn. gỽnaet heuyt rei a uo llei noc ỽynt. Sef a wnaeth ynteu gỽneuthur rei ereill yn llei lawer noc thꝛoet. ac hanuon idi. Dywedỽch idaỽ nyt a y mi y rei hynn heb hi. ef a dywetpỽyt idaỽ hynny. Je heb ynteu. ny lunyaf i eſgydyeu idi yny welỽyf y thꝛoet. A hynny a dywetpỽyt idi. Je heb hi mi a af hyt attaỽ ef. Ac yna y doeth hi hyt y llong. A phan doeth yd oed ef yn llunyaỽ ar mab yn gỽniaỽ. Je arglỽydes heb ef dyd da itt. Duỽ a rodo da itt heb hi. Eres yỽ gennyf na uedꝛut gymedꝛoli ar wneuthur eſgidyeu ỽꝛth ueſſur. Na uedꝛeis heb ynteu. mi ae

metraf weithon. Ac ar hynny llyma y dꝛyỽ yn ſeuyll ar vỽrd y llong. Sef a wnaeth y mab y vỽꝛỽ. ae uedꝛu y rỽng giewyn y eſgeir ar aſgỽꝛn. ffef a wnaeth hitheu chỽerthin. Dioer heb hi yſ llaỽ gyffes y medꝛỽys y lleỽ ef. Ie heb ynteu aniolỽch duỽ itt neur gauas ef enỽ. A da digaỽn yỽ y enỽ. lleỽ llaỽ gyffes yỽ bellach. Ac yna difflannu y gỽeith yn delyſc ac yn ỽimon. Ar gỽeith nys canlynỽys ef hỽy no hynny. Ac oꝛ achaỽs hỽnnỽ y gelỽit ef yn dꝛydyd * eurgryd. Dioer heb hitheu ny henbydy well di o uot yn dꝛỽc ỽꝛthyf i. Ny buum dꝛỽc i ettwa ỽꝛthyt ti heb ef. Ac yna yd ellygỽys ef y uab yn y bꝛyt e hun. Ie heb hitheu minheu a dynghaf dynghet yꝛ mab hỽnn. na chaffo arueu byth yny gỽiſgỽyf i ymdanaw. y ꝛof a duỽ heb ef. handid oth direidi di. Ac ef a geiff arueu. Yna y doethant hỽy parth a dinas dinllef. Ac yno meithꝛyn llew llaỽ gyffes yny allwys marchogaeth pob march. Ac yny oed gỽbyl o bꝛyt a thỽf a meint. Ac yna adnabot a ỽnaeth gỽydyon arnaỽ y uot yn kymryt dihirỽch o eiſſeu meirch ac arueu. Ae alỽ attaỽ a wnaeth. Ha waſ heb ef ni aỽn ui a thi y neges auoꝛy. a byd lawenach noc yd ỽyt. A hynny a wnaf ynheu heb y gỽas. Ac yn ieuenctit y dyd dꝛannoeth kyuodi a wnaethant. a chymryt yꝛ aruoꝛdir y uynyd parth a bꝛynn aryen. Ac yn y penn uchaf y geuyn clūtno. ymgyweiraỽ ar ueirch a wnaethant. A dyuot parth a chaer aranrot. Ac yna amgenu eu pꝛyt a ỽnaethant. A chyꝛchu y poꝛth yn rith deu was ieueinc. eithyꝛ bot yn pꝛudach pꝛyt gwydyon noc un y gỽas. Y poꝛthaỽꝛ heb ef dos ymyỽn a dywet uot yma beird o uoꝛgannỽc.

Y poꝛtha6ꝛ a aeth. Gꝛaessa6 du6 6ꝛthunt geỻ6ng y. myǵn 6y heb hi. Diruawr lewenyd a uu yn eu herbyn. Yneuad a gyweir6yt y u6yta yd aethant. G6edy daruot b6yta. ymdidan a 6naeth hi a g6ydyon. am ch6edleu a chyuar6ydyt. Ynteu wydyon kyuar6yd da oed. G6edy bot yn amser ymada6 a chyuedach. ystaueỻ a gyweir6yt udunt h6y. ac y gyscu yd aethant. Pir bylgeint g6ydyon a gyvodes. Ac yna y gelwis ef y hut ae aỻu atta6. Erbyn pan oed y dyd yn goleuhau yd oed geniweir ac utkyꝛn. a ỻeuein yn y wlat yn gyghan. Pann yttoed y dyd yn dyuot wynt a gly6ynt tara6 dꝛ6s yꝛ ystaueỻ. Ac ar hynny aranrot yn erchi agoꝛi. Kyuodi a oꝛuc y g6as ieuanc ac agoꝛi.* Hitheu a doeth y my6n a moꝛ6yn y gyt a hi. Ha wyꝛda heb hi ỻe dꝛ6c yd ym. Je heb ynteu ni a gly6n utkyꝛn a ỻeuein. a beth a debygy di o hynny. Dioer heb hi ni cha6n welet ỻi6 y weilgi gan bop ỻong ar toꝛr y gilyd. Ac y maent yn kyꝛchu y tir yn gyntaf a aỻont. A pha beth a wna6n ni heb hi. Arglwydes heb y g6ydyon. nyt oes in gyghoꝛ onyt kaeu y gaer arnam. ae chynhal yn oreu a aỻom. Je heb hitheu du6 a [da]lo y6ch. a chynheỻ6ch ch6itheu. Ac yma y keff6ch diga6n o arueu. Ac ar hynny yn ol yꝛ arueu yd aeth hi. A ỻyma hi yn dyuot a d6y uoꝛ6yn gyt a hi. Ac arueu deu 6ꝛ gantunt. Argl6ydes heb ef g6isc ymdan y g6ꝛaync hwnn. A minneu ui ar moꝛynyon a wisgaf ymdanaf inheu. Mi a gly6af odoꝛun y g6yꝛ yn dyuot. Hynny a 6naf yn ỻa6en. A g6isca6 a 6naeth hi ymdana6 ef yn ỻa6en ac yn g6byl. A der6 heb ef wisca6 ymdan y g6ꝛaync h6nn6.

Derỽ heb hi. neur derỽ y minheu heb ef. Diodỽn an harueu weithon. nyt reit in ỽꝛthunt. Och heb hitheu paham. llyna y llynghes yg kylch y ty. Ha wreic nit oes yna un llynghes. Och heb hitheu pa ryỽ dygyuor a uu o honei. Dygyuoꝛ heb ynteu y toꝛoꝛri dy dynghetuen am dy uab. ac y geiſſaỽ arueu idaỽ. ac neur gauas ef arueu heb y diolwch y ti. Y rof i a duỽ heb hitheu gỽꝛ dꝛỽc ỽyt ti. Ac ef a allei y llawer mab colli y eneit am y dygyuoꝛ a bereiſt ti yn y cantref hỽnn hediỽ. A mi a tynghaf dynghet yꝛ mab heb hi na chaffo gỽꝛeic vyth oꝛ genedyl yſſyd ar y dayar honn yꝛ aỽꝛ honn. Je heb ynteu direit wreic uvoſt eiryoet. ac ny dylyei neb uot yn boꝛth itt. a gỽꝛeic a geiff ef ual kynt. Hỽynteu a doethant att vath uab mathonỽy. A chỽynaỽ yn luttaf yn y byt rac aranrot a ỽnaethant. A menegi ual y paryſſei yꝛ arueu idaỽ oll. Ie heb y math. keiſſỽn ninneu ui a thi (oc) an hut an lletrith hudaỽ gỽꝛeic idaỽ ynteu oꝛ blodeu. Ynteu yna a meint gỽꝛ yndaỽ. Ac yn delediỽhaf gỽas oꝛ a welas * dyn eiryoet. Ac yna y kymeraffant hỽy blodeu y deri. a blodeu y banadyl. a blodeu yꝛ erwein. ac oꝛ rei hynny aſſỽynaỽ yꝛ un uoꝛỽyn deckaf a thelediwaf a welas dyn eiryoet. Ac bedydyaỽ oꝛ bedyd a wneynt yna. a dodi blodeuwed arnei. Gỽedy y kyſcu y gyt hỽy ar y wled. nyt haỽd heb y gỽydyon y ỽꝛ heb gyuoeth idaỽ oſſymdeithaỽ. Ie heb y math. mi arodaf idaỽ yꝛ un cantref goꝛeu y was ieuanc y gael. Arglỽyd heb ef pa gantref yỽ hỽnnỽ. Cantref dinodig heb ef. a hỽnnỽ a elwyꝛ yꝛ aỽꝛ honn eiwynyd. ac ardudỽy. Sef lle ar y cantref

y kyuanhedꝍys lys idaꝍ. yn y lle a elwir mur y castell. a hynny yg gꝍrthdir ardudꝍy. Ac yno y kyuanhedꝍys ef ac y gꝍledychꝍys. A phaꝍb a uu uodlaꝍn idaꝍ ac y arglꝍydiaeth. Ac yna dꝛeigylgꝍeith kyꝛchu a ꝍnaeth parth a chaer dathyl. y ymwelet a math uab mathonꝍy. Y dyd yd aeth ef parth a chaer dathyl. troi o vyꝍn y llys a wnaeth hi. A hi a glywei lef coꝛn. Ac yn ol llef y coꝛn. llyma hyd blin yn mynet heibaꝍ. a chꝍn a chynnydyon yn y ol. Ac yn ol y cꝍn ar kynnydyon bagat o wyꝛ ar traet yn dyuot. Mllyngꝍch was heb hi y wybot pꝍy y niuer racco. Y gꝍas a aeth. a gouyn pꝍy oedynt. Gꝛonꝍ pebyꝛ yꝍ hꝍnn. y gꝍꝛ yssyd arglꝍyd ar penllynn heb ꝍy. Hynny a dywaꝍt y gꝍas idi hitheu. Ynteu a gerdꝍys yn ol yꝛ hyd. Ac ar auon gynwael goꝛdiꝍes yꝛ hyd ae lad. Ac ꝍꝛth ulingaꝍ yꝛ hyd. a llithyaꝍ y gꝍn ef a uu yny wascaꝍd y nos arnaꝍ. A phan yttoed y dyd yn atueilaꝍ ar nos yn nessau. ef a doeth heb poꝛth y llys. Dioer heb hi ni a gaꝍn yn goganu gan yꝛ unben. oe adu y pꝛyttꝍn y wlat arall onys gꝍahodꝍn. Dioer arglꝍydes heb ꝍy iaꝍnaf yꝍ y wahaꝍd. Yna yd aeth kennadeu yn y erbyn y wahaꝍd. Ac yna y kymerth ef y wahaꝍd yn llaꝍen. Ac y doeth yꝛ llys. Ac y doeth hitheu yn y erbyn ef y ressaꝍu. ac y gyuarch gꝍell idaꝍ. Arglꝍydes heb ef duꝍ a dalho it dy leꝍenyd. Ymdiarchenu a mynet y eisted a ꝍnaethant. Sef a ꝍnaeth blodeued edꝛych arnaꝍ ef. Ac yꝛ aꝍꝛ yd edꝛychaꝍd nyt oed gyueir arnei hi ny bei yn llaꝍn oe gary*at ef. Ac ynteu a synnyꝍys arnei hitheu. Ar un medꝍl a doeth yndaꝍ ef ac a doeth yndi hitheu. ef ny allꝍys ymgelu oe uot

yn y charu hi. ae uenegi idi a ỽnaeth. Hitheu a gymerth diruaỽꝛ lewenyd yndi. Ac o achaỽs y ſerch ar caryat a dodaſſei bop un o honunt ar y gilyd y bu eu hymdidan y nos honno. Ac ny bu ohir y ymgael o honunt. nyt amgen noꝛ nos honno. Ar nos honno kyſcu y gyt a ỽnaethant. A thꝛannoeth arouun a ỽnaeth ef ymeith. Dioer heb hi nyt ey y ỽꝛthyf i heno. Y nos honno y buant y gyt heuyt. Ar nos honno y bu yꝛ ymgynghoꝛ gantunt pa furyf y keſſynt uot yg kyt. Nyt oes gynghoꝛ heb ef onyt un. keiſſaỽ y gantaỽ gỽybot pa ffuryf y del y angheu. a hynny yn rith amgeled am danaỽ. Tꝛannoeth arouun a ỽnaeth. Dioer heb hi ny chyghoꝛaf it hediỽ uynet y ỽꝛthyf i. Dioer kanys kynghoꝛy ditheu. nyt af ynheu heb ef. Mi a dywedaf hagen uot yn berigyl dyuot yꝛ unben bieu y ỻys adꝛef. Ie heb hi auoꝛy mi ath ganhataf di y uynet ymdeith. Tꝛannoeth arouun a ỽnaeth ef. ac nys ỻudywys hitheu ef. Ie heb ynteu coffa a dywedeis ỽꝛthyt ac ymdidan yn lut ac ef. a hynny yn rith yſmalhaỽch caryat ac ef. A dilyt y gantaỽ pa ffoꝛd y gaỻei dyuot y angheu. Ynteu a doeth adꝛef y nos honno. Tꝛeulaỽ y dyd a wnaethant dꝛỽy ymdidan a cherd a chyuedach. Ar nos honno y gyſcu y gyt yd aethant. Ac ef a dywaỽt parabyl ar eil ỽꝛthi. Ac yn hynny parabyl nys kauas ef. Pa derỽ ytti heb ef ac a wyt iach di. Medylyaỽ yd ỽyf heb hi yꝛ hynn nys medylyut ti am danaf i. Sef yỽ hynny heb hi goualu am dy angheu di ot elut yn gynt no miui. Ie heb ynteu duỽ a dalo itt dy amgeled. Onym ỻad i duỽ hagen nyt haỽd vy ỻad i

heb ef. a wney ditheu yr duw. ac yrof inheu. menegi y mi pa furyf y galler dy lad ditheu. Kanys gwell yw uyg cof i wrth ymoglyt nor teu di. Dywedaf yn llawen heb ef. nyt hawd uy llad i heb o ergyt. a reit oed uot vlwydyn yn gwneuthur y par ym byryit i ac ef.* a heb wneuthur dim o honaw namyn pan vydit ar yr aberth duw sul. ae diogel hynny heb hi. Diogel dioer heb ef. Ny ellir uy llad i y mywn ty heb ef. ny ellir allan. ny ellir uy llad ar uarch. ny ellir ar uyn troet. Je heb hitheu pa delw y gellit dy lad ditheu. Mi ae dywedaf ytti heb ynteu. Gwneuthur enneint im ar lan auon. a gwneuthur cromglwyt uch penn y gerwyn. ac thoi yn da ac yn didos wedy hynny. a dwyn bwch heb ef ae dodi ger llaw y gerwyn. a dodi o honaf inheu y neill troet ar geuyn y bwch. ar llall ar ymyl y gerwyn. pwy bynnac a medrei i uelly ef a wnaei uy ageu. Je heb hitheu diolchaf y duw hynny. ef a ellir rac hynny dianc yn hawd. Nyt kynt noc y kauas hi yr ymadrawd. y hanuones hitheu att gronw pebyr. Gronw a lauurywys gweith y gwaew. ar un dyd ym penn y vlwydyn y bu barawt. ar dyd hwnnw y peris ef idi hi wybot hynny. arglwyd hi yd wyf yn medylyaw pa delw y gallei uot yn wir a dywedeist di gynt wrthyf i. ac a dangossy di y mi pa ffuryf y sauut ti ar ymyl y gerwyn ar bwch o pharaf inheu yr enneint. Dangossaf heb ynteu. Hitheu a anuones att ronw. ac a erchis idaw uot y ghyscawt y brynn a elwir weithon brynn kyuergyr yg glan auon kynuael oed hynny. Hitheu a beris kynnullaw a gauas o auar yn y cantref. ae dwyn yr parth draw yr auon gyuarwyneb a brynn kyuergyr.

a thꝛannoeth hi a dywaỽt. arglỽyd heb hi mi a bereis kyweiryaỽ y glỽyt ar enneint y maent yn baraỽt. Ie heb ynteu aỽn y hedꝛych yn llaỽen. Wynt a doethant dꝛannoeth y edꝛych yꝛ enneint. Ti a ey yꝛ enneint arglỽyd heb hi. af yn llaỽen heb ef. Ef a aeth yꝛ enneint ac ymeneinaỽ a ỽnaeth. arglỽyd heb hi llyma yꝛ anniueileit a dyỽedeiſt di uot bỽch arnunt. Ie heb ynteu par dala un o honunt. a phar y dỽyn yma. ef a ducpỽyt y bỽch. Yna y kyuodes ynteu oꝛ enneint. a gỽiſcaỽ y laỽdyꝛ ymdanaỽ. a dodi y neill troet idaỽ ar ymyl y gerỽyn. ar llall ar geuyn y bỽch. Ynteu ronỽ a gyuotes y uynyd oꝛ bryn a elwir bꝛynn kyuergyꝛ.* ac ar ben y neill glin y kyuodes. ac ar gỽenỽyn waeỽ y uỽꝛỽ ae uedꝛu yn y yſtlys. yny neitta y paladyꝛ o honaỽ. a thꝛigyaỽ y penn yndaỽ. ac yna bỽꝛỽ ehetuan o honaỽ ynteu yn rith eryꝛ. a dodi garymleis anhegar. ac ny chahat y welet ef o hynny allan. Yn gyn gyflymet ac yd aeth ef ymeith. y kyꝛchaſſant ỽynteu y llys. ar nos honno kyſcu y gyt. A thꝛannoeth kyuodi a oꝛuc gronỽ a goꝛeſgȳ ardudỽy. Gỽedy goꝛeſgyn y wlat y gỽledychu a wnaeth yny oed yn y eidaỽ ef ardudỽy a phenllyn. Yna y chỽedyl a aeth at math uab mathonỽy. Tꝛymuryt a goueileint a gymerth math yndaỽ. a mỽy wydyon noc ynteu o laỽer. Arglỽyd heb y gỽydyon ny oꝛffowyſſaf uyth yny gaffỽyf chwedleu y ỽꝛth uy nei. Ie heb y math. duỽ a uo nerth itt. Ac yna kychỽynnu a ỽnaeth ef a dechꝛeu rodyaỽ racdaỽ. a rodyaỽ gỽyned a ỽnaeth a phoỽys yny theruyn. Gỽedy daruot idaỽ rodyaỽ uelly. ef a doeth hyt yn aruon. ac a doeth y ty uab

eillt ym maenaỽr bennard. Disgynnu yny ty a ỽnaeth a thrigyaỽ yno y nos honno. Gỽr y ty ae dylỽyth a doeth y myỽn. Ac yn diwethaf y doeth ymeichat. Gỽr y ty a dywaỽt ỽrth y meichat. Ha was heb ef a doeth dy hỽch di heno y myỽn. Doeth heb ynteu. yr aỽr honn y doeth att y moch. Pa ryỽ gerdet heb y gỽydyon yssyd ar yr hỽch honno. Pan agorer y creu beunyd yd a allan. ny cheir craff arnei. Ac ny wybydir pa ffordd yd a. mỽy no chynn elei yn y dayar. A wney di heb y gỽydyon y rof i nat agorych y creu. yny vỽyf i yn y neill parth yr creu y gyt a thi. gỽnaf yn llaỽen heb ef. Y gysgu yd aethant y nos honno. A phan welas y meichat lliỽ y dyd. ef a deffroes wydyon. A chyuodi a ỽnaeth gỽydyon a gỽisgaỽ ymdanaỽ. a dyuot y gyt ar meichat. a seuyll ỽrth y creu. Y meichat a agores y creu. y gyt ac y hegyr llyma hitheu yn bỽrỽ neit allan. A cherdet yn braff a ỽnaeth. A gydyon ae kanlynỽys. A chymryt gỽrthỽyneb auon a ỽnaeth. A chyrchu nant a ỽnaeth a elỽir weithon nant y lleỽ. Ac yno gỽastattau a ỽnaeth a phori. Ynteu wydyon a doeth y dan * y prenn. Ac a edrychaỽd pa beth yd oed yr hỽch yn y pori. Ac ef a welei yr hỽch yn pori kic pỽdyr a chynron. Sef a wnaeth ynteu edrych ym blaen y prenn. a phan edrych ef a ỽelei eryr ym blaen y prenn. A phan ymysgytỽei yr eryr. y syrthei y pryuet ar kic pỽdyr o honaỽ. Ar hỽch yn yssu y rei hynny. Sef a ỽnaeth ynteu medylyaỽ mae lleỽ oed yr eryr. a chanu eglyn. Dar a dyf y rỽng deu lenn. gordduwrych awyr a glen. ony dywetaf i eu oulodeu. lleỽ pan yỽ hynn. Sef

a ỽnaeth ynteu yꝛ eryꝛ. ymeỻỽng yny uyd yg kymherued y pꝛenn. Sef a wnaeth ynteu wydyon canu eglyn araỻ. Dar a dyf yn arduaes. nys gỽlych glaỽ. nys mỽ y taỽd. naỽ ugein angerd a boꝛthes. yn y blaen ỻeỽ ỻaỽ gyffes. Ac yna ymeỻỽng idaỽ ynteu yny uyd yn y geing iſſaf oꝛ pꝛenn. Canu eglyn idaỽ ynteu yna. Dar a dyf dan anwaeret. mirein medur ym ywet. ony dywedaf i ef. dydaỽ ỻeỽ ym harffet. Ac y dygỽydaỽd ynteu ar lin gỽydyon. Ac yna y treỽis gỽydyon a hutlath ynteu yny uyd yn y rith e hunan. Ny welſei neb ar ỽꝛ tremynt truanach hagen noc a oed arnaỽ ef. nyt oed dim onyt croen ac aſcỽꝛn. Yna kyꝛchu kaer dathyl a wnaeth ef. Ac yno y ducpỽyt agahat o uedic da yg gỽyned ỽꝛthaỽ. Kyn kyuyl yꝛ ulỽydyn yd oed ef yn hoỻiach. Arglỽyd heb ef ỽꝛth uath uab mathonỽy. madỽſ oed y mi kaffel iaỽn gan y gỽꝛ y keueis ouut gantaỽ. Dioer heb y math ny eiỻ ef ymgynnal ath iaỽn di gantaỽ. Ie heb ynteu goꝛeu yỽ gennyf i bo kyntaf y kaffỽyf iaỽn. Yna dygyuoꝛyaỽ gỽyned a ỽnaethant. a chyꝛchu ardudỽy. Gỽydyon a gerdỽys yn y blaen. A chyꝛchu mur caſteỻ a oꝛuc. Sef a ỽnaeth blodeued clybot eu bot yn dyuot. kymryt y moꝛynyon y gyt a hi. a chyꝛchu y mynyd. a thꝛỽy auon gynuael. kyꝛchu ỻys a oed ar y mynyd. Ac ny wydynt gerdet rac ovyn. namyn ac eu hỽyneb dꝛaec keuyn Ac yna ny wybuant yny ſyꝛthaſſant yn y ỻynn. Ac y bodyſſant oỻ eithyꝛ hi e hunan. Ac yna y goꝛdiwedaỽd gwydyon hitheu. ac y dywaỽt ỽꝛthi. Ny ladaf i di. mi a ỽnaf * yſſyd waeth itt. Sef yỽ hynny dy eỻỽng yn rith ederyn. Ac o achaỽs y

ke6ilyd a wnaethoſt di y le6 lla6 gyffes. na beidych ditheu dangos dy wyneb li6 dyd vyth. a hynny rac ouyn yꝛ holl adar. a bot yn anyan udunt dy uaedu. ath amherchi y lle yth gaffont. ac na chollych dy en6. namyn dy al6 vyth blodeuwed. Sef y6 blodeuwed tylluan oꝛ Ieith yꝛ a6ꝛ honn. ac o acha6s hynny y mae digaffa6c yꝛ adar yꝛ tylluan. ac ef a elwir ettwa y tylluan yn vlodeuwed. Ynteu gron6 pebyꝛ a gyꝛch6ys pennllynn. ac o dyno ymgennattau a wnaeth. Sef kennad6ꝛi a anuones. gouyn a wnaeth y le6 lla6 gyffes. a vynnei ae tir ae dayar ae eur ae aryant am y ſarhaet. Na chymeraf y du6 y dygaf uyg kyffes heb ef. a llyma y peth lleiaf a gymeraf y ganta6. Mynet yꝛ lle yꝛ oed6n i o hona6 ef pan ym byꝛya6d ar par. a minheu y lle yꝛ oed ynteu. a gadel y minheu y v6ꝛ6 ef a phar. a hynny yn lleihaf peth a gymeraf y ganta6. Hynny a uenegit y ron6 pebyꝛ. Je heb ynteu. dir y6 y mi g6neuthur hynny. Vyg gwyꝛda kywir am teulu am bꝛodyꝛ maeth. a oes o hona6ch ch6i a gymero yꝛ ergit dꝛoſſof i. Nac oes dioer heb 6ynteu. ac o acha6s gomed o honunt 6y. diodef un ergit dꝛos eu hargl6yd. y gelwir 6ynteu yꝛ hynny hyt hedi6. trydyd aniweir deulu. Je heb ef mi ae kymeraf. Ac yna y doethant ell deu hyt ar lann auon gynuael. Ac yna y ſeuiſ gron6 yn y lle yd oed lle6 lla6 gyffes pan y byꝛya6d ef. a lle6 yn y lle yd oed ynteu. Ac yna y dwa6t gron6 pebyꝛ 6ꝛth le6. argl6yd heb ef. kanys o dꝛyc yſtry6 g6ꝛeic y g6neuthum i ytti a wneuthum. Minneu a archaf y ti yꝛ du6. llech a welaf ar lan yꝛ auon. gadel im dodi honno

y ryngof ar dyʒnaỽt. Dioer heb y lleỽ nyth ommedaf o hynny. Je heb ef duỽ a dalo itt. Ac yna y kymerth gronỽ y llech. ac y dodes y ryngtaỽ ar ergit. Ac yna y byʒyaỽd lleỽ ef ar par. ac y gỽant y llech trỽydi. Ac ynteu dʒỽydaỽ yny dyʒr y geuyn. Ac yna y llas gronỽ pebyʒ. Ac yno y mae y llech ar lann auon gynuael yn ardudỽy ar tỽll trỽydi. Ac o ach*aỽs hynny ettwa y gelwir hi llech gronỽ. Ynteu lleỽ llaỽ gyffes eilweith a oʒesgynnỽys y wlat. ac ae gỽledychỽys yn llỽydyannus. A herwyd y dyweit y kyuarwydyt ef a uu arglỽyd wedy hynny ar wyned. Ac velly y teruyna y geing honn oʒ mabinogi. . . .

Maxen's Dream.

Nyma vꝛeid6yt maxen wledic.

Maxen wledic oed amhera6dyꝛ yn ruuein. a theccaf g6ꝛ oed a doethaf. a goꝛeu a wedei yn amhera6dyꝛ oꝛ a vu kyn noc ef. A dadleu bꝛenhined a oed arna6 diwarna6t. ac ef a dywa6t y annwyleit. Miui heb ef a vynnaf avoꝛy vynet y hela. Tꝛannoeth y boꝛe ef a gychwynnawd ae nifer [698] ac a doeth y dyffrynn auon a dyg6yd y ruuein. Hela y dyffrynn a wnaeth hyt pan vu hanner dyd. Yd oed gyt ac ef hagen deudec bꝛenhin ar hugeint o vꝛenhined coꝛona6c yna yn wyꝛ ida6. Nyt yꝛ digrif6ch hela yd helei yꝛ amhera6dyꝛ yn gyhyt a hynny. namyn y wneuth^{ur} yn gyuurd g6ꝛ ac y bei argl6yd ar y ſa6l vꝛenhined hynny. Ar heul a oed yn vchel ar yꝛ awyꝛ. uch eu penn. Ar g6ꝛes yn va6ꝛ. a chyſcu a doeth arna6. Sef a wnaeth y weiſſon. ſeuyỻ kaſteỻu eu taryaneu yn y gylch ar peleidyꝛ g6aewar ~~ynygylch~~ rac yꝛ heul. Taryan eur gr6ydyꝛ a dodaſſant dan y penn. Ac ueỻy y kyſc6ys maxen. Ac yna y g6elei vꝛeid6yt. Sef bꝛeid6yt a welei. y uot yn kerdet dyffrynn yꝛ avon hyt y blaen. ac y vynyd

uchaf oꝛ byt y deuei. Ef a tebygei vot y mynyd yn gyfuch ar awyꝛ. A phan deuei dꝛoſ y mynyd. ef a welei y uot yn kerdet gỽladoed teccaf a gỽaſtattaf a welſei dyn eiryoet oꝛ parth arall yꝛ mynyd. A phꝛif auonyd maỽꝛ a welei oꝛ mynyd yn kyꝛchu y moꝛ. Ac yꝛ moꝛ rytyeu ar yꝛ auonyd y kerdei. Pyhyt bynnac y kerdei velly. ef a doeth y aber pꝛif auon vỽyhaf oꝛ a welſei neb. A phꝛif dinas a welei yn aber yꝛ auon. A phꝛif gaer yn y dinas. a phꝛif dyꝛoed amyl amliwaỽc a welei ar y gaer. A llynghes a welei yn aber yꝛ auon. A mỽyhaf llȳghes oed honno oꝛ a welſei neb eiryoet. A llong a welei ym plith y llynghes. A mỽy o laỽer a thegach oed honno noꝛ rei ereill oll. A welei ef vch y moꝛ oꝛ llong. y neill yſtyllen a welei ef yn eureit ar llall yn aryanneit. Pont a welei o aſcỽꝛn moꝛuil oꝛ llong hyt y tir. Ac ar hyt y bont y tebygei y vot yn dyuot yꝛ llong. Hỽyl a dyꝛcheuit ar y llong. Ac ar voꝛ a gỽeilgi y kerdit a hi. Ef a welei y dyuot y ynys deckaf oꝛ holl vyt. A gỽedy y kerdei ar dꝛaỽs yꝛ ynys oꝛ moꝛ py gilyd hyt yꝛ ymyl eithaf oꝛ ynys. Kȳmeu a welei a diffỽys a cherric uchel eithyꝛ agarỽ amdyfrỽys ny rywelſei eiryoet y gyfryỽ. Ac odyno ef a welei yn y moꝛ gyuarwyneb ar tir amd yfrỽys hỽnnỽ. ynys. Ac y rygtaỽ ar ynys honno y gỽelei ef gỽlat a oed kyhyt y maeſtir ae moꝛ. Kyhyt y mynyd ae choet. Ac oꝛ mynyd hỽnnỽ avon a welei yn kerdet aʀ traỽſ y ~~m~~ wlat yn kyꝛchu y moꝛ. Ac yn aber yꝛ auō ef a welei pꝛif gaer deckaf oꝛ a welſei dyn eiryoet. A phoꝛth y gaer a welei yn agoꝛet. A dyuot yꝛ * gaer a wnaeth. Ef a welei neuad dec yn y gaer.

toat y neuad atebygei y vot yn eur oll. Gant y neuad a tebygei y uot yn vein llywychedic gwyrthuawr ae gilid. Doreu y neuad a tebygei eu bot yn eur oll. lleithigeu eureit awelei yn y neuad. a byrdeu aryant. ar ar y lleithic kyfarwyneb ac ef y gwelei deu vackwy wineuon ieueinc yn gware gwydbwyll. Glawr aryant a welei yr wydbwyll. a gwerin eur arnei. Gwisc y mackwyeit oed bali purdu. a ractaleu o rudeur yn kynnal eu gwallt. a mein mawrweithawc llywychedic yndunt. Rudem a gem pob eilwerf yndunt. ac amherodron mein. Gwintaffeu o gordwal newyd am eu traet. a llafneu o rudeur yn eu kayu. ac ymon colofyn y neuad y gwelei gwr gwynllwyt y mywn cadeir o ascwrn eliphant. a delw deu eryr arnei o rudeur. Breichrwyfeu eur oed am y vreicheu. a modrwyeu amyl am y dwylaw. a gordtorch eur am y vynwgyl. a ractal eur yn kynnal y wallt. ac anfawd erdrym arnaw. Glawr o eur a gwybwyll rac y vronn. a llath eur yn y law. a llifeu dur. ac yn torri gwerin gwydbwyll. a morwyn a welei yn eifted rac y vronn y mywn kadeir o rudeur. mwy noc yd doed hawd difgwyl ar yr heul pan vei teckaf. nyt oed haws difgwyl arnei hi rac y thecket. Gryffeu o fidan gwynn a oed am y uorwyn. a chaeeu o rudeur rac y bronn. a swrcot o pali eureit ym danei. a ractal o rudeur am y phenn. a rudem a gem yn y ractal. a mein mererit pob eilwers. ac amherodron vein. A gwregis o rudeur ym danei. ac yn teckaf golwc o dyn edrych arnei. a chyuodi a oruc y uorwyn or gadeir racdaw. J dodi a wnaeth ynteu y dwylaw am vynwgyl y uorwyn. ac eisted a wnaethant ell deu

yn y gadeir eur. Ac nyt oed gyuyghach y gadeir udunt ell deu noc yꝛ uoꝛ6yn e hun. A phan yttoed ef ae d6yla6 am uyn6gyl y voꝛ6yn. ac ae rud 6ꝛth y grud hitheu. rac angerd y k6n 6ꝛth eu kynllauann. ac yſc6ydeu y taryaneu yn ymgyh6ꝛd y gyt. a pheleid^yr^ y g6aewar yn kyflad. a g6eryꝛat y meirch ac eu pyſtyl-at. Deffroi a wnaeth yꝛ amhera6dyꝛ. A phan deffroes. Hoedel nac einyoes * na bywyt nyt oed ida6 am y voꝛ6yn ry welſei tr6y y hun. Kyg6n vn aſc6ꝛn ynda6. na mynnwes vn ewin yghwaethach lle a vei v6y no h6nn6 nyt oed ny bei gyfla6n o garyat y uoꝛwyn. Ac yna y dywa6t y teulu 6ꝛtha6. Argl6yd heb 6ynt. neut ytti6 dꝛos amſer itt kymryt dy v6yt. Ac yna yd eſgynn6ys yꝛ amhera6d^yr^ ar y balffrey yn dꝛiſtaf g6ꝛ a welſei dyn eiryoet. ac y kerdwys y ryngta6 a ruuein. Ac uelly y bu yꝛ wythnos ar y hyt. Pan elhei y teulu y yvet y g6in ar med oꝛ eurleſtri. nyt aey ef y gyt a neb o nadunt 6y. Pan elhynt h6y y waranda6 kerd-eu a didan6ch. nyt aey ef y gyt ac 6ynt. Ac ny cheffit dim ganta6. namyn kyſcu yn gyfynychet ac y kyſgei. y wreic v6yhaf a garei a welei tr6y y hun. pꝛyt na chyſgei ynteu ny handei dim am danei. kany wydyat oꝛ byt pale yd oed. Ac y dywa6t g6aſ yſtafell 6ꝛtha6 diwarna6t. ac yꝛ y vot yn was yſtauell. bꝛenhin ro-mani oed. argl6yd heb ef y mae dy wyꝛ oll yth gablu. Paham y cablant 6y vyui heb yꝛ amhera6d^yr^. O ach-a6s na chaffant gennyt na neges nac atteb oꝛ a geiff g6yꝛ gan eu hargl6yd. a llyna yꝛ acha6s ar cabyl yſſyd arnat. Ha was heb yꝛ amhera6d^yr^. d6c ditheu doeth-on ruvein ym kylch i. a mi a dywedaf paham yd 6yf

triſt i. Ac yna y ducpỽyt doethon ruvein yg kylch yꝛ amheraỽd^{yr}. ac y dywaỽt ynteu. doethon ruuein heb ef. Bꝛeudỽyt a weleis i ac yny vꝛeudỽyt y gỽelỽn moꝛỽyn. Hoedyl na bywyt nac einoes nyt oes im am y voꝛỽyn. Arglỽyd heb ỽynteu. kanys arnam ni y berneiſt ti dy gyghoꝛ. ni ath gyghoꝛỽn di. a llyna an kyghoꝛ ni ytti. ellỽng kennadeu teir blyned y ter rann y byt. y geiſſaỽ dy vꝛeudỽyt. a chany ỽdoſt pa dyd pa nos y del chwedleu da attatt hynny o obeith ath geidỽ. Yna y kerdỽys y kennadeu hyt ym penn y vlwydyn y grỽytraỽ y byt ac y geiſſaỽ chỽedleu y ỽꝛth y vꝛeudỽyt. Pan doethan dꝛacheuyn ym penn y vlỽydyn. ny wydynt vn geir mỽy noꝛ dyd y kychwynnyſſant. a thꝛiſtau a oꝛuc yꝛ amheraỽdyꝛ yna o tebygu * na chaffei byth chwedleu am y wreic vỽyaf a garei. Ac yna y dywawaỽt bꝛenhin romani ỽꝛth yꝛ amheraỽdyꝛ. arglỽyd heb ef kychwyn y hela y ffoꝛd y gỽelut dy uot yn mynet ae parth ar dwyꝛein ae parth ar goꝛllewin. Ac yna y kychwynnỽys yꝛ amheraỽdyꝛ y hela. ac y doeth hyt yg glann yꝛ auon. llyma heb ef yd oedỽn i pann weleis y vꝛeudỽyt. ac y ghyueir blaen yꝛ auon y tu ar goꝛllewin y kerdỽn. Ac yna y kerdaſſant trywyꝛ ar dec yn gennadeu yꝛ amheraỽdyꝛ. ac oe blaen y gỽelſant mynyd maỽꝛ a debygynt y uot ỽꝛth yꝛ awyꝛ. Sef anſaỽd oed ar y kennadeu yn eu kerdetyat. vn llawes a oed ar gapan pob un o nadunt oꝛ tu racdaỽ yn arwyd eu bot yn gennadeu pa ryueltir bynnac y kerdynt yndaỽ na wnelit dꝛỽc udunt. Ac ual y doethant dꝛos y mynyd hỽnnỽ. wynt a welynt gỽladoed maỽꝛ gwaſtat.

a phrif ouonyd drwydunt yn kerdet. Llyma heb wynt y tir a welas an harglwyd ni. Yr mor rydyeu ar yr auonyd y kerdassant. yny doethant y prif auon a welynt yn kyrchu y mor. a phrif dinas yn aber yr auon. a phrif gaer yn y dinas. a phrif dyroed amliwawc ar y gaer. Llyghes vwyhaf or byt a welynt yn aber yr auon. a llog oed vwy noc vn or rei ereill. llyman ettwa heb yr wynt y breudwyt a welas an harglwyd ni. Ac yn y llog uawr honno y kerdassant ar y mor. ac y doethant y ynys pr^ydein. ar ynys a gerdassant yny doethant y eryri. Llyman ettwa heb yr wynt y tir amdyfrwys a welas an harglwyd ni. wynt a doethant racdunt yny welynt mon gyuarwyneb ac wynt. ac yny welynt heuyt aruon. llyma heb wynt y tir a welas an harglwyd ni trwy y hun. ac aber sein a welynt ar gaer yn aber yr auon. Porth y gaer a welynt yn agoret. Yr gaer y doethant. neuad a welsant y mywn y gaer. Llyman heb wynt y neuad a welsam ni trwy y hun. wynt a doethant yr neuad. ac wynt a welsant y deu vackwy yn gware yr wydbwyll. ar y lleithic eur. Ac a welsant y gwr gwynllwyt y mon y golofyn. yn y gadeir ascwrn yn torri gwerin yr wydbwyll. ac a welsant y uorwyn yn eisted y mywn * cadeir o rud eur. a gostwng ar tal eu glinyeu a wnaethant y kennadeu. amherodres ruuein hanpych gwell. Ha wyrda heb y uorwyn ansawd gwyr dylyedawc a welaf arnawch. ac arwyd kenadeu. Pywattwar a wnewch chwi am danafi. Na wnawn arglwydes vn gwattwar am danat. Namyn amherawd^yr ruuein ath welas trwy y hun. Hoedel nac einyoes nyt oes idaw am danat. Dewis arglwydes

a geffy y gennym ni. ae dyuot gyt a ni yth wneuthur yn amherodꝛes yn ruuein. ae dyuot yꝛ amheraỽdyꝛ yma yth gymryt yn wreic idaỽ. Ha wyꝛda heb y uoꝛỽyn amheu yꝛ hynn a dywedỽch chỽi nyſ gỽnaf i. Mae gredu heuyt yn oꝛmod. Namyn os miui a gar yꝛ amheraỽdyꝛ. deuhet hyt yman ym ol. ac y rỽng dyd a nos y kerdaſſant y kenadeu dꝛacheuyn. ac ual y diffykyei eu meirch y pꝛynynt ereill o newyd. Ac ual y doethant hyt yn ruuein. kyuarch gỽell yꝛ amheraỽdyꝛ a ỽnaethant. ac erchi eu koeluein. a hynny a gaỽſſant ual y notteynt. Ni a vydỽn gyuarỽyd itt arglỽyd heb ỽynt ar voꝛ ac ar tir hyt y lle y mae y wreic vỽyhaf a gery. a ni a wdam y henỽ ae chyſtlỽn ae boned. ac yn diannot y kerdỽys yꝛ amheraỽdyꝛ yn y luyd. ar gỽyꝛ hynny yn gyuarwyd udunt. Parth ac ynys p^{ry}dein y doethant dꝛos voꝛ a gỽeilgi. Ac y goꝛeſgynnỽys yꝛ ynys ar veli mab manogan ae ueibon. ac y gyꝛrỽys ar uoꝛ wynt. ac y deuth racdaỽ hyt yn aruon. ac yd adnabu yꝛ amheraỽdyꝛ y wlat mal y gỽelas. Ac ual y gỽelas kaer aber sein. wel dy racco heb ef y gaer y gỽeleis i y wreic vỽyhaf a garaf yndi. ac y doeth racdaỽ yꝛ gaer. ac yꝛ neuad. Ac y gỽelas yno kynan uab eudaf. ac adeon uab eudaf yn gỽare yꝛ wydbỽyll. ac a welas eudaf uab karadaỽc. yn eiſted y myỽn kadeir o aſcỽꝛn yn toꝛri gỽerin yr ỽydbỽyll. Y uoꝛwyn a welas trỽy y hun ef ae gwelei yn eiſted y myỽn kadeir o eur. amherodꝛes ruuein heb ef hanpych gỽell. A mynet dỽylaỽ mynỽgyl idi a wnaeth yꝛ amheraỽdyꝛ. Ar nos honno y kyſgỽys genthi. A thꝛannoeth y boꝛe yd erchis y uoꝛỽyn y

hagỽedi am y chaffel yn uoꝛwyn. Ac yntev a erchis idi nodi y hagwedi. A hitheu a nodes * ynys pꝛydein yỽ that. o voꝛ rud hyt ym moꝛ Iwerdon. ar teir rac ynys y dala dan amherodꝛes ruuein. A gỽneuthur teir pꝛif gaer idi hitheu yn y lle y dewiſſei yn ynys pʳʸdein. Ac yna y dewiſſaỽd gỽneuthur y gaer uchaf yn aruon idi. Ac y ducpỽyt egỽeryt ruuein yno. hyt pann uei iachuſſach yꝛ amheraỽdyꝛ y gyſcu. Ac y eiſted ac y ymdeith. Odyna y gỽnaethpỽyt y dỽy gaer ereill idi. Nyt amgen kaer llion a chaer vyꝛdin. A diwarnaỽt yd aeth yꝛ amheraỽdyꝛ y hela y gaer vyꝛdin. Ac yd aeth hyt ym penn y vꝛevi vaỽꝛ. A thynnv pebyll a wnaeth yꝛ amhaỽdyꝛ yno. A chadeir vaxen y gelwir y pebyllua honno yꝛ hyt hediỽ. O achaỽs ynteu gỽneuthur y gaer o vyꝛd o wyꝛ y gelwit kaer vyꝛdin. O dyna y medylywys elen gỽneuthur pꝛif ffyꝛd o bob kaer hyt y gilyd ar traỽs ynys pꝛydein. ac y gỽnaethpwyt y ffyꝛd. Ac o achaỽs hynny ~~y gỽnaethpỽ~~ y gelwir ỽynt ffyꝛd elen luydaỽc ỽꝛth y hanuot hi o ynys pꝛydein. Ac na wnaei wyꝛ ynys pꝛydein y lluydeu maỽꝛ hynny y neb namyn idi hi. Seith mlyned y bu yꝛ amheraỽdyꝛ yn yꝛ ynys honn. Sef oed deuaỽt gỽyꝛ ruuein yn yꝛ amſer hỽnnỽ. Pa amheraỽdyꝛ bynnac a drickyei yg gỽladoed ereill yn kynnydu ſeith mlynᵉᵈ. trickyei ar y oꝛeſcyn. Ac ny chaffei dyuot y ruvein dꝛacheuyn. Ac yna y gỽnaethāt ỽynteu amheraỽdyꝛ new. Ac yna y gỽnaeth hỽnnỽ lythyꝛ bygỽth ar vaxen. Nyt oed hagen o lythyꝛ. namyn o deuy di Ac o deuy di byth y ruuein. Ac hyt yg kaer llion y doeth y llythyꝛ hỽnnỽ ar uaxenn ar chỽedleu. Ac

o dyna yd anuones ynteu lythyꝛ ar y gỽꝛ a dywedei y uot yn amheraỽdyꝛ yn ruuein. Nyt oed yn y ỻythyꝛ hỽnnỽ heuyt dim. namyn ot af ynheu y ruuein ac ot af. Ac yna y kerdwys Maxen yn y luyd parth a ruuein. Ac y goꝛeſgynnỽys ffreinc a bỽꝛgỽyn ar hoỻ wlatoed hyt yn ~~ffreinc~~ ruuein. Ac yd eiſtedaỽd ỽꝛth gaer ruuein. Blỽydyn y bu yꝛ amheraỽdyꝛ ỽth y gaer. nyt oed nes idaỽ y chael noꝛ dyd kyntaf. Ac yn y ol ynteu y doeth bꝛodyꝛ y elen luydaỽc o ynys Bꝛydein a ỻu bychan gantunt. a gỽeỻ ymladwyꝛ oed yn y ỻu by*chan hỽnnỽ. noc eu deu kymeint o wyꝛ Ruuein. Ac y dyweſpỽyt yꝛ amheraỽdyꝛ o welet y ỻu yn diſgynnv yn ymyl y lu ynteu ac yn pebyỻyaỽ. Ac ny welſei dyn eiryoet ỻu degach na chyweirach nac arỽydon hardach noc oed hỽnnỽ yn y ueint. Ac y doeth elen y etrych y ỻu. Ac yd adnabu arỽydon y bꝛodyꝛ. Ac yna y doeth kynan uab eudaf ac adeon uab eudaf y ymwelet ar amheraỽdyꝛ. Ac y bu lawen yꝛ amheraỽdyꝛ ỽꝛthunt. Ac yd aeth dỽylaỽ mynỽgyl udunt. Ac yna yd edꝛychaſſant ỽy ar wyꝛ ruuein yn ymlad ar gaer. Ac y dywaỽt kynan ỽꝛth y vꝛaỽt. Nyni a geiſſỽn ymlad ar gaer yn gaỻach no hynn. Ac yna y meſſuraſſant ỽynteu hyt nos uchet y gaer. Ac yd eỻygaſſant eu ſeiri yꝛ koet. Ac y gỽnaethpỽyt yſcaỽl y pob petwar gỽyr o nadunt. A gỽedy bot hynny yn baraỽt gantunt. Peunyd pob hanner dyd y kymerei y deu amheraỽdyꝛ eu bỽyt. Ac y peidynt ac ymlad o bop parth yny darffei y baỽp vỽytta. Ar boꝛedyd y kymerth gỽyꝛ ynys eu bỽyt. Ac yvet a wnaethant yny yttoedynt vꝛỽyſkeit. A phan yttoedynt y deu am-

heraỽdyꝛ ar eu bỽyt y doeth y bꝛytanyeit ỽꝛth y gaer a dodi eu hyſgolyon ỽꝛthi. ac yn diannot yd aethant dꝛos y gaer y myỽn. Hy chauas yꝛ amheraỽdyꝛ newyd aruot y wiſgaỽ y arueu ymdanaỽ. yny doethant am y penn ae lad. a llawer y gyt ac ef. a theirnos a thꝛidieu y buant yn gỽaſtattau y gỽyꝛ a oedynt yny gaer ac yn goꝛeſgyn y kaſtell. Ar ranneu ereill o nadunt yn cadỽ y gaer rac dyuot neb o lu maxen idi. yny darffei udunt hỽy gỽaſtatau paỽb ỽꝛth eu kyghoꝛ. Ac yna y dywaỽt Maxen ỽꝛth elen luydaỽc. Ryued maỽꝛ yỽ gennyf i arglỽydes heb ef nat y mi y goꝛeſgynnei dy vꝛodyꝛ di y gaer honn. Arglỽyd amheraỽdyꝛ heb hitheu. gỽeiſſon doethaf oꝛ byt yỽ vym bꝛodyꝛ i. a dos ditheu racco y erchi y gaer. ac os ỽynteu ae med hi. ti ae keffy yn llawen. Ac yna y doeth yꝛ amheraỽdyꝛ ac elen y erchi y gaer. Ac y dywedaſſant ỽynteu ỽꝛth yꝛ amheraỽdyꝛ. nat oed weithꝛet y neb y gaffel y gaer. nac yỽ rodi idaỽ ynteu. na*myn y wyꝛ ynys Pꝛydein. ac yna yd agoꝛet pyꝛth kaer ruuein. ac yd eiſtedwys yꝛ amheraỽdyꝛ yny gadeir. Ac y gỽedwys idaỽ paỽb o wyꝛ ruuein. Ac yna y dywaỽt yꝛ amheraỽdyꝛ ỽꝛth gynan ac adeon. Hawyꝛda heb ef cỽbyl a geueis i om amherodꝛaeth. ar llu hỽnn mi ae rodaf y chỽytheu y oꝛeſgyn y gyueir y mynnoch ar y byt. ac yna y kerdaſſant ỽynteu ac y goꝛeſgynnaſſant gỽledyd a cheſtyll a dinaſſoed. ac y lladaſſant eu gỽyꝛ oll. ac y gadaſſant y gỽꝛaged yn vyỽ. Ac uelly y buant yny yttoed y gỽeiſſon ieueinc a dathoed y gyt ac ỽynt yn wyꝛ llwydon. rac hyt y buaſſynt yny goꝛeſgyn hỽnnỽ. Ac yna y dywaỽt kynan ỽꝛth adeon y vꝛaỽt. Beth

a vỹny di heb ef ae trigyaỽ yny wlat honn. Ae mynet yꝛ wlat yd hanỽyt o honei. Sef y kauas yny gyghoꝛ mynet y wlat a llawer y gyt ac ef. Ac yno y trigywys kynan ar rann arall gyt ac ef y pꝛesſỽylaỽ. Ac y kaỽssant yn eu kyghoꝛ llad tauodeu y gỽꝛaged. rac llygru eu hieith. Ac o achaỽs tewi oꝛ gỽꝛaged ac eu hieith. y gelỽit gwyꝛ llydaỽ bꝛytaen. Ac odyna y doeth yn vynych o ynys pꝛydein ac ettwa y daỽ yꝛ ieith honno. Ar chwedyl hỽnn a elwir. Bꝛeudỽyt maxen wledic amheraỽd[yr] ruuein. Ac yman y mae teruyn arnaỽ. . .

Lludd and Llevelys.

Llyma gyfranc llud a lleuelis.

Yꝛ beli maỽꝛ uab manogan y bu tri meib. llud. a chaſſwallaỽn. a nynnyaỽ. a herỽyd y kyuarwydyt pedweryd mab idaỽ uu lleuelys. A gỽedy marỽ beli a dygỽydaỽ teyꝛnas ynys pꝛydein yn llaỽ llud. y uab yꝛ hynaf. ae llywyaỽ o lud hi yn llỽydyannus. ef a atnewydwys muroed llundein. o anriuedic tyꝛoed ae damgylchynỽys. A gỽedy hynny a oꝛchymynnỽys yꝛ kiwtawtwyꝛ adeilat tei yndi megys na bei yn y teyꝛnaſſoed. tei kyfurd ac a uei yndi. Ac y gyt a hynny ymladwꝛ da oed. a hael ac ehalaeth y rodei vỽyt a diaỽt y baỽb or ae keiſſei. A chyt bei lawer o geyꝛyd a dinaſſoed idaỽ honn a garei ef yn vỽy noꝛ vn. Ac yn honno y preſſỽylei y rann vỽyhaf oꝛ vlỽydyn. Ac ỽꝛth hynny y gelwit hi kaer lud. Ac oꝛdiwed kaer lundein. A gỽedy dyuot eſtraỽn genedyl idi. y gelwit hi lundein. neu ynteu lỽndꝛys. * Mỽyhaf oe vꝛodyꝛ y karei lud y lleuelys. kanys gỽꝛ pꝛud a doeth oed. A gỽedy clybot ryuarỽ bꝛenhin heb adaỽ etiued idaỽ namyn vn uerch. Ac adaỽ y kyuoeth yn llaỽ honno. ef a doeth att lud y vꝛaỽt

y erchi kyghoꝛ a nerth idaỽ. Ac nyt ynvỽyhaf yꝛ lles idaỽ ef. namyn yꝛ keiſſaỽ achwanegu enryded ac vꝛdas a theilyngdaỽt y eu kenedyl o gallei vynet y teyꝛnas ffreinc y erchi y uoꝛỽyn honno yn wreic idaỽ. Ac yn y lle y vꝛaỽt a gytſynnyaỽd ac ef. Ac a uu da gantaỽ y gyghoꝛ ar hynny. Ac yn y lle paratoi llongeu ac eu llanỽ o varchogyon arvaỽc. a chychwyn parth a ffreinc. Ac yn y lle gỽedy eu diſgynnu. Anuon kenadeu a oꝛugant y uenegi y wyꝛda freinc yſtyꝛ y neges y dothoed oe cheiſſaỽ. Ac o gyt gyghoꝛ gỽyꝛda freinc ae thywyſſogyon y rodet y uoꝛwyn y leuerys a choꝛon y deyꝛnas y gyt a hi. A gỽedy hynny ef a lywyaỽd y gyuoeth yn pꝛud ac yn doeth. ac yn detwyd hyt tra barhaaỽd y oes. A gỽedy llithꝛaỽ talym o amſer. teir goꝛmes a dygỽydwys yn ynys pꝛydein. ar ny welſei neb oꝛ ynyſſed gynt eu kyfryỽ. Kyntaf o nadunt oed ryỽ genedyl a doeth a elwit y coꝛanneit. A chymeint oed eu gỽybot ac nat oed ymadꝛaỽd dꝛos wyneb yꝛ ynys yꝛ iſſet y dywettit oꝛ kyuarffei y gỽynt ac ef nys gỽypynt. Ac ỽꝛth hynny ny ellit dꝛỽc udunt. Yꝛ eil oꝛmes oed. diaſpat a dodit pob nos kalan mei. vch bob aelỽyt yn ynys p^{ry}dein. A hōno a aei trỽy gallonneu y dynyon. ac ae hoſnockaei yn gymeint ac y collei y gỽyꝛ eu lliỽ ac eu nerth. Ar gỽꝛaged eu beichogyeu. Ar meibon ar merchet a gollynt eu ſynhỽyꝛeu. Ar holl aniueileit ar gỽyd ar dayar. Ar dyfred a edewit yn diffrỽyth. Tꝛyded oꝛmes oed yꝛ meint uei y darmerth ar arlỽy. a barattoit yn llyſſoed y bꝛenhin. kyt bei arlỽy vlỽydyn o vỽyt a diaỽt. ny cheffit vyth dim o honaỽ. namyn

a treulit yꝛ vn nos gyntaf. ar dỽy oꝛmes ereill nyt oed neb a wyppei pa yſtyꝛ oed ud|dunt. Ac ỽꝛth hynny mỽy gobeith oed kaffel gỽaret oꝛ gyntaf. noc oed oꝛ eil neu oꝛ dꝛyded. Ac ỽꝛth hynny llud vꝛenhin a gymerth pryder maỽꝛ a goual yndaỽ. kany wydyat pa ffoꝛd y kaffei waret rac y goꝛmeſſeu hynny. A galỽ attaỽ a oꝛuc holl wyꝛda y gyuoeth. a gouyn kyghoꝛ udunt pa beth a wnelynt yn erbyn y goꝛmeſſoed hynny. Ac o gyf*fred gyghoꝛ y wyꝛda. llud uab beli a aeth att leuelis y vꝛaỽt bꝛenhin freinc. kanys gỽꝛ maỽꝛ y gygoꝛ a doeth oed hỽnnỽ y geiſſaỽ kyghoꝛ y gantaỽ. Ac yna parattoi llyghes a wnaethant. a hynny yn dirgel ac yn diſtaỽ. rac gỽybot oꝛ genedyl honno yſtyꝛ y neges. nac o neb dy eithyꝛ y bꝛenhin ae gyghoꝛwyꝛ. A gỽedy eu bot yn baraỽt ỽynt a aethant yn eu llynghes. llud ac aetholc y gyt ac ef. a dechꝛeu rỽygaỽ y moꝛoed parth a freinc. a gỽedy dyuot y chwedleu hynny att leuelis. kany wydyat achaỽs llyghes y vꝛaỽt. y doeth ynteu oꝛ parth arall yn y erbyn ef. a llynghes gantaỽ diruaỽꝛ y meint. A gỽedy gỽelet o lud hynny. ef a edewis y holl longeu ar y weilgi allan dy eithyꝛ vn llong. ac yn yꝛ vn honno y doeth yn erbyn y vꝛaỽt. Ynteu y myỽn vn llong arall a doeth yn erbyn y vꝛaỽt. a gỽedy eu dyuot y gyt pob un o nadunt a aeth dỽylaỽ mynỽgyl y gilyd. ac o vꝛaỽdoꝛyaỽl garyat pob vn a reſſawaỽd y gilyd o nadunt. A gỽedy menegi o lud y vꝛaỽt yſtyr y neges. lleuelis a dywaỽt y gỽydyat e hun yſtyꝛ y dyuodyat yꝛ gỽladoed hynny. Ac odyna y kymeraſſant kyt gyghoꝛ y ymdidan am eu negeſſeu yn amgen no hynny. megys nat elei y gỽynt

am eu hymadꝛaỽd. rac gỽybot oꝛ coꝛannyeit a dywettynt. Ac yna y peris lleuelis gỽneuthur coꝛn hir o euyd. a thꝛỽy y coꝛn hỽnnỽ ymdywedut. a phy ymadꝛaỽd bynnac a dywettei yꝛ vn o nadunt ỽꝛth y gilyd. trỽy y coꝛn. ny dodei ar yꝛ vn o nadunt. namyn ymadꝛaỽd go atcas gỽꝛthỽyneb. a gỽed gỽelet o leuelis hynny a bot y kythꝛeul yn eu llesteiryaỽ. ac yn teruyscu trỽy y coꝛn. y peris ynteu dodi gỽin yn y coꝛn ae olchi. a thꝛỽy rinnwed y gỽin gyꝛru y kythꝛeul oꝛ coꝛn. A gỽedy bot ~~eu bot~~ eu hymadꝛaỽd yn dilesteir. y dywaỽt lleuelis ỽꝛth y vꝛaỽt y rodei idaỽ ryỽ bꝛyuet. a gadu rei o nadunt yn vyỽ y hiliaỽ. rac ofyn dyuot eilweith o damwein y ryỽ oꝛmes honno. a chymryt ereill oꝛ pꝛyuet ae bꝛiwaỽ ym plith dỽuyꝛ. ac ef a gadarnhaei bot yn da hynny y distriỽ kenedyl y coꝛanyeit. Hyt amgen gỽedy y delei adꝛef y deyꝛnas. dyuynnu yꝛ holl bobyl y gyt y genedyl ef. a chenedyl y coꝛanyeit yꝛ vn dadleu. ar uedỽl gỽneuthur tageued y ryg*tunt. A phan vei baỽp o nadunt y gyt. kymryt y dỽuyꝛ rinwedaỽl hỽnnỽ. ae vỽꝛỽ a paỽp yn gyfredin. Ac ef a gadarnhaei y gỽennỽynei y dỽfyꝛ hỽnnỽ genedyl y coꝛannyeit. ac na ladei. ac nat eidigauei neb oe genedyl ehun. Yꝛ eil oꝛmes heb ef yssyd yth gyuoeth di. dꝛeic yỽ honno. a dꝛeic estraỽn genedyl arall yssyd yn ymlad a hi. ac yn keissaỽ y goꝛesgynn. ac ỽꝛth hynny heb y dyt ych dꝛeic chỽi diaspat engiryaỽl. Ac ual hynny y gelly kaffel gỽybot hynny. Gỽedy delych atref. par uessuraỽ yr ynys oe hyt ae llet. ac yn y lle y keffych di y pỽnt perued yn iaỽn. par gladu y lle hỽnnỽ. ac odyna par dodi

ker6yneit oꝛ med goꝛeu a aỻer y wneuthur y my6n y clad h6nn6. a ỻenn opali ar wyneb y gerwyn. Ac odyna yth perſon dy hunan. byd yn g6yla6. Ac yna ti a wely y dꝛeigeu yn ymlad yn rith aruthter anifeileit. Ac oꝛ diwed ydant yn rith dꝛeigeu yn yꝛ awyꝛ. Ac yn diwethaf oỻ g6edy darffo udunt o engirya6l a girat ymlad vlina6. 6ynt a ſyrthant yn rith deu barcheỻ hyt ar y ỻenn. Ac a ſudant gantunt y ỻenn. Ac ae tynnant hyt yg g6aela6t y gerwyn. Ac a yvant y med yn g6byl. Ac a gyſcant g6edy hynny. Ac yna yn y ỻe plycca ditheu y ỻenn yn eu kylch 6ynteu. Ac yn y ỻe kadarnhaf a geffych yth gyfoeth y my6n kiſt uaen clad 6ynt. A chud y my6n y daear. A hyt tra vont h6y yn y ỻe kadarn h6nn6. ny da6 goꝛmes y ynys pꝛydein ole araỻ. A cha6s y tryded oꝛmes y6 heb ef. G6ꝛ ỻeturitha6c kadarn yſſyd yn d6yn dy v6yt ath lyn ath darmerth. A h6nn6 te6 y6 y hut ae leturith a beir y ba6p kyſcu. Ac 6ꝛth hynny y mae reit y titheu yth perſſon dy hun g6yla6 dy wledeu ath ar6yleu. Ac rac goꝛuot oe gyſcu ef arnat. bit ger6ynet o d6fyꝛ oer geyꝛ dy la6. A phan vo kyſgu yn treiffa6 arnat. dos y my6n y gerwyn. Ac yna yd ymchoeles ỻud dꝛacheuyn y wlat. Ac yn diannot y dyuynn6ys atta6 pa6b yn ỻ6yꝛ oe genedyl ef. ac oꝛ coꝛanneit. Ac megys y dyſga6d ỻeuelis ida6. bꝛiwa6 y pꝛyuet a oꝛuc ymplith y d6fyꝛ. A b6ꝛ6 h6nn6 yn gyffredin ar ba6p. Ac yn diannot y diffeitha6d hoỻ giwta6t y coꝛanneit uelly heb echꝛys ar neb oꝛ bꝛytanyeit. Ac ym penn yſpeit g6edy hynny. ỻud a beris meſſura6 yꝛ ynys ar y hyt ac ar y ỻet. * Ac yn ryt ychen y cauas y p6ynt

perued. ac ynyỻe hỽnnỽ yperis cladu y dayar. ac ynyclad hỽnnỽ goſſot kerwyn ynỻaỽn oꝛ med goꝛeu aaỻwyt y wneuthur. a ỻenn opali ar y wyneb. Ac ef e hun ynos honno yngỽylyat. ac ual yd oed ueỻy. ef awelas ydꝛeigeu yn ymlad. A gỽedy blinaỽ onadunt adiffygyaỽ. ỽynt a diſgynnaſſant ar warthaf y ỻenn. ae thynnu gantunt hyt yg gỽaelaỽt ygerỽyn. a gỽedy daruot ud|dunt yuet ymed. kyſcu aoꝛugant. ac yneu kỽſc ỻud ablygỽys y ỻenn yneu kylch. ac yny ỻe diogelaf agauas yn eryri ymyỽn kiſt vaen ae kudywys. Sef ffuruf ygelwit y ỻe hỽnnỽ gỽedy hynny. dinas emreis. a chyn no hynny dinas ffaraon dande. Tꝛydyd crynweiſſat uu hỽnnỽ a toꝛres y gallon anniuiged. ac ueỻy ypeidywys ydymheſtlus diaſpat aoed yny kyuoeth. A gỽedy daruot hynny. ỻud vꝛenhin aberis arlỽy gỽled diruaỽꝛ y meint. agỽedy ybot ynbaraỽt goſſot kerwyn yn ỻaỽn odỽfyꝛ oer geyꝛ ylaỽ. Ac ef ehun yny pꝛiaỽt perſon ae gỽylwys. ac ual y byd ueỻy yn wiſcedic o arueu‿ val am y tryded wylua oꝛ nos. nachaf y clyỽ ỻawer o didaneu odidaỽc. ac amryuaelyon gerdeu. a hun yny gymeỻ ynteu y gyſcu‿ Ac ar hynny ſef aoꝛuc ynteu rac ỻeſteiryaỽ ar ydarpar ae oꝛthꝛymu oe hun. mynet yn vynych yny dỽfyꝛ. ac yny diwed nachaf gỽꝛ diruaỽꝛ y veint yn wiſcedic o arueu trymyon kadarn yn dyuot y myỽn a chaweỻ gantaỽ. ac megys y gnottayſſei yndodi yꝛ hoỻ darmerth ar arlỽy ovỽyt aỻyn yny caweỻ. ac yn kychwynv ac ef ymeith. ac nyt oed dim ryuedach gan lud noc eigaỽ yny kaweỻ hỽnnỽ peth kymeint a hynny. ac ar hynny ỻud

vꝛenhin agychwynnỽys yny ol. Ac adywaỽt ỽꝛthaỽ val hyñ. Arho Arho heb ef. kyt rywnelych di ſarhaedeu llawer a cholledeu kynno hynn. nys gỽney bellach. ony barn dy vilwryaeth dy uot yn dꝛech ac yn dewrach no mi. Ac yn diannot ynteu aoſſodes y kawell ar y llaỽꝛ. Ac ae arhoes ef attaỽ. Ac angerdaỽl ymlad avu y rygtunt. yny oed y tanllachar yn ehedec oꝛ arueu. Ac oꝛ diwed ymauael aoꝛuc llud ac ef. Ar dyghetuen awelas damwheinaỽ y uudugolyaeth y lud. gan vỽꝛỽ yꝛ oꝛmes yryngtaỽ ar * daear. A gỽedy goꝛuot arnaỽ o rym ac angerd. erchi naỽd aoꝛuc idaỽ. Pa wed heb y bꝛenhin y gallỽn i rodi naỽd ytti wedy y gyniuer collet a ſarhaet rywnaethoſt titheu ymi. Py holl golledeu eiryoet heb yꝛ ynteu oꝛ awneuthum i ytti. mi ae henillaf itt yn gyſtal ac y dugym. Ac ny wnaf y gyffelyb o hynn allan. A gỽꝛ ffydlaỽn vydaf i ytti bellach. Ar bꝛenhin a gymerth hynny y gantaỽ. Ac uelly y gỽaredaỽd llud y teir goꝛmes y ar ynys pꝛydein. Ac o hynny hyt yn diwed y oeſ yn hedỽch lỽydyannus y llywyaỽd llud uab beli ynys pꝛydein. Ar chwedyl hỽnn a elwir kyfranc llud a lleuelys. Ac uelly y teruynha. . .

0.5919.

VAN